

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminologie

Bitkařské gangy mladistvých a možnosti omezení jejich výskytu

Diplomová práce

**Juvenile fighting gangs and the possibilities of reducing their
occurrence**

VEDOUCÍ PRÁCE

PhDr. Alena Marešová, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Veronika Čermáková

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Benešově, dne 8. 3. 2024

.....
Bc. Veronika Čermáková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní PhDr. Aleně Marešové, Ph.D., za odborné vedení při tvorbě diplomové práce, za její vstřícnost, ochotu a poskytování cenných rad.

Upřímně děkuji svým kolegům a odborníkům za jejich ochotu při provádění empirického šetření.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá problematikou takzvaných bitkařských gangů mladistvých a možnostmi omezení jejich výskytu. Jejím cílem je zhodnotit stav násilné kriminality mladistvých a zároveň nalézt vhodná opatření, která povedou k omezení její přítomnosti a která se budou moci využít v praxi. Práci tvoří dvě části. Teoretická část se zabývá základní terminologií v dané oblasti, popisuje vývoj násilné kriminality mladistvých v České republice a faktory, které ji ovlivňují. Dále práce zpracovává právní a preventivní kontrolu. V empirické části je pomocí řízených rozhovorů příslušníků Policie České republiky, pracovníky probační a mediační služby a strážnicí městské policie zjišťován současný vývoj násilných skupin mladistvých a možnosti pro omezení jejich vzniku.

KLÍČOVÁ SLOVA

kriminalita mladistvých * delikvence * gang * bitka * prevence * rodina * sociální sítě

ANNOTATION

The diploma thesis deals with the issue of so-called juvenile fighting gangs and the possibilities of reducing their occurrence. Its aim is to assess the state of violent juvenile crime and to find appropriate measures that will lead to a reduction of its presence and that can be used in practice. The thesis consists of two parts. The theoretical part deals with the basic terminology in the field, describes the development of violent juvenile crime in the Czech Republic and the factors that influence it. Furthermore, the thesis deals with legal and preventive control. In the empirical part, the current development of violent juvenile groups and the possibilities for reducing their emergence are investigated by means of guided interviews with members of the Police of the Czech Republic, probation and mediation service workers and municipal police officers.

KEY WORDS

juvenile delinquency * delinquency * gang * fight * prevention * family * social networks

Obsah

Úvod	7
1 Vymezení základních pojmů	9
2 Skupiny mladistvých	12
2.1 Vrstevnické skupiny	12
2.2 Skupinová trestná činnost.....	13
2.3 Skupinové bitky	13
2.4 Mall Junkies.....	15
2.5 Gang.....	16
3 Násilná kriminalita mladistvých v České republice	18
3.1 Fenomenologie.....	18
3.1.1 Vývoj násilné kriminality mladistvých	19
3.1.2 Hlavní rysy násilné kriminality mladistvých	25
3.2 Etiologie.....	29
3.2.1 Biologické faktory	31
3.2.2 Psychologické faktory	32
3.2.3 Rodina.....	32
3.2.4 Škola.....	34
3.2.5 Vliv vrstevníků a volný čas	35
3.2.6 Média a sociální sítě	37
4 Kontrola kriminality mladistvých	40
4.1 Právní kontrola kriminality mladistvých	40
4.1.1 Opatření ukládána mladistvým.....	40
4.2 Preventivní kontrola kriminality mladistvých	42
4.2.1 Druhy prevence.....	43
4.2.2 Systém prevence kriminality v ČR.....	44

4.2.3 Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022–2027	45
4.2.4 Policejní prevence	46
5 Empirická část	48
5.1 Řízené rozhovory	48
5.1.1 Respondenti	48
5.1.2 Stanovené hypotézy	50
5.2 Rozbor a vyhodnocení řízených rozhovorů – Mladá Boleslav	50
5.3 Rozbor a vyhodnocení řízených rozhovorů – Kladno	65
5.4 Rozbor a vyhodnocení řízených rozhovorů – Tábor	78
5.5 Porovnání výsledků jednotlivých měst	88
5.6 Odpovědi na hypotézy	89
5.7 Možná řešení omezení výskytu tzv. bitkařských gangů mladistvých	91
Závěr	96
Seznam použité literatury	99
Seznam grafů a tabulek	105
Seznam příloh	107

Úvod

„Pokud nejde o sport, poprat se s někým není nikdy legální.“¹

S kriminalitou mládeže se společnost potýká už od nepaměti. I když její počátky sahají do historie, stále je aktuálním tématem, a to nejen pro odborníky, ale pro celou společnost. Kriminalita dospívajících se neustále vyvíjí a velice dobře umí reagovat na společenské změny a přizpůsobovat se jim. Mladiství jsou čím dál více agresivnější a ve svém chování brutálnější až bizarnější. Nebojí se hazardovat a chodit po tenkém ledě na hranicích zákona, i když ve většině případů vědí, že se „něco“ nemá dělat, a pokud na to někdo přijde a bude to řešit, přijde jistě trest. Ani tento fakt je neodradí od páchání kriminality, ale naopak svými činy se nesmyslně navíc chlubí na sociálních sítích. Je to dáno mnoha faktory, které ovlivňují chování jedince, ale také úspěchanou dobou, ve které rodič velice brzy ztrácí kontrolu nad svým dítětem. Mladiství často nemají žádný řád, nudí se, a tak ve svém volném čase brouzdají po internetu, kde mají přístup k násilí dvacet čtyři hodin denně. Jenže virtuální svět se od reálného v hodně věcech liší. Jejich všední a nezajímavé dny jim poté otevírají bránu pro delikventní jednání, které je v případě mladistvých nejčastěji pácháno ve skupinách. Diplomová práce je zaměřena na násilnou kriminalitu, konkrétně na takzvané bitkařské gangy mladistvých, které trápí zpravidla velká města. Definice slova gang je v Evropě i v České republice z hlediska kognitivního i metodologického vnímána nejednotně a rozporuplně. Autorka používá slovní spojení bitkařský gang mladistvých, které je pro účely této práce chápáno jako bitkařská nebo násilná skupina mladistvých. Pochopení příčin a faktorů, které vedou k násilné kriminalitě mladistvých a jejich agresivnímu chování je důležité pro vytvoření a aplikaci prevence a dalších možností, které mohou zabránit vzniku nebo pokračování dalšího takového chování jedince, což je hlavním cílem této práce.

Nejprve je potřeba nastínit podstatné pojmy, které se váží k názvu práce. O těchto zásadních pojmech pojednává první kapitola. Druhá kapitola je zaměřena

¹ Kolektiv autorů z Ponto, z. s. *Bitkaření*. Online. In: Bezpečná Plzeň – prevence. Dostupné z: <https://www.bezpecnaplzen.eu/prevence/jak-si-nezkazit-zivot/bitkareni/bitkareni.aspx> [citováno 2023-11-17].

na vrstevnické skupiny a bitkařské skupiny mladistvých. Následující, třetí kapitola, pojednává o násilné kriminalitě mladistvých v České republice z hlediska zkoumání jejího vývoje a struktury, ale také z hlediska její geneze. Poslední kapitola teoretické části se zajímá o kontrolu kriminality mladistvých, a to z hlediska právního a preventivního.

Klíčová část této práce je empirická. Ve druhé části práce byly vytvořeny otázky, které byly kladeny prostřednictvím kvalitativní metody. Se specialisty, kteří se orientují na delikventní chování mladistvých z měst Mladá Boleslav, Kladno a Tábor byly uskutečněny řízené rozhovory, které byly později vyhodnoceny. Tato část obsahuje také komparaci mezi jednotlivými městy. Pomocí dat získaných z řízených rozhovorů byly potvrzeny či vyvráceny hypotézy. Cílem práce je přiblížit problematiku násilné kriminality mladistvých, konkrétně vznik a výskyt takzvaných bitkařských gangů mladých delikventů a v závěru práce, ve spojení s teoretickými poznatky, navrhnout možná vhodná opatření k omezení výskytu násilných bitkařských skupin mladistvých.

1 Vymezení základních pojmů

Pro správné pochopení níže popsané problematiky autorka definuje klíčové pojmy, které se vztahují ke kriminalitě mladistvých. V práci se zaměřuje na skupiny mladistvých, proto je jistě vhodné vysvětlit, koho právní předpisy za mladistvé považují a další výrazy, které s tímto tématem souvisí.

Mládež

Úplným základem jsou pojmy mládež a mladiství, jelikož se převážně druhý pojem – mladiství bude objevovat až do konce této práce. Je třeba pojmy od sebe odlišit a nezaměňovat. Hledisek pro možnou klasifikaci „**mládeže**“ je celá řada. Liší se od sebe podle toho, který vědní obor mládež zkoumá. Lze rozlišovat hledisko pedagogické, sociologické, kriminologické a další.² Kriminologie se nejvíce identifikuje s významem, který pojímá sociologie. Takto lze označit lidi, kteří ještě nejsou společensky zralí (12–24 let).³

Dítě a mladistvý

Pojem „**dítě**“ lze nalézt v řadě právních i kriminologických literatur a také v různých dalších dokumentech. Definici výše uvedeného termínu nalezneme již v ustanovení čl. 1 Úmluvy o právech dítěte. Podle tohoto ustanovení je dítě formulováno jako každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.⁴

V ustanovení § 126 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“) uvádí, že dítětem je osoba mladší osmnácti let, pokud zákon nestanoví jinak.⁵

² SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2010. s. 20. ISBN 978-80-247-2907-7.

³ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. s. 15. ISBN 978-80-7251-483-0.

⁴ Rezoluce OSN 44/25, 1999

⁵ Česko. *Trestní předpisy: zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, redakční uzávěrka 1. 6. 2022*. ÚZ: úplné znění, č. 1491. Ostrava: Sagit, 2010-. s. 45. ISBN 978-80-7488-530-3.

Z pohledu zákona je stěžejním právním předpisem zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (dále jen „zákon o soudnictví ve věcech mládeže“). Tento zákon mládež rozděluje na děti mladší patnácti let a na mladistvé. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže za „**dítě mladší patnácti let**“ považuje osobu mladší patnácti let, která v době spáchání trestného činu jinak trestného nedovršila patnáctý rok věku, kdy výše uvedené najdeme v ustanovení § 2 odstavec 1 písmeno b).⁶

Termín „**mladistvý**“ dostatečně vysvětluje ustanovení § 2 odstavec 1 písmeno c) zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Zákon popisuje jako mladistvého toho, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku. Přičemž se má i za to, že mladistvým je i ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok věku, ale nelze u něj bezpochybně stanovit, že přesáhl osmnácti let.⁷

Pachatelé blízci věku mladistvých a mladí dospělí pachatelé

Autorka zmiňuje další dva pojmy, které s kriminalitou mladistvých úzce souvisí. V první řadě se jedná o „**pachatele blízci věku mladistvých**“. Konkrétně jde o věkovou skupinu blízko věku mladistvých, která v českém trestním právu přesně definována není, nicméně uvádí se, že jde zpravidla o osoby v rozmezí věku 19 a 20 let, výjimečně pak 21 let.⁸

Druhým pojmem, který je vhodné uvést a rozebrat jsou „**mladí dospělí pachatelé**“. Z hlediska kriminologie a sociologie se nejčastěji setkáváme s věkovým rozsahem 18–24 let.⁹ Věkem se tato skupina kryje, alespoň u českých trestních právníků, se skupinou „pachatelé blízci věku mladistvých“. V české právní úpravě existuje pro tuto věkovou kategorii jediná modifikace, a to v oblasti

⁶ Česko. *Trestní předpisy: zák. č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, redakční uzávěrka 1. 6. 2022*. ÚZ: úplné znění, č. 1491. Ostrava: Sagit, 2010-. s. 293. ISBN 978-80-7488-530-3.

⁷ Tamtéž, s. 293

⁸ HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. 1. vydání. Beckova edice právní instituty. V Praze: C. H. Beck, 2013. s. 75. ISBN 978-80-7400-450-6.

⁹ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. s. 17. ISBN 978-80-7251-483-0.

sankcí. Označení mladý dospělý lze považovat jako jednu z polehčujících okolností, lze jim ukládat výchovná opatření.¹⁰

Provinění a čin jinak trestný

Trestný čin, kterého se dopustil mladistvý, je v souladu s ustanovením § 6 odstavec 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže pojmenován jako **provinění**.¹¹ Jedná se o jakousi náhražku pojmu trestný čin, aby mladiství nebyli cejchováni jako dospělí, protože zákon o soudnictví ve věcech mládeže má působit spíše výchovně a tak, aby se mladí delikventi mohli brzy opět začlenit do společnosti. Provinění se může dopustit pouze mladistvý, který splní jak obecné podmínky trestní odpovědnosti, tak podmínku bytí mravní a rozumové zralosti. To znamená, že musí být schopen kontrolovat své jednání nebo chápat že to, co udělal je nezákonné.¹²

Činy spáchané osobou, která není trestně odpovědná, tedy je mladší patnácti let, se označují jako **činy jinak trestné**. Takového činu se může dopustit i osoba, které je méně než osmnáct let a nedosáhla dostatečné rozumové a také mravní vyspělosti.¹³

Delikvence

Jak trestně právní, tak kriminologická literatura používá pro označení kriminality mládeže slovo **delikvence**. Často se setkáme se slovním spojením juvenilní delikvence, a to při mezinárodním srovnávání úrovně, struktury, intenzity či dynamiky kriminality mládeže a při výpočtů tzv. indexů kriminality.¹⁴

¹⁰ HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. 1. vydání. Beckova edice právní instituty. V Praze: C. H. Beck, 2013. s. 75. ISBN 978-80-7400-450-6.

¹¹ Česko. *Trestní předpisy: zák. č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, redakční uzávěrka 1. 6. 2022*. ÚZ: úplné znění, č. 1491. Ostrava: Sagit, 2010-. s. 294. ISBN 978-80-7488-530-3.

¹² NOVOTNÝ, František; SOUČEK, Josef; HRUŠKA, Jiří; KOLOUCH, Jan; ŠUBRT, Milan et al. *Trestní právo hmotné*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. s. 306. ISBN 978-80-7380-651-4.

¹³ Tamtéž, s. 306–307

¹⁴ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. s. 17. ISBN 978-80-7251-483-0.

2 Skupiny mladistvých

Tato kapitola pojednává o skupinové trestné činnosti a o různých skupinách, které mohou adolescenti utvářet. Dalším pojmem, kterým se tato kapitola zabývá, jsou skupinové bitky a problematika definice slova gang.

2.1 Vrstevnické skupiny

Důležitým faktorem, který hraje roli v utváření **skupin věkově stejných jedinců** je dospívání každého z nich. Oslabuje se tím rodičovský vliv a navazují se nové sociální kontakty s lidmi stejného věku a s podobnými zájmy. Adolescenti (dospívající) se v tomto věku vymezují vůči autoritám a utvářejí si vlastní identitu.¹⁵ Dospívající tráví více času ve formálních skupinách (ve škole, v zájmových organizacích) i v neformálních skupinách například v místě bydliště. Novodobá kriminologie zdůrazňuje, že kriminalita mládeže je páchána skoro vždy v partách čili v neformálních vrstevnických skupinách. Svoji příslušnost k určité skupině mladiství demonstrují zejména způsobem úpravy zevnějšku – účesem, oděvem, druhem bot, doplňků. Ale také zvláštním jazykem, uctíváním určitých symbolů, druhem hudby, skupiny nebo zpěvákem.¹⁶ Vývojová etapa dospívání je provázána také vznikem různých part a skupin. Tyto skupiny jsou pro adolescenty velice důležité, protože se zde utvářejí vztahy, ale také určitá rivalita a prostor pro postupné osamostatňování se vůči rodině a hledání svého já. I toto může být doprovázeno zkušenostmi s rizikovým chováním.¹⁷

Delikventnímu chování stejně jako jinému sociálnímu chování se člověk učí, a to především interakcí s ostatními (škola, rodina, přátelé).¹⁸ Děti i mladiství, kteří jsou frustrováni nízkou podporou rodiny, potřebují kladné přijetí vrstevnickou

¹⁵ MORAVCOVÁ, Eva; PODANÁ, Zuzana; BURIÁNEK, Jiří; ČERMÁKOVÁ, Iveta; HOMOLOVÁ, Pavla et al. *Delikvence mládeže: trendy a souvislosti*. Praha: Triton, 2015. s. 113. ISBN 978-80-7387-860-3.

¹⁶ MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2011, str. 82–84. ISBN 978-80-7367-825-8.

¹⁷ DOLEJŠ, Martin; KASALOVÁ, Vanda a VAVRYSOVÁ, Lucie. *Kdo a co řídí české adolescenty?* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. s. 9. ISBN 978-80-244-5425-2.

¹⁸ MORAVCOVÁ, Eva; PODANÁ, Zuzana; BURIÁNEK, Jiří; ČERMÁKOVÁ, Iveta; HOMOLOVÁ, Pavla et al. *Delikvence mládeže: trendy a souvislosti*. Praha: Triton, 2015. s. 114–115. ISBN 978-80-7387-860-3.

skupinou o to víc, než děti a mladiství s dobrým rodinným zázemím. Velice důležitý vliv na tuto mládež má vůdce party a tu také hojně využívá. V některých západních zemích je dokonce vstup do delikventní skupiny podmíněn vstupním rituálem, pod kterým se schovává spáchání nějakého závažného trestného činu.¹⁹

2.2 Skupinová trestná činnost

Skupinová trestná činnost může mít mnoho uskupení různého charakteru. Jedním z hlavních znaků je stupeň organizovanosti, který se v jednotlivých uskupení liší. Jednou z kategorizací skupinové trestné činnosti může být:

Příležitostná skupina – Vzniká náhodně před spácháním trestného činu nebo v jeho průběhu, zpravidla anonymní, bez dělby úkolů, vůdci skupiny se mění.

Parta – Vnitřní hierarchie v čele s vůdcem, stálejší, plánování trestné činnosti na primitivní úrovni.

Organizovaná kriminální skupina – Hlavní činností je páchaní trestné činnosti, vysoká organizovanost, pevná vnitřní hierarchie, dělba úkolů, zahlazování stop.

Zločinecká organizace – Nejnebezpečnější závažná skupinová trestná činnost, pevná hierarchie s organizačními prvky, plánovitost, k dosažení moci a zisků.²⁰

2.3 Skupinové bitky

Naprosto přesná definice slova bitka neexistuje. Nezná ho ani trestní zákoník. Lze ho ale popsat jinými slovy, které nám tento pojem dokáží objasnit.

Bitku lze chápat jako souboj, boj, konflikt nebo střet mezi dvěma nebo více osobami, který má násilný charakter.²¹ Bitkařské skupiny mladistvých se většinu času jen tak poflakují po městech a buď si oběť či oběti vybírají náhodně nebo jsou bitky předem připravené a domluvené. Dospívající si je v dnešní době nejčastěji domlouvají prostřednictvím sociálních sítí. Tím, že se poperou, si vybíjejí

¹⁹ MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2011, str. 83. ISBN 978-80-7367-825-8.

²⁰ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Gangy: vězeňské, pouliční a motorkářské*. Praha: Grada Publishing, 2017. str. 7-8. ISBN 978-80-271-0377-5.

²¹ eSynonyma.cz: *Bitka – synonyma*. Online. Dostupné z: <https://esynonyma.cz/synonymum-bitka-286>. [citováno 2023-11-17].

svoji agresi, kde ale častokrát neznají meze a mohou tak někomu ublížit. Nedomyšlejší následky, které bitím mohou způsobit. Agresoři tímto jednáním mohou druhým způsobit, jak uvádí trestní zákoník v **ustanovení § 146 - ublížení na zdraví nebo dle ustanovení § 145 - těžké ublížení na zdraví** a napadeného tak omezit v běžném způsobu života. Úmyslné ublížení na zdraví je nejfrekventovanější trestný čin násilné kriminality mladistvých. Trestní zákoník v **ustanovení § 158** zná i pojem **rvačka**. Jedná se o úmyslné ohrožení života nebo zdraví jiného tím, že se zúčastní rvačky.²² Pokud jde o úmyslné ublížení na zdraví, na jedné straně stojí agresor a na druhé straně poškozený, který se brání. Úmysl ublížit má tedy jedna strana, v případě gangu skupina útočníků. Při rvačce jsou všichni útočníci konfliktu útočníky i napadenými. Musí se jednat o konflikt nejméně tří lidí. Pokud se tedy poperou dva, jedná se nejčastěji o ublížení na zdraví či výtržnictví.²³

O trestném činu **výtržnictví** pojednává trestní zákoník v **ustanovení § 358**. Trestného činu výtržnictví se dopustí ten „*kdo se veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném dopustí hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu, průběh nebo zakončení organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí.*“ Pro tyto případy je typické, že osoba jedná hrubým způsobem, agresivně, arogantně, bezohledně se záporným vztahem k veřejnému pořádku.²⁴ V trestním zákoníku v ustanovení § 358 odstavec 2 písmeno b) se hovoří o spáchání činu jako člen organizované skupiny.²⁵

²² Česko. *Trestní předpisy: zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, redakční uzávěrka 1. 6. 2022*. ÚZ: úplné znění, č. 1491. Ostrava: Sagit, 2010-. s. 48–51. ISBN 978-80-7488-530-3.

²³ trestni-rizeni.com: *Jaký je rozdíl mezi ublížením na zdraví a rvačkou*. Online. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/zodpovezene-otazky/jaky-je-rozdil-mezi-ublizenim-na-zdravi-a-rvackou> [citováno 2023-11-17].

²⁴ JANOSEK, Vladimír. *Napadení jiného na veřejnosti jako TČ výtržnictví*. Online. In: Butiková advokátní kancelář se specializací na trestní právo. 20. 1. 2021. Dostupné z: <https://www.akjanosek.cz/2021/01/20/napadeni-jineho-na-verejnosti-jako-tc-vytrznictvi/> [citováno 2023-11-17].

²⁵ Česko. *Trestní předpisy: zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, redakční uzávěrka 1. 6. 2022*. ÚZ: úplné znění, č. 1491. Ostrava: Sagit, 2010-. s. 101. ISBN 978-80-7488-530-3.

Dospívající často zkouší různé experimenty, včetně bitek. V dnešní době moderních technologií a internetu není těžké takovou bitku svolat nebo na ni někoho vyzvat. Bitky jsou prostřednictvím, jak aktéři mohou před ostatními použít svou sílu a vítězstvím tak posílit svou prestiž. Vše dokumentují na mobilní telefon a tvoří videa. Nenatočená bitka jako by nebyla bitkou. Teenageři ale nepoužívají slovo bitka nebo rvačka, hovoří o tzv. „hrotech“. ²⁶ Pokud se někdo účastní bitky, pere se, není to normální ani legální. **Skupinové bitky** patří mezi běžné násilné formy delikvence. Důvodem skupinové delikvence jsou sociální mechanismy. Může se jednat o obavu z výsměchu, získání určitého společenského postavení a loajalitu. Člen skupiny jí nejlépe prokazuje loajalitu tím, že se podílí na všech jejích aktivitách, i když to znamená porušit zákon. Za všechny tyto aktivity skupina svého člena odměňuje získaným uznáním a respektem. Důležité je také zmínit, že skupiny pro její členy přinášejí anonymitu, protože strach z odhalení a následného potrestání nežádoucího chování ve skupině částečně zaniká. Delikventní činy, které páchají výše uvedené skupiny, představují spíše zábavu než uvědomělé, respektive záměrné porušování zákona.²⁷

2.4 Mall Junkies

V této práci by autorka také ráda zmínila dnešní fenomén „mall junkie“. Takto je označována mládež, která tráví svůj volný čas v obchodních centrech. Autorka chtěla tento fenomén zmínit, jelikož bitky mladistvých probíhají právě také i tam. V České republice se jedná především o krajská města, ve kterých se nachází nejvíce obchodních center. Mladiství si rozdělují obchodní centra a vymezují si tak vůči jiným skupinám mladistvých svoji teritorialitu.²⁸

²⁶ MÁDLOVÁ, Pavlína. *Bitky mladých lidí v ulicích – gangy, nebo něco úplně jiného?* Online. In: Šance dětem. 27. 2. 2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/bitky-mladych-lidi-v-ulicich-gangy-nebo-neco-uplne-jineho>. [citováno 2023-11-09].

²⁷ MORAVCOVÁ, Eva; PODANÁ, Zuzana; BURÍÁNEK, Jiří; ČERMÁKOVÁ, Iveta; HOMOLOVÁ, Pavla et al. *Delikvence mládeže: trendy a souvislosti*. Praha: Triton, 2015. s. 116. ISBN 978-80-7387-860-3.

²⁸ SPURNÁ, Tereza. *Možnosti sociální práce s agresivními dětmi a mládeží*. Online. Hradec Králové, 2020 [citováno 2023-11-09]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/rtquk5/40488119>. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta. Mgr. et Mgr. Radka Janebová, Ph.D.

2.5 Gang

Stěžejním prvkem této práce je výzkum, který je zaměřen na tzv. bitkařské gangy mladistvých, proto je jistě důležité tuto kapitolu zahrnout i do teoretické části k přiblížení zvoleného aktuálního problému. Někteří odborníci, kteří se zabývají problematikou gangu tvrdí, že přesnou definici nelze vytvořit. V současné době se výklad termínu minimálně shoduje na tom, že gang je skupina osob, která se zabývá kriminalitou. **Úřad spravedlnosti Spojených států** definuje gang jako skupinu minimálně tří členů, kteří přijímají identitu skupiny a kterou používají k vytvoření strachu nebo zastrašování. Mají společný název, slogan, identifikační znak, symbol tetování nebo jiný tělesný znak, styl oblékání a účesu, znamení rukou nebo graffiti. Jejich hlavní náplní je páchání trestné činnosti s cílem udržet si moc nebo ekonomický zisk. Problematice gangu mladistvých je věnována čím dál tím větší pozornost. Významnou organizací, která se zabývá tímto fenoménem je **Eurogang**. Tato organizace je tvořena z amerických i evropských výzkumníků. Jejich cílem je popsat jednotlivé gangy, jejich činnosti, zvláštnosti a tyto informace a výsledky zapojit do preventivní a bezpečnostní praxe. Jednu ze zformulovaných **definic slova gang pracovníci Eurogangu vysvětlují na jistých atributech:**

- trvalá skupina (minimálně 3 měsíce)
- mladí lidé (věk adolescenta – až do 25 let)
- trávení volného času na veřejných místech
- provozování ilegálních aktivit (nezákonné jednání)
- skupinová identita (skupinová identita v uskupení se souhlasem páchat protiprávní jednání)

Podle výše popsaných atributů lze gang mezinárodně chápat jako jakoukoliv skupinu mladých lidí, která existuje delší dobu. Členové této skupiny tráví svůj volný čas na veřejných místech a součástí jejich skupinové identity je provozování nelegálních aktivit.²⁹ Podobnou definici uvádí čeští odborníci. Vysvětlují, že za gang se označují členové takových skupin, které ilegální činy vnímají přijatelně, pravidelně je páchají nebo se přímo za tímto účelem scházejí.

²⁹ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Gangy: vězeňské, pouliční a motorkářské*. Praha: Grada Publishing, 2017. str. 8–13. ISBN 978-80-271-0377-5.

Míra delikvence u těchto skupin mládeže je výrazně vyšší, převážně u násilných delikventních činů.³⁰

Pro evropský kontinent je definice slova gangu velikým badatelským oříškem. Činnost gangů se nejčastěji vztahuje k tzv. gangům mládeže. Výzkumy prokázaly, že v evropských zemích existují skupiny mládeže podobné gangům. Tyto skupiny jsou součástí kriminálního prostředí a představují tak bezpečnostní a sociální problém.³¹ Nicméně výkladové stanovisko slova gang je v evropských státech vnímáno rozdílně, což deklaruje také výzkum provedený v několika evropských zemích, který byl zaměřen na skupiny mladistvých a násilí na veřejnosti. Výzkum byl v roce 2013 publikován Institutem pro kriminologii a sociální prevenci.³²

V České republice se problematice gangů věnuje především Institut pro kriminologii a sociální prevenci, který se na oblast gangů zaměřuje spíše jako na problematiku skupinové trestné činnosti mládeže.³³ V České republice je pojem gang odborníky z hlediska metodologického a poznávacího vnímán nejednotně. Slovo gang je chápáno rozporuplně a odborná veřejnost ho spíše nepřijímá. Nejčastěji se v českých podmínkách používá termín **problémové (delikventní) mládežnické party nebo delikventní skupiny**.³⁴ Pojem gang je jako delikventní skupina pojímán i v této práci.

³⁰ MORAVCOVÁ, Eva; PODANÁ, Zuzana; BURIÁNEK, Jiří; ČERMÁKOVÁ, Iveta; HOMOLOVÁ, Pavla et al. *Delikvence mládeže: trendy a souvislosti*. Praha: Triton, 2015. s. 123. ISBN 978-80-7387-860-3.

³¹ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Gangy: vězeňské, pouliční a motorkářské*. Praha: Grada Publishing, 2017. str. 8–13. ISBN 978-80-271-0377-5.

³² *Pouliční násilí v EU: skupiny mladistvých a násilí na veřejnosti: Bezpečnost, demokracie a města: Manifest z Aubervilliers a Saint-Denis konaný 12.–14. 12. 2012*. Online, PDF. Přeložil Ilija DOROVSKÝ. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. ISBN 978-80-7338-138-7. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/413.pdf> [citováno 2023-11-17].

³³ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Gangy: vězeňské, pouliční a motorkářské*. Praha: Grada Publishing, 2017. str. 8–13. ISBN 978-80-271-0377-5.

³⁴ MORAVCOVÁ, Eva; PODANÁ, Zuzana; BURIÁNEK, Jiří; ČERMÁKOVÁ, Iveta; HOMOLOVÁ, Pavla et al. *Delikvence mládeže: trendy a souvislosti*. Praha: Triton, 2015. s. 123. ISBN 978-80-7387-860-3.

3 Násilná kriminalita mladistvých v České republice

3.1 Fenomenologie

Stejně tak jako každá jiná kriminalita, také kriminalita mladistvých se mění, pohybuje a určitým směrem vyvíjí. To, že je kriminalita podle věku nestejně rozložena, je známo již od prvních statistik, které se týkají kriminality z první poloviny devatenáctého století. Již v tomto období statistické údaje vykazovaly, že kriminalita je převážně záležitostí mladých lidí. Řada kriminologů uvádí, že kriminální zatížení jednotlivce strmě stoupá až do věku 20 let a následně váhavě klesá. **Na základě srovnávacích analýz bylo zjištěno, že k největšímu zatížení kriminality dochází ve věku od 14 do 16 let.**³⁵

Statistické údaje o kriminalitě nezletilých pachatelů jsou pro potřeby analýz a statistik vykazovány a vyhodnocovány zvlášť. Je to dáno tím, že trestná činnost mladistvých se od trestné činnosti starších pachatelů liší, a to především svojí strukturou, početností, způsoby provedení, motivací i osobnostními rysy pachatelů. Vytvářet a vyhodnocovat přesné statistiky a jejich vykazování blokuje také fakt, že trestná činnost mládeže (dětí a mladistvých) se velmi těžko zjišťuje, prokazuje, vyšetřuje a postihuje. Latentnost u kriminality mladistvých, což znamená, že policejní orgán skutek vůbec nezjistí nebo mu nebyl nikým ohlášen, je velká. Tento fakt je potřeba brát v aktuální kapitole o statistických datech v úvahu.³⁶

K poznání závažnosti této kriminality je třeba se seznámit s určitými statistickými daty. Kriminalita mládeže je analyzována z různých úhlů, jejichž základem bývají nejčastěji kriminální statistiky. Tyto statistiky zpracovávají orgány činné v trestním řízení nebo jiné trestně právní instituce. V této práci bude

³⁵ ZOUBKOVÁ, Ivana; NIKL, Jaroslav a ČERNÍKOVÁ, Vratislava. *Kriminalita mládeže*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2001. str. 19. ISBN 80-7251-070-3.

³⁶ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. str. 65. ISBN 978-80-7251-483-0.

nejčastěji čerpáno z údajů policejního prezidia, které poskytují data o všech evidovaných trestných činech.³⁷

3.1.1 Vývoj násilné kriminality mladistvých

V převážné části odborných vydaných dílech, která hovoří o vývoji kriminality, ať už se jedná o mládež nebo dospělé, nalezneme srovnání kriminality před rokem 1990 a po tomto roce. Autorka by ale chtěla ve vývoji kriminality zasáhnout daleko hlouběji, a to do doby před téměř cca sto lety. To, že jsou zachována data z takové minulosti, je velice pozoruhodné. Zajímavý je fakt, že statistiky vytvářené v dřívější době, byly daleko podrobnější než ty dnešní. Co se týče statistik před sto lety, tak se jedná o statistiky trestní justice, což je rozdíl oproti aktuálním statistikám, které jsou materiálem české policie. Jelikož autorce přijdou statistiky od roku 1902 historicky velice zajímavé, uvádí je v této práci a pro lepší přehled doplňuje tabulku kriminality mladistvých v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. V tomto období bylo více než 90 % mladistvých odsouzeno za trestné činy proti majetku. Je třeba uvést, že ve starých statistikách jsou jako mladiství označovány i osoby ve věku od 14 let. Data s ohledem na začátek 1. světové války nebyla z tohoto období publikována.³⁸

Tabulka 1 - Kriminalita mladistvých v Čechách, na Moravě a ve Slezsku z pohledu statistik trestní justice v letech 1902–1922. – pokračování³⁹

Rok (průměr let)	Mladiství muži (14–17 let) odsouzení za zločin / z toho recidivistů	Mladistvé ženy (14–17 let) odsouzené za zločin / z toho recidivistek	Celkem odsouzeno za zločin mužů / podíl mlad. mužů v procentech	Celkem odsouzeno za zločin žen / podíl mlad. žen v procentech
1902-1906	877	171	8 733/ 10 %	1 578/ 11 %

³⁷ VÁLKOVÁ, Helena; KUČHTA, Josef; HULMÁKOVÁ, Jana; BURIÁNEK, Jiří; ČERNÍKOVÁ, Vlastislava et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Beckovy mezioborové učebnice. V Praze: C. H. Beck, 2019. s. 149–151. ISBN 978-80-7400-732-3.

³⁸ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018, str. 66–77. ISBN 978-80-7251-483-0.

³⁹ Z publikace: *Trestní statistika z Čech, Moravy a Slezska v letech 1919–1922*. Československá statistika – svazek 49., řada V. Trestní statistika, sešit 2. Státní úřad statistický. Praha: Melantrich, 1925. citováno podle MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018, str. 66. ISBN 978-80-7251-483-0

1907-1911	808 / 653	148 / 82	8 030/ 10 %	1 341/ 11 %
1912	556 / 517	106 / 63	6 962/ 8 %	952/ 11 %
1913 (1914 začala I. SV)	-	-	-	-
1914	611 / 509	80 / 37	5 865/ 10 %	858/ 9 %
1915	960 / 484	153 / 80	4 232/ 23 %	1 338/ 11 %
1916	1427 / 617	208 / 107	4 192/ 34 %	1 906/ 11 %
1917	2161 / 881	405 / 208	5 314/ 41 %	3 623/ 11 %
1918 (vznik ČR)	3166 / 1511	629 / 358	7 836/ 40 %	5 671/ 11 %
1919	2160 / 1512	571 / 366	12 100/ 18 %	5 179/ 11 %
1920	2168 / 1502	631 / 305	19 774/ 11 %	6 821/ 9 %
1921	2860 / 1756	816 / 305	30 220/ 9 %	9 408/ 9 %
1922	1297 / 1365	311 / 289	19 392/ 7 %	5 525/ 6 %

Dalším zajímavým obdobím z hlediska vývoje kriminality mladistvých je rok 1967, tj. před více než padesáti lety. Věkové rozpětí mladistvých je od 15 do 18 let. Objasněnost v sedmdesátých letech minulého století byla dvojnásobná než v současných letech. V roce 1967 bylo celkem evidováno 194 334 trestných činů (včetně provinění), bez provinění 97 391 trestných činů. Stíháno a vyšetřováno bylo 64 750 pachatelů z toho celkem 5 611 mladistvých. **Odsouzeno okresními soudy bylo v roce 1967 – 5 789 mladistvých.**⁴⁰ Nejvíce byla páchána majetková trestná činnost, **na druhém místě násilná**, poté mravnostní a na posledním místě zbývající kriminalita. Zajímavým poznatkem je to, že kriminalita již v tomto období poukazovala na to, že **kriminální jednání vykazovalo úzkou souvislost s volným časem**. Měsíc červen a červenec byly ty měsíce, kdy mladiství nejvíce páchali trestnou činností. Nejčastěji se trestná činnost mladistvých odehrávala mezi 21. a 23. hodinou. Již v této době hrála velkou roli skupinovitost. **Ve skupině byla provedena trestná činnost u 60 % – 70 % evidovaných případů.** Výzkumem bylo také zjištěno, že **15 % spáchané trestné činnosti mladistvými bylo provedeno v organizované partě.**⁴¹

⁴⁰ Statistika VB 1967. citováno z MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018, str. 71–72. ISBN 978-80-7251-483-0.

⁴¹ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. str. 73–74. ISBN 978-80-7251-483-0.

Následující tabulka znázorňuje skladbu trestných činů spáchaných nezletilými osobami v roce 1967.

Tabulka 2 - Skladba kriminality mládeže ze statistik Veřejné bezpečnosti (trestná činnost, kterou mládež spáchala nebo se na ní podílela v roce 1967) – název převzat z originálu.⁴²

Trestné činy	Celkem mládež	Děti	Mladiství
Násilná kriminalita	788	109	679
Mravnostní kriminalita	706	32	674
Majetková kriminalita z toho:	11 842	5 663	6 179
<i>Krádež prostá</i>	6 591		
<i>Krádež vloupáním</i>	4 775		
Zbývající kriminalita	530	-	-
Celkem	13 866	-	-

V letech 1990–1996 rostl počet stíhaných a vyšetřovaných nezletilých. Jejich počet kulminoval v roce 1996. Policie České republiky za celou dobu existence statistik evidovala největší počet spáchaných trestných činů mladistvými. Stíhala a vyšetřovala 23 139 dětí a mladistvých.⁴³ Od roku 1996 evidovaná kriminalita mladistvých trvale klesá. Ve stejném roce se také začaly objevovat **gangy mladistvých**.⁴⁴

V roce 2016 byla změněna metodika zpracování dat vznikem nového evidenčního systému kriminality, a proto nejsou počty skutků porovnatelné podle věku s předchozími obdobími. V tomto období mladiství nejvíce páchali ostatní obecnou kriminalitu, kam můžeme nejčastěji zařadit sprejerství. Jednalo se

⁴² Tamtéž., s. 73

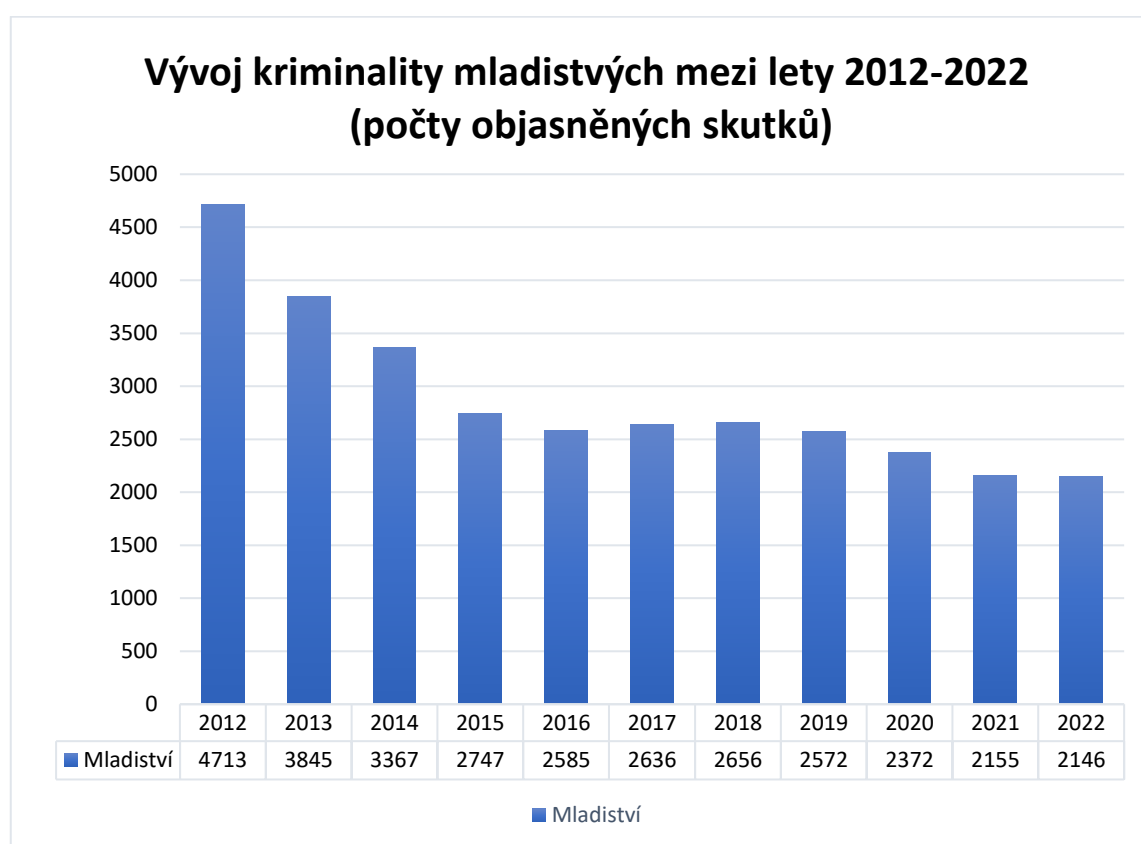
⁴³ Tamtéž., s. 77

⁴⁴ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita v roce 1996*. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1998. s. 18–19. ISBN 80-86008-47-9.

o 25 % z celkové kriminality. Na druhém místě v 23 % zastoupení skončili krádeže prosté. **Dále mladiství v 18 % páchali násilnou kriminalitu.** O něco méně, 12 % zastoupení má vloupání, 10 % mravnostní kriminalita, 5 % ostatní majetková kriminalita (podvody, poškození cizí věci a zatajení věci), 4 % hospodářská a 3 % zbývající (dopravní nehody z nedbalosti a opilství).⁴⁵

Následující graf znázorňuje data vývoje kriminality mladistvých mezi lety 2012–2022.

Graf 1 – Vývoj kriminality mladistvých mezi lety 2012-2022

Zdroj dat: Policie České republiky. *Statistické přehledy kriminality*. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx> [citováno 2023-11-20].

V roce 2022 bylo mladistvými spácháno 2 146 trestných činů. Nejvíce se dopouštěli obecné kriminality, především majetkové trestné činnosti. **Násilná kriminalita je se 431 případy na čtvrtém místě.** Nejčastěji z této kriminality

⁴⁵ MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. str. 84. ISBN 978-80-7251-483-0.

pachatelé způsobili úmyslné ublížení na zdraví. Tento skutek figuruje jako nejčastější provinění mladistvých násilné trestné činnosti ve zkoumaných statistikách od roku 2012 do roku 2022. Následovaly loupeže, vydírání a nebezpečné vyhrožování.⁴⁶ Do všech statistik násilné kriminality v této práci nejsou započítány vraždy. Tyto skutky se totiž v některých statistikách vykazovaly s násilnou kriminalitou, v některých samostatně. V průměru za rok mladiství spáchají 4 vraždy.

Tabulka 3 - Struktura kriminality páchané mladistvými za rok 2022

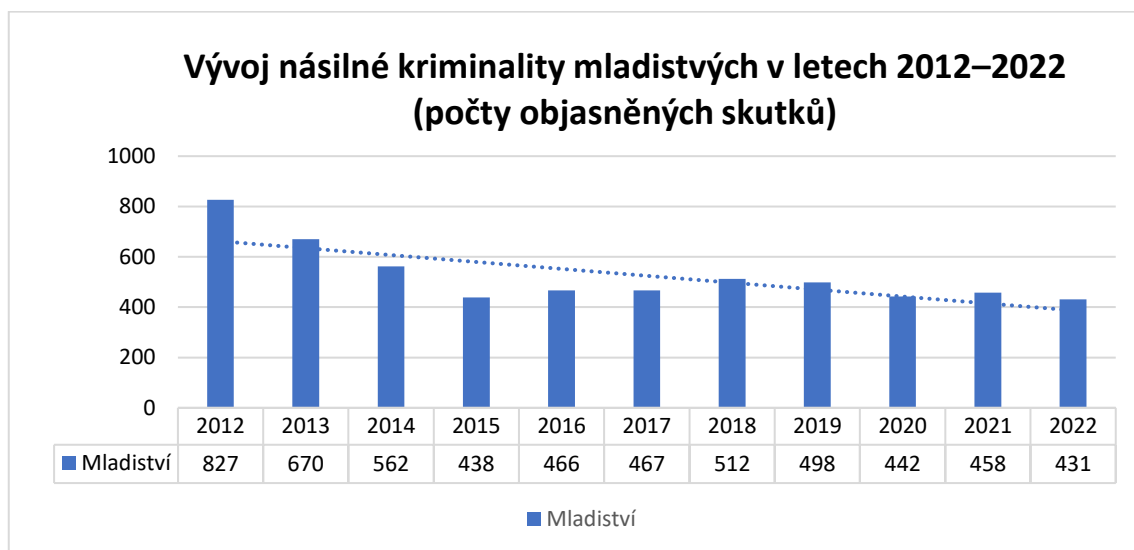
Druh kriminality	Mladiství
Vraždy	4
Násilná	431
Mravnostní	285
Krádež vloupáním	178
Krádeže prosté	360
Ostatní majetková	191
Majetková	729
Ostatní	612
Obecná	2057
Zbývající	62
Hospodářská	25
Vojenské a protiústavní činy	2

Zdroj dat: Policie České republiky. *Statistické přehledy kriminality za rok 2012–2022*. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>. [citováno 2023-11-10].

Násilná kriminalita mladistvých v každém roce zaujímá přední postavení co do četnosti evidovaných skutků. Vývojový trend této kriminality, který je z dlouhodobého hlediska klesající, bude znázorněn na následujícím grafu.

⁴⁶ Policie České republiky. *Statistické přehledy kriminality za rok 2012–2022*. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>. [citováno 2023-11-10].

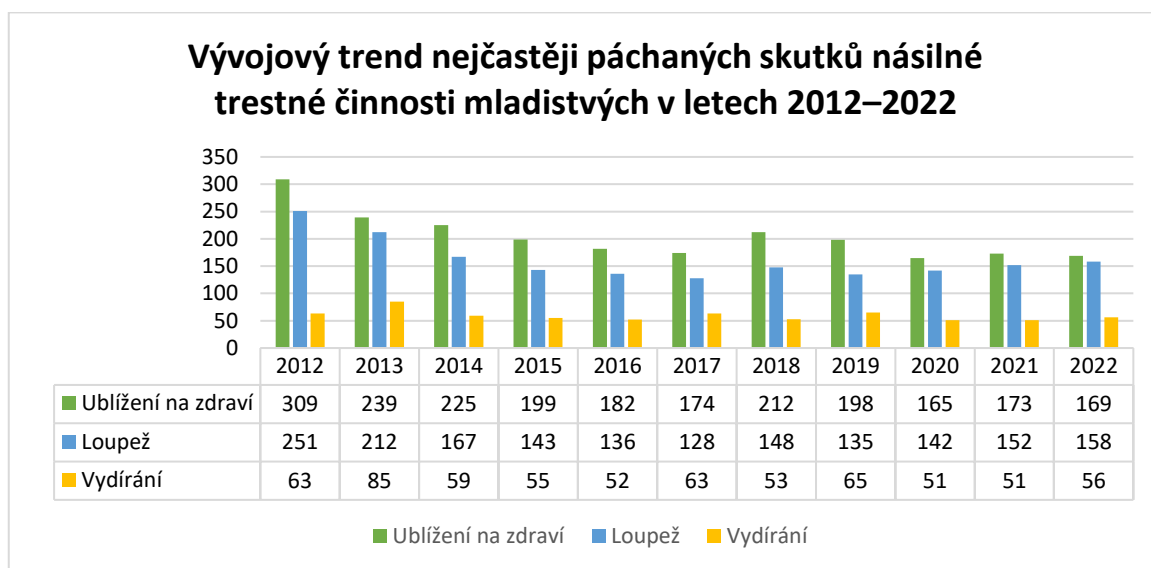
Graf 2 – Vývoj násilné kriminality mladistvých v letech 2012–2022

Zdroj dat: Policie České republiky. *Statistické přehledy kriminality*. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx> [citováno 2023-11-20].

Poslední graf v této kapitole bude znázorňovat vývojový trend nejčastěji páchaných skutků mladistvými pachateli v rámci násilné kriminality. **Zpravidla nejhojněji páchanou násilnou kriminalitou mladistvých, jak dokazují statistická data, je ublížení na zdraví, na druhém místě loupež a na třetím vydírání.** V roce 2022 bylo evidováno 169 trestných činů ublížení na zdraví, 158 loupeží a v počtu 56 trestných činů vydírání.

Graf 3 – Násilná kriminalita mladistvých (páchané skutky) 2012–2022

Zdroj dat: Policie České republiky. *Statistické přehledy kriminality*. Online Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx> [citováno 2023-11-20]

3.1.2 Hlavní rysy násilné kriminality mladistvých

Násilnou kriminalitu řadíme vůbec mezi nejzávažnější druhy páchané kriminality. Celkově kriminalita mládeže (dětí a mladistvých) představuje jeden z největších problémů dnešní společnosti. Pojem násilná trestná činnost je používán v právních disciplínách, kriminalistice a kriminologii. Například německá literatura pracuje v oblasti věd o chování s pojmem agrese (Aggression) a násilí (Gewalt), které zmiňuje pouze v souvislosti s trestním právem.⁴⁷ Naproti tomu anglosaské provenience rozlišují agresi (aggressino) a násilí (violence). V tomto pojetí je násilí vnímáno jako agrese ve své nejextrémnější a nejméně akceptovatelné formě.⁴⁸

V souvislosti s násilnou trestnou činností jde ruku v ruce pojem agresivita a agrese, proto autorka považuje za vhodné si tyto pojmy přiblížit.

Agresivita

Slovo agresivita pochází z latinského aggressivus – útočný. Jedná se o charakteristický znak osobnosti, je to dispozice k agresivnímu chování. Každý člověk má v sobě určitou míru agresivity. Pokud má někdo v sobě vysokou míru agresivity, reaguje i na věci, na které by ostatní jedinci vůbec nereagovali. Okolí se těmto lidem většinou vyhýbá, protože je vnímá jako nebezpečné. To, jakou míru agresivity v sobě máme, je z 60 % dáno genetickými faktory.⁴⁹

Agrese

Slovo agrese pochází z latinského aggressio – výpad, útok. Je to jednání jedince, kterým projevuje nepřátelství a útočnost s výrazným záměrem ublížit nějakému objektu. Jedná se tedy o projev agresivity v chování jedince. Může se také jednat o počínání směřující ublížit osobě nebo ji přinutit k tomu, aby vyhověla.

⁴⁷ Gewaltdelikt = podle právní terminologie trestné jednání spočívající v působení zla (übel)“ (PETERS, U. H. *Wörterbuch der Psychiatrie und medizinischen Psychologie*. München: Urban & Schwarzenberg, 1990, s. 209). Citováno z VÁLKOVÁ, Helena; KUČTA, Josef; HULMÁKOVÁ, Jana; BURIÁNEK, Jiří; ČERNÍKOVÁ, Vratislava et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. s. 397. ISBN 978-80-7400-732-3.

⁴⁸ CORSINI, R. J. *The Dictionary of psychology*. Philadelphia: Brunner/Mazel, 1999, s. 1052, ISBN 1-58391-028-X

⁴⁹ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2015. s. 10–11. ISBN 978-80-247-5309-6.

Nemusí to vždy být agrese fyzická, ale také emocionální, psychická, jako je zastrašování, zostuzování, vyhrožování apod. Agrese se u jedince může projevovat také ve formě ubližování jiným lidem. To pachateli přináší jisté uspokojení a uvolnění. Tomuto jevu se říká zhoubná (maligní) agrese.⁵⁰ Kriminální agresí se rozumí chování subjektu, které ohrožuje nebo porušuje zájmy chráněné trestním právem. Při tomto chování jedinec používá fyzické síly nebo hrozbu použití síly, často s cílem poškodit objekt činnosti.⁵¹

Pro výzkumné činnosti lze kriminální agresi rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří **chladná neboli instrumentální agrese**. Jedná se o programovou, cílenou agresi, pro kterou jsou typické jednotlivé znaky:

- neutrální postoj k oběti
- spontaneita
- chybění afektivního doprovodu
- chybění nepřátelského postoje k oběti
- relativně krátké trvání
- spíše nízká intenzita agrese.⁵²

Druhá skupina pracuje s **afektivní neboli expresivní agresí**, která je neprogramovaná. Často je doprovázena emocionálním nebo jiným vzrušením. Jejimi charakteristickými znaky jsou:

- předchozí konfliktní interakce s obětí
- nepřátelský postoj k oběti
- brutalita
- intoxikace alkoholem
- vysoká intenzita agrese.⁵³

⁵⁰ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2015. s. 23–24. ISBN 978-80-247-5309-6.

⁵¹ NETÍK, K. *Kriminální agresor*. Praha, Bull. Stud. A výzkum. odd. Ř SNV, 1991, č. 1, s. 28. citováno podle VÁLKOVÁ, Helena; KUČHTA, Josef; HULMÁKOVÁ, Jana; BURIÁNEK, Jiří; ČERNÍKOVÁ, Vratislava et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. S. 400. ISBN 978-80-7400-732-3.

⁵² VÁLKOVÁ, Helena; KUČHTA, Josef; HULMÁKOVÁ, Jana; BURIÁNEK, Jiří; ČERNÍKOVÁ, Vratislava et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. s. 400 ISBN 978-80-7400-732-3.

⁵³ Tamtéž, s. 400

Pro mladistvé je typickým znakem násilné kriminality její skupinovitost.

Je to dáno tím, že pachatel je ve svém jednání podporován ostatními členy skupiny. Poté je jistější, asertivnější a agresivnější. Těchto rysů by nejspíše nedosáhl, pokud by čin prováděl sám. Je také pravděpodobné, že jako jedinec by se čin vůbec spáchat neodvážil nebo by ho to nenapadlo. **Dalším ze znaků násilné kriminality mladistvých je obrovská brutalita.** Ojedinelé nejsou případy páchaný se zbraní, jelikož si tak mladiství kompenzují nedostatek síly fyzické. Skupina také vyhrožuje oběti, že pokud vše nahlásí na policii, bude zle. Tyto případy se odehrávají především v souvislosti se šikanou, jedná se o zastrašování s pohrůzkou dalšího násilí.⁵⁴

Příčin násilného chování mladistvých je několik. Odborníci hovoří především o dědičnosti, úrazu a poškození mozku. Veliký vliv na agresivitu jedince má také ekonomická nerovnost, závislost na návykových látkách, rodina, škola, média. Studie dokazují, že pokud je v rodinách pácháno násilí na dětech, automaticky tím podněcují násilné chování dítěte. Dítě se učí nápodobou, není tomu jinak při agresivním zacházení s ním.⁵⁵

Násilná kriminalita mladistvých má své typické rysy. Jedním z nich je **nedostatečná plánovitost přípravy trestného činu.** Na činy se nijak delší dobu nepřipravují, což dokládají tím, že místa páchaní nemají předem vybraná, nerozmýšlí „správný“ čas pro provedení skutku, neukrývají stopy. Mladiství v dnešní době sociálních sítí mají nutkavou potřebu zveřejnit své jednání a pochlubit se tak veřejnosti nebo alespoň nějakým svým kamarádům. Málokdo udrží tajemství a u mladistvých to platí ještě více. Trestnou činnost páchají z důvodu soutěživosti, dobrodružství a poměření svých sil s ostatními jedinci. Potvrzují si tím svoji jedinečnost a soběstačnost. Dalším z rysů je **neadekvátnost jednání.** Jde o dosahování životních cílů prostředky, které ale společnost odmítá. Mladiství si uměle vytvářejí důvody své trestné činnosti, než jaké ve skutečnosti jsou. Kriminalitu dále provází to, že neumí odložit uspokojení potřeb na pozdější

⁵⁴ CHMELÍK, Jan. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 2. vydání. Praha: Policie ČR. Úřad vyšetřování pro Českou republiku, 1998. s. 15.

⁵⁵ KUČHTA, Josef; VÁLKOVÁ, Helena; HULMÁKOVÁ, Jana; BURIÁNEK, Jiří; FIRSTOVÁ, Jana et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Beckovy mezioborové učebnice. 1. vydání. Praha: C. Ch. Beck. 2005. s. 277. ISBN 80-7179-813-4.

dobu nebo se některých potřeb vzdát. Potřebují uspokojit své potřeby ihned a nehodlají čekat na příznivější podmínky jejich záměru. Důležitým rysem je použití **brutálního násilí**. Například u loupeže je u pachatele důležitější způsob jejího provedení než samotný zisk z ní. Pachatel chce někoho přinutit, aby ho poslouchal, bál se ho. Myslí si, že tím získá větší uznání ve vrstevnické skupině.⁵⁶ Většina delikventních jedinců se chová agresivně, impulzivně, chybí jim emoční inteligence.⁵⁷ V současné společnosti se atraktivní věci stávají předmětem útoků mladých pachatelů. Jedná se především o to, že trh s nabídkou je přemrštěný a lákadel je všude plno. Proto se mladí pachatelé uchylují k tomu, že věci získají nelegálními prostředky, prostě je odcizí. Trestná činnost mladistvých bývá spojována se **skupinou vrstevníků** a tvoří se tak delikventní skupiny. Mladí lidé také páchají kriminalitu na základě **asociálních životních stylů**, což je velice nebezpečné, protože toto chování přivádí jedince do závislostí jako je alkoholismus, toxikomanie, gamblerství, prostituce aj. Současným trendem je páchat **trestnou činnost virtuálně**, tedy prostřednictvím technologií a internetu. Tato kriminalita je velice latentní a dává pachateli možnost velké anonymity. S mladistvými je nejčastěji spojována kyberšikana a hackerství. Mladiství pachatelé **začínají dříve se sexuálním životem**, což se projevuje následně v mravnostní kriminalitě.⁵⁸

Další odborník ve své publikaci definuje kriminalitu páchanou mladistvými tímto způsobem:

- předmět útoku si vybírají rozdílně podle hodnotových systémů mladistvých,
- trestnou činnost páchají ve vrstevnických skupinách, a to velice neorganizovaně,

⁵⁶ GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZOUBKOVÁ, Ivana; BARILIK, Igor; BOHUSLAV, Lukáš et al. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 489–495. ISBN 978-80-7598-554-5.

⁵⁷ Cacho, R.; FERNANDÉZ-MONTALVO, J., LÓPEZ-GOÑI, J. J., ARTEAGA, A., AND HARO, B. *Psychosocial and Personality Characteristics of Juvenile Offenders in a Detention Centre regarding Recidivism Risk*. Online. The European Journal of Psychology applied to legal Context. Vol. 12. Num. 2 July 2020. s. 69–75. Dostupné z: <https://journals.copmadrid.org/ejpalc/art/ejpalc2020a9> [citováno 2023-11-18].

⁵⁸ GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZOUBKOVÁ, Ivana; BARILIK, Igor; BOHUSLAV, Lukáš et al. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 489–495. ISBN 978-80-7598-554-5.

- příprava k trestnému činu je nedokonalá nebo žádná,
- mladí delikventi se projevují neúměrnou brutalitou,
- nemají tolik fyzické síly, proto ji nahrazují neúměrnými prostředky pro dosažení
- svého cíle,
- posilují svoji agresivitu alkoholem a drogami,
- pokud opakují své kriminální chování, jednají stejně. Jejich činnost se opakuje,
- alibi si shánějí až po dokonání trestného činu, hledají ho u svých kamarádů,
- o úmyslu kriminálně jednat se svěřují svým vrstevníkům,
- zpravidla se nesnaží utajovat své chování,
- předmětem jejich zájmu jsou často předměty, které aktuálně nepotřebují,
- jejich jednání je spíše emotivní než racionální.⁵⁹

3.2 Etiologie

Každé jednání člověka má svoji příčinu a svůj následek. Příčiny delikventního chování je třeba znát, protože jedině tak můžeme navrhnout vhodná opatření, která toto chování mohou eliminovat. Jelikož každý jedinec se vyvíjí a nic ve světě nepřichází jen tak, také delikventní chování mladistvých má svá opodstatnění. Pro dostatečné pochopení bude tato práce vycházet z etiologie kriminality nejen mladistvých, ale celé mládeže, jelikož vliv na naše jednání začíná od biologického základu přes nejrůznější fáze dospívání. Většina odborných literatur rozděluje ovlivňující faktory na vnitřní a vnější. Do **vnitřních neboli endogenních** řadíme genetiku, osobnost, povahu a vrozené nemoci. Do **vnějších (exogenních)** nejčastěji patří vliv rodiny, vrstevníků, školy, volného času, médií a sociálních sítí.

Zahraniční literatura popisuje, že mezi vnitřní faktory, které předpovídají delikventní jednání lze řadit: temperament, osobnost, empatii, impulzivitu a nízkou

⁵⁹ CHMELÍK, Jan. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 2. vyd. Praha: Policie ČR. Úřad vyšetřování pro Českou republiku, 1998. s. 11–12.

inteligenci. Hovoří o tom, že tyto faktory jsou vrozené a získané díky vazbě rodiče na dítě.⁶⁰

Multioborový přístup pracuje s tím, že na vzniku a rozvoji delikventního chování mládeže se mohou podílet:

- **individuální zvláštnosti jedince**, které jsou podmíněny geneticky, chorobou, duševní poruchou a osobnostními dispozicemi (např. ADHD, impulzivita),
- **nepříznivé rodinné charakteristiky a zkušenosti** – nízký socioekonomický status, kriminální infekce v rodině, problematické výchovné styly,
- **nedostatečné nebo rizikové působení školního prostředí jako významné sociální instituce** – nepřipravenost na děti ze sociálně vyčleněných skupin, klima školy, selektivní přístupy učitelů aj.,
- **negativní vliv prostředí** – život v sociálně vyloučené lokalitě, vliv medií a hraní počítačových her především v rámci násilné kriminality,
- **dostatek příležitosti**
- **sociálně patologické jevy menší závažnosti** – alkoholismus, drogová závislost, záškoláctví, agresivní chování, ...
- **neadekvátní užití formálních sociálních intervencí** – nadužívání institucionálních forem opatření, které ale neodpovídají riziku dalšího kriminálního selhání
- **společenské a demografické změny a posuny hodnotových orientací k celé společnosti, tak subkultury mládeže.**⁶¹

Osobnostní charakteristiky jedince jsou ovlivněny neurologickým, psychickým, sociálním a mravním vývojem v průběhu dětství a dospívání. V jednotlivých fázích vývoje člověka můžeme vždy najít nějaká specifika.

⁶⁰ FARRINGTON, David P., Brandon C. WELSH. Saving children from a Life of Crime: *Early Risk Factors and Effective interventions*. Online. New York: Oxford University Press, Incorporated, 2006. ISBN 978-0-19-530409-1. Dostupné z: ProQuest Ebook Central: <http://ebookcentral.proquest.com/lib/natlbooks/detail.action?docID=415741> [paywall]. [citováno 2023-11-12].

⁶¹ VÁLKOVÁ, Helena; KUČHTA, Josef; HULMÁKOVÁ, Jana; BURIÁNEK, Jiří; ČERNÍKOVÁ, Vlastislava et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. s. 291–292. ISBN 978-80-7400-732-3.

Společnost v určitých fázích porušování norem dítěte a mladistvého dokonce považuje za normální. Dospívání se dá tedy charakterizovat jako období pubescence (od 11–12 let do 14–15 let) a adolescence (od 16 do 18 let, respektive do 20. roku). V období **pubescence** dochází k velikým zmatkům, vzдорům, protože dospívající jedinec potřebuje být uznáván jako dospělý, pohlavně dozrává a hledá vlastní identitu. Naproti tomu v **adolescenci** dochází ke stabilizaci postojů a zájmů a uvolňování se ze závislosti na rodičích. Dospívající se chtějí osamostatňovat, především chlapci, kteří hledají uznání ve vrstevnických skupinách. S dospíváním souvisí také tzv. krize identity. Jedinec si vybírá životní postoje, sexuální orientaci a zkouší například různé sociální role. V tomto období je třeba brát zřetel na snižující se vliv rodiny a rostoucí vliv vrstevníků. K tomu dochází především u chlapců, jelikož ze strany rodiny nedochází k takové kontrole jako u dívek a jsou méně zapojeni do domácích povinností. Skupina vrstevníků hraje důležitou roli u jedinců z nefunkčních rodin.⁶²

Mladiství nemají ještě dostatek životních zkušeností, mívají nesprávné pojetí o kamarádství, sklony napodobovat, dokázat svoji odvahu. Těžko s mladistvým dosáhnete nějakého kompromisu, často nevědí, kam ve společnosti směřovat. Výše popsané jsou specifické rysy z kriminologického hlediska. Veliký kriminogenní vliv má špatné využívání volného času.⁶³

3.2.1 Biologické faktory

Na delikventní chování jedince má vliv mnoho faktorů. Jedním z nich je biologický základ, kam lze začlenit **dědičnost a další konstituční vlivy**. S tímto biologickým základem se člověk narodí. Dědičnost si můžeme představit jako určité charakteristiky, které máme po svých předcích.

Z hlediska kriminologie k delikventnímu chování mohou přispět poruchy a poškození mozku, které vznikají při porodních komplikacích nebo při úrazech mozku. Význam mají také biologické odlišnosti, které se projevují na vzhledu

⁶² Tamtéž, s. 293

⁶³ ZOUBKOVÁ, Ivana; NIKL, Jaroslav a ČERNÍKOVÁ, Vratislava. *Kriminalita mládeže*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2001. str. 33. ISBN 80-7251-070-3.

člověka nebo i na jeho duševním stavu. Pokud je člověk jakýmkoliv způsobem invalidní, žítí pro něho nikdy není jednoduché. Může se tak stávat, že invalidní lidé se uzavřou do sebe nebo páchají kriminální jednání a uspokojují si tak duševní trauma. Zajímavým faktem je, že podle toho, jak je organismus vybaven protilátkami, tak reaguje na alkohol a jiné návykové látky. Toto poznání je důležité především u mladých lidí, kteří začínají experimentovat s těmito látkami. Alkohol vyřazuje kontrolní mechanismy a nejnebezpečnější podmíněnou reakcí na alkohol je agresivita, a právě ta často vyvolává trestnou činnost. Faktor exacerace hovoří o předčasné fyzické vyspělosti nebo nadměrné sexuální potřebě, která může také vyvolávat kriminální jednání.⁶⁴

3.2.2 Psychologické faktory

Do jisté míry můžou rozhodnout o delikventním chování psychické charakteristiky, mezi které lze zařadit temperament, který se téměř nemění, motivace k určitému jednání a rozumové schopnosti. Výzkumy poukazují na to, že delikventi mají často nižší intelekt, který je dán nižšími intelektovými dispozicemi a zanedbanou výchovou. Člověk s nižším intelektem se dá lépe přesvědčit k páchání kriminálního jednání. Tito lidé neumějí řešit náročné situace, které je mohou potkat kdykoli během života.

3.2.3 Rodina

Základem státu je rodina. Základem zdravého jedince, který nebude páchat trestnou činnost je rodina. Někdo by mohl říci, že rodina je základem všeho. Je důležitou součástí našeho života, a to už od narození po celý následující život. Každý ale nemá rodinu, která mu proces socializace usnadňuje. Studium bylo zjištěno, že nepříznivé rodinné podmínky mají spojitost s kriminálním jednáním dětí a mladistvých. Je velice důležité, do jaké rodiny se člověk narodí. Každý lidský tvor od svého počátku potřebuje své blízké, potřebuje pocit bezpečí, jistotu a zázemí. Dítě se učí nápodobou, přejímá jednání svých rodičů a nejbližších, kteří s ním vyrůstají. Přejímá od nich hodnoty, normy, řešení různých situací. Chybné

⁶⁴ GRIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZOUBKOVÁ, Ivana; BARILIK, Igor; BOHUSLAV, Lukáš et al. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 496–498. ISBN 978-80-7598-554-5.

jednání, činy dospělých negativně ovlivňuje dítě. Slovní pojem emotivně vřelý a stabilní rodinný život vypovídá o tom, že pokud je člověk mimo domov, měl by se domů těšit a naopak, pokud je doma, měl by se těšit na vnější svět. Nicméně u delikventů bylo zjištěno, že mají opačný pocit.⁶⁵

V rámci rodiny a rodinného zázemí je několik informací, které byly vypořádány a hrály roli u pozdějšího delikventa. Jedná se o **připravenost osob být otcem a matkou a naplnit potřebnou výchovu** nebo spíše jejich nepřipravenost. Rodiče delikventů vstupují do manželství v nízkém věku, ještě se tolik neznají, vznik rodiny je často náhodný nebo jde pouze o sexuální známost. Mladí rodiče nejsou připraveni a neumí sladit role rodičů, studentů, s profesionálními a jinými rolemi. Pokud je **dítě nechtěné**, je již před narozením ovlivňováno duševní nepohodou matky. Dítě poté vyrůstá v nestabilním prostředí a rodiny se často brzy rozpadají. Dalším faktorem, který ovlivňuje dráhu delikventa, je nepřítomnost mužského či ženského faktoru. Málokdy se podaří ženě nahradit otce a muži matku. Není to ideální sociální prostředí pro vývoj dítěte. Odchod jednoho z rodičů dítě ovlivňuje psychicky, materiálně i sociálně. Vznikají poté dva extrémy. Buď je dítě odstrkované, nemilované, přehlížené nebo naopak je přetěžované a může sloužit jako prostředek vydírání pro jednoho z rodičů. Dítě se poté snaží strhnout pozornost na sebe tak, že zlobí a těžko se tak zvládá. Jako je pro dítě těžké přijmout fakt, že jeden z rodičů odešel, je stejně tak těžké pro něj přijmout fakt, že **do rodiny přišel nový partner**. Děti jednájí často provokativně a negativně. Rozvoj kriminálního chování jedinců se objevuje také v tzv. **zanedbané výchově**. Jde o to, že láska k dítěti a čas s ním strávený je nahrazován věcmi. V rodinách delikventů se objevují další **socio-patologie**. Jedná se například o alkoholismus, promiskuitní jednání rodičů, sami rodiče páchající trestnou činností, nechtějící pracovat. Pokud je dítě ze **sociálně slabé rodiny**, kde rodiče nechodí do práce, je jasné, že tyto návyky přejímají. Peníze na některé věci jsou ale potřeba, což vede často ke krádežím. Též bylo zjištěno, že v bytě, kde žije hodně osob, dochází ke konfliktům mezi členy rodiny a vzniká agrese, která graduje v násilnou kriminalitu. Rodiny mladých delikventů často

⁶⁵ Tamtéž, s. 499

nedosahují vysoké úrovně vzdělání. Rodiče mají většinou jen základní vzdělání, což jim přivírá dveře k příležitostem sehnat si práci.⁶⁶

3.2.4 Škola

Škola je prostředí, které ve značné míře ovlivňuje jedince. Tráví zde mnoho času a slouží k tomu, aby se zde naučil novým věcem, rozvíjel své znalosti, naučil se přijímat autority, socializoval se a tvořil skupinu se svými vrstevníky. Výchovné ústavy by se měly podílet na vzdělání i výchově studenta. Na druhé straně je škola také místem, kde dochází k delikvencím.

Ve škole se utvářejí skupinky, jejichž členové se v delikvenci podporují a motivují se. Je to pro ně i jakýsi druh zábavy. Škola může vytvářet prostředí, kde se nachází oběť a pachatel.⁶⁷ Třídy si vytváří svůj jazyk, zvyklosti a rituály. Ve třídách přirozeně vznikají „sub-kultury“, které mají společné zájmy. Typickým dělením ve třídě je na dívky a chlapce. Jsou žáci, kteří s učitelem komunikují, snaží se vzdělávat. Na druhé straně jsou studenti, kteří na interakci s učitelem neparticipují. Výzkumy bylo zjištěno, že právě tyto studenti mají vyšší pravděpodobnost asociálního chování. Vyšší riziko agresivity je u žáků, kteří ve škole neprospívají dobře. Mají vyšší sklony k alkoholu, hernám a kriminálním gangům.⁶⁸

Důležitý vliv na žáka má osobnost a chování učitele. Žáci, kteří pocházejí z nevhodných rodin, se od ostatních liší tím, že jsou neukáznění, zlobí, vyrušují, neudrží pozornost, nemají zájem o výuku a tím dochází ke střetu mezi učitelem a žákem. Učitel žáka napomíná, označuje ho za zlého, vyčleňuje ze skupiny, hodnotí špatnou známkou. Tím učitel vytváří bariéru mezi ním a žákem a možným působením školy v podobě prevence a edukace.⁶⁹ Bohužel tímto

⁶⁶ Tamtéž, s. 499-502

⁶⁷ MORAVCOVÁ, Eva; PODANÁ, Zuzana; BURIÁNEK, Jiří; ČERMÁKOVÁ, Iveta; HOMOLOVÁ, Pavla et al. *Delikvence mládeže: trendy a souvislosti*. Praha: Triton, 2015. s. 89–90. ISBN 978-80-7387-860-3.

⁶⁸ MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2011, str. 74–75. ISBN 978-80-7367-825-8.

⁶⁹ GRIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZOUBKOVÁ, Ivana; BARILIK, Igor; BOHUSLAV, Lukáš et al. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 503. ISBN 978-80-7598-554-5.

stigmatizováním učitel ukazuje agresorům jedince, který není v určitých směrech dobrý a vytváří tak plodnou půdu pro jeho šikanování.⁷⁰

Se školou je neodmyslitelně spjat pojem záškoláctví. Tento jev studenti páchají z několika důvodů. Jednoduše se jim nechce do školy a nemají nastavené jasné povinnosti a hranice od rodičů, frustruje je škola, atmosféra, povinnosti ve škole a jejich problémové zvládnutí. To vše vede studenta k záškoláctví. Kriminologické výzkumy poukazují na to, že záškoláctví vede často k začátkům delikventního jednání. Velikým vykřičníkem je opakované záškoláctví, které je spjato s útekem z domova.⁷¹

3.2.5 Vliv vrstevníků a volný čas

Důležitou roli v životě každého z nás hrají vrstevníci. Ať chceme nebo ne, jsme jimi ovlivňováni. Obecně se říká, že naše osobnost je tvořena z pěti lidí, které máme v životě nejbližší. Máme potřebu s někým komunikovat, vytvářet vztahy a společné zájmy. Nejlepší varianta by byla, kdyby vztahy a zájmy byly kladné, ne vždy ale tomu tak bývá.

Vrstevnické vztahy a skupiny se utvářejí jak ve školním prostředí, tak i mimo něj. Jak již bylo v práci zmíněno výše, vliv rodiny postupem věku slábne, slábne také výchovná funkce vzdělávacích zařízení. Naopak se prohlubuje potřeba samostatnosti a nejdůležitější skupinou se pro jedince stává skupina vrstevníků. U dětí, které nepocítují pocit bezpečí domova, je větší předpoklad, že se chytanou tzv. špatné party. Děti, které neznají z rodiny nebo školy uznání a respekt jejich osobnosti, nacházejí tuto podporu právě ve vrstevnických partách, které mohou ale být asociální.⁷²

V partě vrstevníků se ztrácí pocit méněcennosti a zvyšuje se sebevědomí. Pro členství v delikventní skupině není vyžadována vyšší sociální a osobnostní vybavenost jedince. Vůdce skupiny většinou nemá morální řád a partu vede

⁷⁰ ZOUBKOVÁ, Ivana; NIKL, Jaroslav a ČERNÍKOVÁ, Vlastislava. *Kriminalita mládeže*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2001. str. 37. ISBN 80-7251-070-3.

⁷¹ GRIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZOUBKOVÁ, Ivana; BARILIK, Igor; BOHUSLAV, Lukáš et al. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 502–503. ISBN 978-80-7598-554-5.

⁷² MACEK, Petr. *Adolescence*. 2. vydání. Praha: Portál, 2003. s. 79. ISBN 80-7178-747-7.

negativním směrem. V této skupině najdeme jedince, kteří nemají hranice ani žádné morální hodnoty, jednoduše proto, že jim od rodiny nebyly poskytnuty.⁷³

Vstup do určité skupiny probíhá v rámci tzv. socializačního mechanismu skupin. **Primární je ztotožnit se s cílem skupiny.** Aby byl jedinec začleněn do skupiny, přebírá tedy její rolové chování. V delikventní skupině se jedná o delikventní chování.⁷⁴ Výsledek socializace jedince je z části ovlivněn kvalitou vrstevníků, kterými se obklopuje. Mladiství pachatelé se nejvíce obklopují vrstevníky s asociálními charakteristikami.⁷⁵

Některé party tráví spoustu volného času v hernách, barech a diskotékách. Tento způsob života se jim velice líbí, je ale také finančně náročný. Proto si tyto party obstarávají finanční injekci ve formě drobných krádeží. Jiné skupiny k delikventnímu chování přivádí jednoduše nuda. **Jednotlivci mají potřebu se v partě předvést a před násilím necouvnu, protože by tím ukázali svoji slabost.** Jak popisuje Matoušek a Matoušková ve své publikaci, delikventní gangy jsou téměř neovlivnitelné zvenčí.⁷⁶

Nedelikventní osoby mají méně volného času než osoby delikventní. Jak již bylo uvedeno, k jejich kriminálnímu chování je vede nuda, protože nemají žádné zájmy, sportovní a dovednostní kroužky. Nijak svoji osobnost nerozvíjejí. Protože se nudí, dostávají momentální nápady, které by chtěli uskutečnit. Hlavně, aby to nebylo moc náročné, ať na vynaložení fyzického úsilí nebo přemýšlení, ale aby to bylo dobrodružné a dostavil se pocit uspokojení. Kriminální chování je poté pro ně vhodnou volbou.⁷⁷

⁷³ FIRŠTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. s. 101. ISBN 978-80-7380-521-0.

⁷⁴ PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada Publishing, 2012. s. 120–121. ISBN 978-80-247-3470-5.

⁷⁵ VEČERKA, Kazimír; HOLAS, Jakub; ŠTĚCHOVÁ, Markéta; DIBLÍKOVÁ, Simona; ŽÁRSKÝ, Martin et al. *Sociálně patologické jevy u dětí: závěrečná zpráva z výzkumu*. Studie IKSP. Praha: IKSP, 2000. ISBN 80-86008-74-6.

⁷⁶ MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2011, str. 83–84. ISBN 978-80-7367-825-8.

⁷⁷ GRIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZOUBKOVÁ, Ivana; BARILIK, Igor; BOHUSLAV, Lukáš et al. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 504–505. ISBN 978-80-7598-554-5.

3.2.6 Média a sociální sítě

Neodmyslitelný význam pro rozvoj osobnosti mají zcela jistě dosažené informace prostřednictvím médií a sociálních sítí. Je k nim přístup naprosto všude, informace na sociálních sítích se ženou neuvěřitelnou rychlostí a šíří se pomocí tzv. efektu nabalování sněhové koule. Jedna informace nabaluje jinou a je možné, aby se prostřednictvím těchto platforem šířila do všech koutů světa. Každý den v televizi můžeme sledovat film, pořad nebo seriál s kriminální tematikou, často s násilnou nebo mravnostní. Lidi tato témata zajímají více než drobné krádeže, a to pracovníci v médiích moc dobře vědí. Obrazy v médiích a sociálních sítích mají pozitivní, ale také negativní vliv a mohou některé jedince podněcovat nebo sloužit jako vzor pro jejich delikventní chování.

Většina společnosti a u mládeže to platí dvojnásob, nehledá informace o kriminalitě ve statistikách a odborných publikacích, ale dozvídá se je prostřednictvím médií, především v mediálním zpravodajství. Reportéři vědí, která témata přitahují největší sledovanost.⁷⁸ Obrazem kriminality v médiích, který platí dodnes, se zabýval již Ditton a Duffy v počátku osmdesátých let 20. století. V několika skotských denících porovnávali obsah kriminálního zpravodajství s oficiálními statistikami. **Výsledek byl takový, že média nejvíce prezentovala násilné a sexuální delikty. Jednalo se o 45,8 %, která byla určena této kriminalitě.** Naproti tomu statistiky vykazovaly za stejné období jen 2,4 %. Zde je vidět jasný nepoměr mezi oběma daty.⁷⁹

Média i internet využívá většina pro vyplnění volného času. Stačí se projet MHD a většina cestujících drží v ruce mobilní telefon. Je jasné, že pokud telefon, tablet a jiné technologie, ve kterých je přístup k internetu, využíváme od útlého dětství bez jakékoliv kontroly, lze si na nich vytvořit závislost. Mladé osoby ve svém volném čase často využívají sociální sítě jako je Facebook, Instagram, TikTok. Hrají také ve volném čase počítačové hry. To vše má obrovský vliv na

⁷⁸ ZOUBKOVÁ, Ivana; HÁKOVÁ, Lucie; MAREŠOVÁ, Alena a TOMÁŠEK, Jan. *Aktuální problémy kriminologie: pro studenty magisterského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018, str. 37. ISBN 978-80-7251-491-5.

⁷⁹ DITTON, Jason, James DUFFY. Bias in newspaper reporting of crime news. *British Journal of Criminology*, Online. Vol. 23, No. 2, April 1983, str. 159–165. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/bjcrim23&div=17&id=&page=> [paywall]. [citováno 2023-11-12].

socializaci. Prezentace násilí v médiích je u mladé generace velice riziková. Především u dětí by měla být kontrola a zpětná vazba ze strany rodičů, protože se vytváří psychosociální vývoj jedince a je potřeba ho korigovat. Násilí je všude kolem nás a u dítěte to může vést k napodobování negativního vzoru. Dítě si poté může myslet, že takto se chovat je v pořádku a může násilným způsobem řešit spory se svými vrstevníky nebo autoritami.⁸⁰

Negativní jevy televizního vysílání, které jsou hrozbou pro mladé lidi:

- zlehčování násilí, díky neustálému obrazu zla se stává normou,
- vulgární zobrazování sexu a lidského těla, které snižuje lidskou důstojnost,
- agresivita zaměřená proti náboženským, politickým, etnickým a jiným skupinám,
- špatný příklad pro mládež, který ohrožuje jejich psychický, sociální a morální vývoj,
- reklamy nabízející novinky, které v mladistvých vyvolávají pocit, že když ji okamžitě nebudou mít, nebudou in. To vede k majetkové kriminalitě.⁸¹

Sociální sítě též mají vliv na rozvoj mladistvého uživatele. Jedná se o obdobný způsob, který je popsán výše v rámci zpravodajství. K čemu ale dává internet a sociální sítě ohromný prostor je kyberkriminalita. U mladistvých se často jedná o kyberšikanu, která se může projevat tzv. hejty u různých příspěvků a fotek, které si uživatel na sociální sítě vystaví. To vede k destruktivnímu, především psychickému zhroucení jedince. Toto jednání v něm může dát prostor pro vytvoření silné agresivity, kterou může následně projevit mimo virtuální prostor. Mravnostní kriminalita se může projevit posíláním fotografií a videí se sexuální tematikou a následným vydíráním.

Na nárůst kriminality v kyberprostoru reaguje také Ministerstvo vnitra České republiky, které podalo návrh na novou koncepci policie k boji proti trestné činnosti

⁸⁰ FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 110–111. ISBN 978-80-7380-521-0.

⁸¹ MATOUŠEK, Oldřich a KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: situace, východiska, programy*. Praha: Portál, 1998. s. 103. ISBN 80-7178-226-2.

v kyberprostoru. Tu vláda schválila dne 23. 2. 2022. Součástí této koncepce je také problematika násilných projevů v kyberprostoru.⁸²

⁸² Ministerstvo vnitra České republiky. *Účinnější boj proti internetové kriminalitě. Policie má novou koncepci k potírání trestných činů v kyberprostoru.* Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ucinnejsi-boj-proti-internetove-kriminalite-policie-ma-novou-koncepci-k-potirani-trestnych-cinu-v-kyberprostoru.aspx> [citováno 2023-11-12].

4 Kontrola kriminality mladistvých

4.1 Právní kontrola kriminality mladistvých

Kontrola kriminality mladistvých je založena na Listině základních práv a svobod. Článek 32 stanoví, že zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena. Další zákon, který se o mladistvé zajímá je občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.). Ten upravuje základní vztahy v rodině a vzájemná práva a povinnosti mezi členy rodiny. Důležitou roli u mladistvých s predelikventním a delikventním chováním hrají pracovníci sociálně-právní ochrany dětí, kteří působí v rámci krajských úřadů a obecních úřadů s rozšířenou působností. Pečují o ohrožené děti a mladistvé a zajímají se o jejich rodiny. Poskytují sociálně výchovné poradenství, účastní se trestního řízení proti mladistvým a spolupracují s orgány činnými v trestním řízení. Důležitými pracovníky jsou tzv. streetworkeri, kteří vyhledávají problémovou mládež přímo v terénu. Na kvalitně odvedené práci závisí vytvoření pouta mezi pracovníkem a jeho klientem.⁸³

S problémovou mládeží je třeba odborně pracovat i ve výchovně-vzdělávacích ústavech. Proto jsou na školách vytvořeny funkce výchovných poradců. Působí zde ale také pedagogicko-psychologické poradny a střediska výchovné péče.⁸⁴

Odpovědnost mladistvých a jejich trestní stíhání řeší zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže. Pokud osoba v rozmezí věku 15-18 let naplní skutkovou podstatu trestného činu, v době spáchání je příčetná, chápe, že jednání je nezákonné a dokáže ho ovládat, pak se dopustila provinění. Dospělost každého je třeba důsledně posuzovat, jelikož dospívání každého je velice individuální.

4.1.1 Opatření ukládána mladistvým

Za spáchání provinění se mladistvým ukládá opatření, což je synonymum trestu. Jde o to, aby se pro ně nepoužíval výraz jako je trest, protože to prý není

⁸³ GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZOUBKOVÁ, Ivana; BARILIK, Igor; BOHUSLAV, Lukáš et al. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 506–507. ISBN 978-80-7598-554-5.

⁸⁴ Tamtéž, s. 507.

vhodné. Opatření jsou hmotněprávními formami reakcí na spáchání deliktu mladistvého a zároveň výchovnými opatřeními do budoucna. Při ukládání opatření se uplatňují zásady, které se používají při ukládání trestů dospělým pachatelům, ale i další zásady, které vycházejí ze zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Uplatňuje se zásada podpůrnosti represe a prioritní postavení prevence, dále zásada zákazu diskriminace a zásada individuálního přístupu k mladistvému v rámci jeho mravnostní, osobnostní a rozvojové vyspělosti, k jeho rodinným podmínkám a sociálním poměrům.⁸⁵

Opatření má vliv na změnu vystupování mladistvého. Jde o to, aby se projevilo také do budoucna v životě delikventního jedince, aby se z něho nestal recidivista.⁸⁶ Druhy opatření je možno rozčlenit na:

- 1) výchovná opatření
- 2) ochranná opatření
- 3) trestní opatření⁸⁷

Výchovná opatření mají především vliv preventivního směru. Zároveň dokáží pružně a vhodně působit v rámci aktuálního života delikventního jedince. Mezi výchovná opatření patří: dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení a napomenutí s výstrahou.⁸⁸

Ochranná opatření fungují jako ochrana společnosti a zároveň mají zamezit v pokračování páchaní protiprávní činnosti osoby mladistvé. Zajímavostí je, že je lze udělit také mladistvým, kteří nejsou trestně odpovědní.

Požadavky pro uložení ochranné výchovy jsou dány v ustanovení § 22 odst. 1 zákona ve věcech o soudnictví mládeže. Na základě tohoto paragrafu může být ochranná výchova uložena, pokud:

⁸⁵ NOVOTNÝ, František; SOUČEK, Josef; HRUŠKA, Jiří; KOLOUCH, Jan; ŠUBRT, Milan et al. *Trestní právo hmotné* – 3. rozšířené vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 310, 323–324. ISBN 978-80-7380-291-2.

⁸⁶ ŠČERBA, Filip a COUFALOVÁ, Bronislava. *Efektivita sankcionování mladistvých*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. s. 77. ISBN 978-80-7502-131-1.

⁸⁷ Česko. *Trestní předpisy: zák. č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, redakční uzávěrka 1. 6. 2022*. ÚZ: úplné znění, č. 1491. Ostrava: Sagit, 2010-. s. 295. ISBN 978-80-7488-530-3.

⁸⁸ Tamtéž, str. 296

- a) o výchovu mladistvého není náležitě postaráno a nedostatky v rodině, ve které žije, nejdou odstranit,
- b) výchova mladistvého byla doposud zanedbána, nebo
- c) prostředí, ve kterém mladistvý žije, neposkytuje záruku jeho patřičné výchovy

a nepostačuje uložení výchovného opatření.⁸⁹

Mezi jednotlivé druhy ochranných opatření patří: ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabrání věci, zabrání části majetku a ochranná výchova.⁹⁰

Nejtvrdějším druhem opatření, které soudy mohou mladistvému uložit, jsou **opatření trestní**. V tomto případě spáchaný čin negativně posuzuje i mladistvého. Výkon rozhodnutí v rámci trestních opatření působí pachateli určitou škodu. K uložení trestních opatření se přistupuje až tehdy, pokud výchovné nebo ochranné opatření je nedostačující a ani hrozba, že bude přistoupeno k trestním opatřením, nepostačuje.⁹¹ Možnosti trestných opatření jsou: obecně prospěšné práce, peněžitá opatření, peněžitá opatření s podmíněným odkladem výkonu, propadnutí věci, zákaz činnosti, vyhoštění, domácí vězení, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněné odsouzení), odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem a odnětí svobody nepodmíněné.⁹²

4.2 Preventivní kontrola kriminality mladistvých

Prevence je velice důležitá. Čím dříve se začne jedinec směřovat správným směrem, tím lépe pro něj i pro společnost. Správná a včasně předaná prevence

⁸⁹ Tamtéž, s. 298

⁹⁰ Tamtéž, s. 298

⁹¹ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. Online. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9. Dostupné z: www.beck-online.cz [paywall]. [citováno 2023-11-14].

⁹² Česko. *Trestní předpisy: zák. č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, redakční uzávěrka 1. 6. 2022*. ÚZ: úplné znění, č. 1491. Ostrava: Sagit, 2010-. s. 299. ISBN 978-80-7488-530-3.

může předejít spoustě patologických jevů. Pojem prevence můžeme vysvětlit jako soubor nerepresivních opatření, jejichž cílem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejich důsledků, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních faktorů, nebo působením na potenciálního pachatele a oběti trestných činů.⁹³

4.2.1 Druhy prevence

Podle obsahového zaměření rozdělujeme prevenci na sociální, situační a viktimologickou.

- a) **sociální prevence** – zaměřuje se na snižování rizik spojených s asocialitou, že se utvoří kriminální osobnost. Zaměřuje se na zlepšení společenských a ekonomických podmínek života. Chrání osoby před vlivy, které by mohly spustit delikventní životní cestu.⁹⁴
- b) **situační prevence** – pracuje s tím, že různé druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Předcházet páčání trestné činnosti se snaží jak fyzicky, tak za pomoci technické ochrany jako je použití kamerových záznamů. Nejefektivnější je při majetkové trestné činnosti.
- c) **viktimologická prevence** – jedná se o psychologické, zdravotní a právní poradenství, které souvisí s ochranou před trestnou činností.⁹⁵

Prevence kriminality podle okruhu adresátů:

- a) **primární** – je zaměřena na pozitivní ovlivňování od dětí až po mladé dospělé. Jedná se o preventivní aktivity směřované na vzdělávací, osvětové a poradenské aktivity, které jsou zaměřeny na volný čas. Primární prevence působí na úplně všechny a nebere v potaz kriminální ohrožení

⁹³ Ministerstvo vnitra České republiky. *Prevence kriminality*. Online. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/> [citováno 14-11-2023].

⁹⁴ GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZÓUBKOVÁ, Ivana; BARILIK, Igor; BOHUSLAV, Lukáš et al. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 162–163. ISBN 978-80-7598-554-5.

⁹⁵ Ministerstvo vnitra České republiky. *Prevence kriminality*. Online. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/> [citováno 14-11-2023].

nebo rizikovost. Snaží se působit na příčiny kriminality, snaží se, aby byl minimalizován prostor pro kriminalitu.⁹⁶

b) sekundární – se zabývá rizikovými jedinci a skupinami, u nichž je větší pravděpodobnost, že se mohou stát pachateli nebo oběťmi nebo jedinci se sociálně patologickými jevy jako jsou například alkoholismus, drogová závislost, záškoláctví, gamblerství, dlouhodobá nezaměstnanost.⁹⁷

c) terciální – zabývá se resocializací kriminálně narušených mladých osob. Je zaměřena především na předcházení recidivě pachatele a viktimologické recidivě u oběti. Pracuje tedy s tím, že k trestnému činu již došlo a usiluje o to, aby se to neopakovalo.⁹⁸

4.2.2 Systém prevence kriminality v ČR

Prevence kriminality je v České republice organizována na třech úrovních. Jedná se o:

1. **meziresortní úroveň** – jde o preventivní politiku vlády ve vztahu k obecné kriminalitě a koordinaci preventivních činností jednotlivých resortů v Republikovém výboru pro prevenci kriminality. Patří sem také preventivní opatření Poradního sboru pro situační prevenci,
2. **resortní úroveň** – zde jde o působení jednotlivých ministerstev a jejich programy prevence. Ovlivňují tvorbu příslušné legislativy,
3. **místní úroveň** – do této úrovně je zapojena policie, orgány veřejné správy, nevládní organizace a další instituce. Posláním je rozložit působnost

⁹⁶ GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZOUBKOVÁ, Ivana; BARILIK, Igor; BOHUSLAV, Lukáš et al. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 169–170. ISBN 978-80-7598-554-5.

⁹⁷ Ministerstvo vnitra České republiky. *Prevence kriminality*. Online. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/> [citováno 14-11-2023].

⁹⁸ GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZOUBKOVÁ, Ivana; BARILIK, Igor; BOHUSLAV, Lukáš et al. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 171. ISBN 978-80-7598-554-5.

v oblastech sociálních a situační prevence s ohledem na místní situaci a možnosti.⁹⁹

Nejefektivnější je provádět prevenci na místní úrovni. Policista nejlépe zná svůj okres a okrsek, strážníci městské policie nejlépe znají bezpečnostní situace v místě jejich působení a dohromady s výše uvedenými subjekty mohou zacílit prevenci na problém v konkrétní lokalitě nebo na konkrétní skupiny, které jsou jim dobře známy.¹⁰⁰

4.2.3 Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022–2027

Vláda České republiky dne 6. dubna 2022 svým usnesením č. 276 schválila novou **Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2022–2027** (dále jen „Strategie“). Strategie byla zpracována na základě informací od Republikového výboru pro prevenci kriminality ve spolupráci se samosprávnými celky. Strategie vychází z poznatků předchozí strategie, určuje priority a cíle v oblasti prevence kriminality a definuje prevenci kriminality v ČR.¹⁰¹

Strategické cíle prevence kriminality v České republice na léta 2022–2027, které vycházejí ze schválených prioritních oblastí Republikovým výborem pro prevenci kriminality, jsou:

- a) podpora a rozvoj systému prevence kriminality v ČR,
- b) pomoc obětem trestných činů a jejich podpora,
- c) práce s pachateli trestné činnosti, prevence recidivy,
- d) komplexní a koordinovaný přístup k bezpečnosti v rizikových lokalitách, práce Policie ČR ve vztahu k menšinám
- e) situační prevence kriminality a nové přístupy,
- f) kriminalita páchaná dětmi a na dětech

⁹⁹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Prevence kriminality*. Online. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/> [citováno 14-11-2023].

¹⁰⁰ Tamtéž

¹⁰¹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Nová strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022–2027 byla schválena vládou*. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/nova-strategie-prevence-kriminality-v-cr-na-leta-2022-2027-byla-schvalena-vladou.aspx> [citováno 14-11-2023].

g) prevence kybernetické kriminality.¹⁰²

4.2.4 Policejní prevence

V ustanovení § 2 zákona o Policii České republiky je napsáno, že úkolem policie je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti a plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti.¹⁰³

Také v trestním řádu nalezneme pojem prevence, a to v ustanovení § 158 odstavce 1, který hovoří o tom, že policejní orgán je povinen činit nezbytná opatření k předcházení trestné činnosti.¹⁰⁴

V závazném pokynu policejního prezidenta č. 180 ze dne 28. listopadu 2012 jsou vyjmenovány základní úkoly služby pořádkové policie. Jedním ze základních úkolů je hlídková služba, která primárně zajišťuje ochranu veřejného pořádku, ale také předchází, zabraňuje a odhaluje trestné a jiné protiprávní činnosti. V náplni svých úkolů má prevenci též služba obchůzková, která je narozdíl od hlídkové již kvalifikovaná, zpravidla vykonávána zkušenými policisty na základě jejich výborné místní a osobní znalosti.¹⁰⁵

Povinnost prevence najdeme u policie v dalších různých právních předpisech například v zákoně č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, a v dalších interních směrnicích, které určují činnosti pracovišť zajišťujících styk s veřejností a prevenci kriminality.

Community policing neboli služba veřejnosti je souhrn policejních přístupů v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti. Jedná se o opatření k předcházení protiprávnímu jednání a odstraňování příčin jeho vzniku v úzké spolupráci se státními orgány, orgány územních samosprávných celků

¹⁰² Tamtéž

¹⁰³ MATES, Pavel; SLABÝ, Antonín; ŠKODA, Jindřich; ŠMERDA, Radek; VAVERA, František. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. 40. ISBN 978-80-7380-917-1.

¹⁰⁴ Česko. *Trestní předpisy: redakční uzávěrka 1. 6. 2022*. ÚZ: úplné znění, č. 1491. Ostrava: Sagit, 2010-. s. 188. ISBN 978-80-7488-530-3.

¹⁰⁵ ZPPP č. 180/2012 o plnění základních úkolů služby pořádkové policie

a právníckými a fyzickými osobami, vycházející z dobré místní a osobní znalosti. V návaznosti na to policie poté navrhne možnosti prevence, ale i takové, na kterých se bude podílet široká veřejnost. Policie se tím chová proaktivně a předchází kriminalitě, protože na základě svých znalostí a zkušeností může zamezit jejímu vzniku.¹⁰⁶

Ze zákona o Policii české republiky má každý policista za úkol předcházet páčání trestné činnosti a nerozhoduje, na jaký útvar je zařazený, nicméně prevence není jejich hlavní náplní činnosti. Existuje ale u policie příslušník, který je na prevenci specialista a ten se nazývá **policejní preventista**. Policejní preventisté jsou buď zařazeni na oddělení tisku a prevence nebo spadají pod územní odbor policie. Náplní práce těchto policistů a policistek jsou preventivní přednášky ve školách spoluorganizování dní Integrovaného záchranného systému, vypracování preventivních programů a spolupráce s dalšími jejich kolegy, zástupci města a veřejností.

Policejní preventisté připravují také různé veletrhy, akce pro veřejnost, výstavy, preventivně prezenční akce, přednášky a besedy pro děti, předškolní a školní mládež a seniory. Připravují a píší články s preventivní tematikou v tisku a dalších médiích.¹⁰⁷

Program PARTNERSTVÍ

Program PARTNERSTVÍ je program prevence kriminality na místní úrovni. Je založen na úzké spolupráci lokálních partnerů a policie, která má v tomto programu nezastupitelnou roli, jelikož právě policie má přehled o bezpečnostní situaci a stavu veřejného pořádku. Na základě svých poznatků a informací od veřejnosti vyzve samosprávu k jednání. Společně s ní a lokálními organizacemi hledají poté řešení, které pomůže vyřešit problémovou lokalitu nebo jiný problém. Tento program je ukotven v rozhodnutí policejního prezidenta č. 61 z roku 2005.¹⁰⁸

¹⁰⁶ VESELÁ, Michaela. *Community policing*. Online. In: Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/community-policing.aspx> [citováno 14-11-2023].

¹⁰⁷ BERÁNEK, Ladislav. *Policejní preventisté*. Online. In: Policie České republiky, 2010. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policejni-preventiste.aspx> [citováno 14-11-2023].

¹⁰⁸ VESELÁ, Michaela. *Community policing*. Online. In: Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/community-policing.aspx> [citováno 14-11-2023].

5 Empirická část

5.1 Řízené rozhovory

Pro zpracování empirické části diplomové práce autorka použila kvalitativní sběr dat. Zvolila řízené rozhovory, jelikož při řízeném rozhovoru je přímá interakce s respondenty. Tato technika dává možnost respondentům květnatě popsat odpovědi na danou problematiku a zároveň dává možnost autorce koordinovat celý rozhovor a získávat tak potřebné informace. Tímto sběrem dat lze získat přesnější a obsahově rozšířenější odpovědi než dotazníkovým šetřením. Jelikož autorka chtěla co nejpřesnější informace od odpovídajících, zvolila řízené rozhovory. Cílem rozhovorů s odborníky bylo získat informace o příčinách vzniku a fungování tzv. bitkařských gangů mladistvých, a jejich zkušenosti z praxe v této problematice.

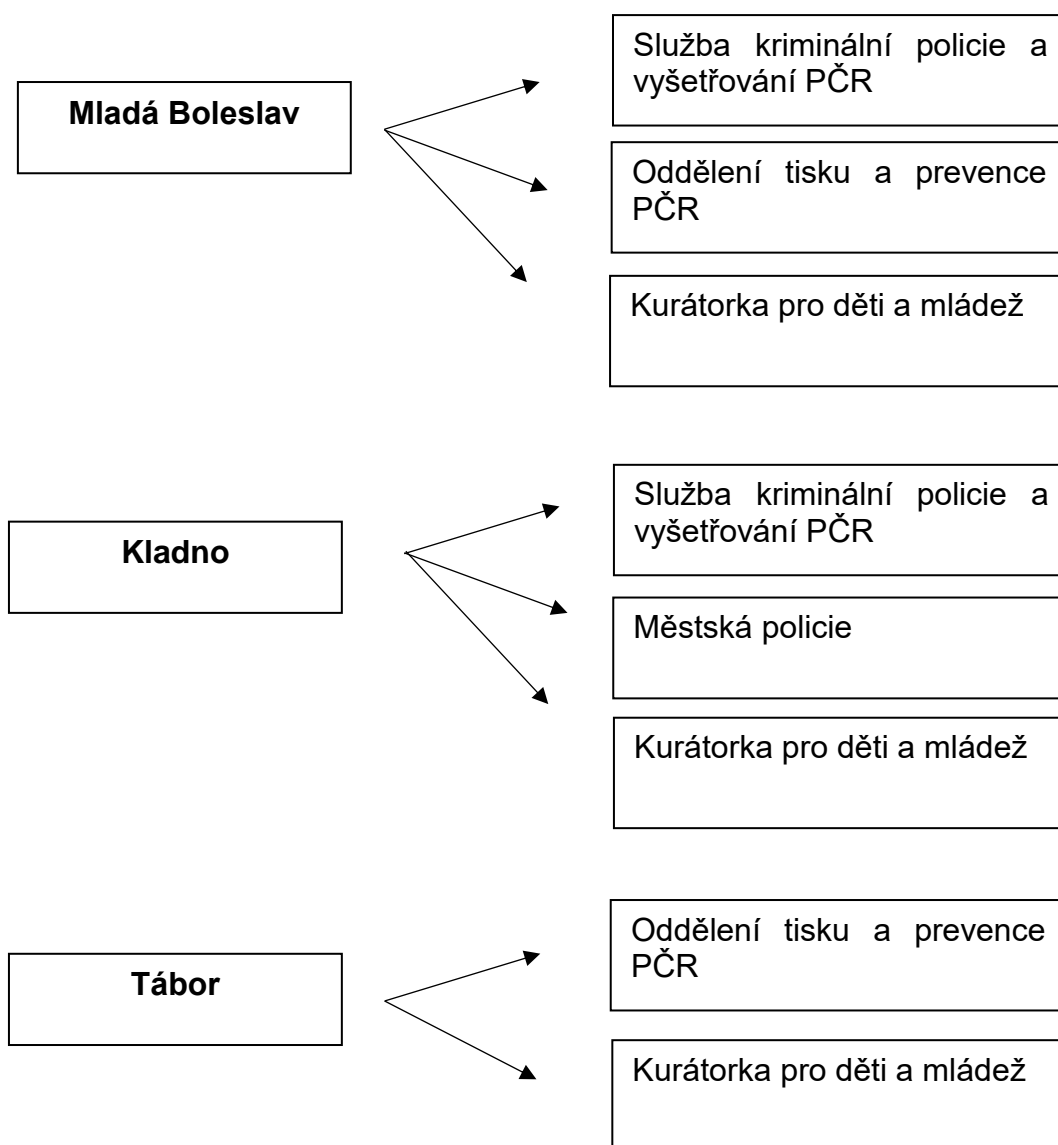
Pro proces získávání a zpracování dat vybrala tři města. Autorky dřívější pracovní pozice byla tisková mluvčí Krajského ředitelství policie Středočeského kraje a o městech v tomto kraji, přesněji o kriminalitě v těchto městech, má největší přehled. Proto pro sběr a analýzu vybrala město Mladá Boleslav a Kladno. Poslední, třetí město, pro rozbor a následné porovnání, zvolila město Tábor, které se nachází v Jihočeském kraji. Jedním z okresů, který autorka měla v rámci pozice tiskové mluvčí na starost, byl okres Benešov. A právě ten tvoří jednu z hranic s okresem Tábor. Je proto přirozené, že policisté ze sousedních okresů spolu musí spolupracovat, proto autorka ví, že ve městě Tábor se s násilnou kriminalitou mladistvých vrstevnických skupin potýkají. Z tohoto důvodu město Tábor vybrala jako další z měst pro průzkum.

5.1.1 Respondenti

Data potřebná pro empirickou část byla pořízena formou řízených rozhovorů s odborníky, kteří se zabývají problematikou spojenou s kriminalitou mládeže. Pro dosažení cíle diplomové práce byli zvoleni jak odborníci, kteří se zabývají represí, tak i specialisté, kteří se zabývají prevencí. Odborníci byli vybráni ze tří měst – Mladá Boleslav, Kladno a Tábor. V Mladé Boleslavi, Kladně i Táboře se jednalo o policistu služebně zařazeného na službě kriminální policie

a vyšetřování – specializace mládež. Dále byli zvoleni preventisté u Policie České republiky. Jelikož v Kladně aktuálně pozice preventisty Policie České republiky nebyla obsazena, byla vybrána strážnice Městské policie Kladno, která se v tomto městě převážně prevencí zabývá. Jako poslední potenciální respondenti byli vybráni kurátorky pro děti a mládež. Nakonec se podařilo sehnat 8 respondentů. Respondenti, s nimiž byly pořízeny rozhovory, jsou níže vyjádřeni grafickým znázorněním.

Tabulka 4 – Struktura respondentů řízených rozhovorů

Zdroj: Vlastní zpracování

5.1.2 Stanovené hypotézy

V rámci empirické části byly stanoveny hypotézy, které na základě vyhodnocení řízených rozhovorů s odborníky budou vyvráceny nebo potvrzeny.

Hypotéza č. 1:

Tzv. bitkařské gangy mladistvých jsou novým trendem kriminality. V České republice se neobjevují více než 3 roky.

Hypotéza č. 2:

Násilné chování mladistvých je důsledkem nedostatečné péče věnované rodiči a nevhodnou náplní volného času.

Hypotéza č. 3:

Dospívající jsou dostatečně seznámeni a poučeni o trestní odpovědnosti a následcích páchaní násilné kriminality.

Hypotéza č. 4:

Prevence násilné kriminality na místní úrovni je dostačující.

5.2 Rozbor a vyhodnocení řízených rozhovorů – Mladá Boleslav

Rozhovor s respondentem č. 1

1) Jaká je Vaše pracovní pozice?

Policistka – komisařka, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje, územní odbor Mladá Boleslav, služba kriminální policie a vyšetřování, specializace na trestnou činnost osob do 18 let (nezletilé děti do 15 let a mladiství 15-18 let) a dále na trestnou činnost páchanou na dětech.

2) Objevují se tzv. bitkařské gangy ve Vašem městě více jak 3 roky?

Souhlasíte s označením „bitkařské gangy“?

Tuto trestnou činnost mladistvých bych označila spíše jako „násilnou trestnou činnost dětí“, kdy této se dopouštějí jak děti (do 15 let věku), tak mladistvé osoby (15-18 let). Násilná trestná činnost mladistvých i nezletilých osob se v Mladé Boleslavi a dále i na okrese Mladá Boleslav vyskytuje téměř často. Jedná se o desítky případů do roka.

3) Popište složení tzv. bitkařských gangů mladistvých. Kde se vyskytují?

Násilné trestné činnosti se dopouští jak osoby nezletilé, tak mladistvé. Častěji se jedná o chlapce, výjimkou ale nejsou ani dívky, většinou jde o národnost českou, často tomuto předchází jejich minulost – problémy ve škole, páchání přestupků, jak násilných, tak majetkových, problémy v rodině, v těchto skupinách jde zpravidla o děti, které se mezi sebou znají, spolužáci či kamarádi, vůdce skupiny často tuto řídí, trestnou činnost vymyslí a ostatní navádí pro její jednání. Často se jedná o Romy. Nejčastěji násilná trestná činnost těchto osob byla páchána v centru města, v blízkosti nákupních center, parků či nočních zařízení, méně často je to uvnitř objektů.

4) Jaké jsou příčiny násilné kriminality mladistvých ve Vašem městě?

Hlavní příčinou je nefunkční rodinné prostředí dětí, vzor rodičů, kteří mají často rovněž kriminální minulost, nedostatečná pozornost a péče o tyto děti.

5) Dokážete popsat rodiny, ze kterých pocházejí členové tzv. bitkařských gangů?

Často jde o sociálně slabé rodiny, kde se vyskytuje závislost rodičů na alkoholu i drogách, s kriminální minulostí, nefunkční, kde chybí režim a pevný řád, dané hranice pro děti, pozornost a láska, kdy děti si toto vynahrazují v partách, kde nacházejí smysl a uznání. Děti nemají od rodičů vzor, jak smysluplně trávit volný čas, nudí se, smysl nacházejí v partách, kde v tom nejsou sami, nacházejí zde odvahu a větší sebevědomí. V malých případech jde o děti z movitějších rodin, kde hraje faktor čas a pozornost věnovaná dítěti na úkor zaměstnání. Spolupráce s rodiči dětských pachatelů je většinou špatná, ze své zkušenosti rodiče odmítají spolupracovat, nejsou schopni zajistit, aby se dítě dostavilo k úkonu na policii ve stanoveném termínu, toto je předvoláváno opakovaně, nebo je často z těchto úkonů omlouváno, kdy trestní řízení se tak prodlužuje. Na tuto spolupráci dohlíží příslušný sociální odbor, který je policii nápomocen. Najdou se i rodiče, kteří si plně uvědomují jednání svých dětí, přistupují k tomu s rozumem, děti splácí způsobenou škodu brigádami a nechají je nést plnou odpovědnost. Častěji rodiče ale problém zlehčují, hází vinu na druhé a nespolupracují.

6) Jak delikventi využívají svůj volný čas?

Delikventi nemají žádné koníčky a zájmy, nejsou k tomu v rodině vedeni, povinnosti kromě docházky do školy většinou nemají, rodina je nefunkční, neexistuje zde řád a smysl pro povinnosti, příklad rodiče. U dětí se v raném věku objevuje užívání alkoholu a drog, trestnou činnost často páchají pod vlivem těchto návykových látek. Dále se projevuje závislost na mobilním telefonu, často je s rodinou řešena nedostatečná docházka ve škole, rodiče jsou trestně stíháni za ohrožování výchovy dítěte, jak pro neomluvené hodiny dětí a nedostatečnou docházku, tak pro zanedbávání péče o své děti, které končí i odebráním dítěte na základě rozhodnutí soudu. Děti jsou často přítomni domácímu násilí v rodinách.

7) Natáčejí si aktéři své bitky na mobilní telefony? Zveřejňují nahrávky?

Mladiství si bitky natáčejí. Tyto nahrávky bývají časté, nahrávky jsou umístovány na sociální sítě, kromě videí se jedná i o fotografie, které často komentují a šíří dále. Nahrávky se šíří rychle mezi ostatními, kteří události komentují. Aktéři tak získávají potřebu uznání a pozornosti, která jim chybí v rodině.

8) Věděli členové tzv. bitkařských gangů, že jejich chování je nezákonné a znali následky svého jednání?

V době páchání trestné činnosti si většinou neuvědomují, že jednají protizákonně a nepřijatelně, neuvědomují si důsledky svého jednání, ať už jsou pod vlivem drog či alkoholu nebo nejsou, pokud nejsou nepřičetní, tak jsou si poté vědomi, že se dopouští trestné činnosti. Svou vinu často nepřiznají, zapírají nebo vinu svalují na druhého. Pokud nejsou další důkazy jako nahrávky incidentů, tak často nemluví pravdu, nebo nevypovídají. Mladistvý má u své výpovědi již od počátku svého obhájce, což je stanoveno zákonem, tudíž je často i k tomu, aby nevypovídal nebo jak má vypovídat, ovlivněn právě právním zástupcem.

9) Je místní prevence ve Vašem městě dostačující?

Prevence na místní úrovni je dostačující. Je zajišťována především městem Mladá Boleslav, kdy existuje program „Bezpečné město“, na kterém spolupracuje i Policie České republiky, kde se nachází vhodná řešení a preventivní opatření. Problémy se zabývají i neziskové organizace, školy, probační a mediační služba. Policie má oddělení tisku a prevence, které provádí přednášky ve školách, na různých akcích veřejnosti přístupných.

10) Seřadte jednotlivá nabízená preventivní opatření od nejúčinnějšího.

- poskytovat více péče mladistvým a jejich rodičům ze strany odborníků
- zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech
- uskutečňování více preventivních přednášek o negativních důsledcích spojených s násilnou kriminalitou
- nainstalovat více kamerových systémů v problémových lokalitách
- zvýšení nabídky a dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé, ze strany organizací a obcí

Rozhovor s respondentem č. 2

1) Jaká je Vaše pracovní pozice?

V letech 2016–2021 Policie České republiky, oddělení tisku a prevence (Mladá Boleslav) – komisařka, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje. Aktuální pozice – komisař – oddělení analytiky a kybernetické problematiky (Brandýs nad Labem).

2) Objevují se tzv. bitkařské gangy ve Vašem městě více jak 3 roky? Souhlasíte s označením „bitkařské gang“?

Ano, v Mladé Boleslavi byla v průběhu uplynulých let řešena nejen verbální, ale i fyzická agrese mladistvých. Označení „bitkařské gangy“ bych spíše nazvala agresivními skupinami mladých školáků.

3) Popište složení tzv. bitkařských gangů mladistvých. Kde se vyskytují?

Jedná se o mladistvé, ale i nezletilé děti z různých základních škol Mladoboleslavska. Pohlaví nehrálo významnou roli, kdy například v jednom případě zbily dvě dívky svou spolužačku. Vliv náboženské ani národnostní nenávisti jsem nezaznamenala. Nejčastěji vyhledávaná byla místa veřejně přístupná, zejména areál autobusového nádraží u nákupního centra Bondy a nákupní centrum samotné v centru města. Uvedenou lokalitu mládež vyhledávala především kvůli volnému připojení na wifi, přičemž se v prostorném nákupním centru děti mohly scházet i v zimním období a trávily zde volný čas. Z tohoto prostředí pocházela i videa a fotografie násilných potyček mladistvých zveřejněných na sociálních sítích.

4) Jaké jsou příčiny násilné kriminality mladistvých ve Vašem městě?

Domnívám se, že násilí tohoto druhu je v současné době důsledek snadné dostupnosti informací a jakýchkoliv materiálů s nevhodným obsahem ve virtuálním prostředí. To vše je běžnou součástí života mladistvých a nedokáží vyhodnotit co je normální a co už ne.

5) Dokážete popsat rodiny, ze kterých pocházejí členové tzv. bitkařských gangů?

Nemyslím si, že je důležité, zda děti vyrůstají v sociálně slabých nebo naopak bohatých rodinách. Negativní vliv na zdravý vývoj dětí však, podle mého názoru, mají rodiče se závislostí na alkoholu či jiných návykových látkách. Dále mám za to, že děti a mladiství obecně postrádají dostatečný zájem rodičů o ně samotné a nevěnují jim tolik času a pozornosti, kolik by potřebovali. Děti se proto snaží upoutat pozornost. Zda rodiče spolupracují, je spíše otázka na kurátora orgánu sociálně právní ochrany dětí.

6) Jak delikventi využívají svůj volný čas?

Myslím si, že delikventi spíše neumí využívat svůj volný čas, ale toto nedokáží přesně zodpovědět, jelikož s mladistvými, kteří jsou ve fázi prověřování a vyšetřování, kdy bych měla možnost se jich na toto zeptat, nepracuji.

7) Natáčejí si aktéři své bitky na mobilní telefony? Zveřejňují nahrávky?

Tento způsob sdílení uvedeného jednání je pro skupinu agresorů atraktivní a setkávala jsem se s tímto způsobem jejich sebe prezentace často.

8) Věděli členové tzv. bitkařských gangů, že jejich chování je nezákonné a znali následky svého jednání?

Někteří si důsledky svého jednání neuvědomovali, jiní ano, ale incident bagatelizovali. Další spoléhali na to, že vinu neponesou, ať už znali základní faktory trestní odpovědnosti nebo ne.

9) Je místní prevence ve Vašem městě dostačující?

Prevence v této oblasti funguje dobře, ale domnívám se, že ji nelze plošně zacílit na všechny žáky základních škol. Především nelze suplovat vliv rodičů, kteří by měli primárně působit na své děti. Subjekty zabývající se realizací preventivních programů a projektů znám. Za důležitou považuji jejich společnou komunikaci

a snahu účelně a efektivně koordinovat preventivní činnosti, vzájemně spolupracovat a navrhovat účinná opatření. Na prevenci jsem se podílela po dobu pěti let ve městě Mladá Boleslav. Prevenci primární, sekundární, situační. Preventivní přednášky na základních školách i středních školách, v budovách policie i v rámci veřejných akcí, kde se prezentuje policejní práce v rámci trestní odpovědnosti mladistvých. Co mám informace, takto to v Mladé Boleslavi funguje i aktuálně.

10) Seřadte jednotlivá nabízená preventivní opatření od nejúčinnějšího.

- ze strany odborníků, poskytovat více péče mladistvým (i jejich rodičům), u nichž se projevují násilné sklony
- zvýšení nabídky a dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé ze strany organizací a obcí
- uskutečňování více preventivních přednášek o negativních důsledcích spojených s násilnou kriminalitou
- zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech
- nainstalovat více kamerových systémů v problémových lokalitách

Cestu vidím v dobře fungující spolupráci, koordinaci preventivních činností a včasnému navrhování opatření ze strany všech subjektů, podílejících se na prevenci kriminality zaměřené na děti a mladistvé. Úplně zabránit vzniku násilí mezi nimi možné není, ale věřím, že incidentům lze předcházet.

Rozhovor s respondentem č. 3

1) Jaká je Vaše pracovní pozice?

Vedoucí oddělení sociálně právní ochrany dětí – sociální prevence, kurátor pro mládež v Mladé Boleslavi

2) Objevují se tzv. bitkařské gangy ve Vašem městě více jak 3 roky? Souhlasíte s označením „bitkařské gangy“?

Popravdě se mi označení bitkařské gangy příliš nezamlouvá a není mi jasná jeho definice. Při své práci jsem se již dříve, před více jak 3 roky, setkala se skupinami náctiletých, ve kterých docházelo k agresivnímu jednání ve formě vyřizování si účtů mezi jednotlivými členy, zbytek byl spíše přihlížející dav.

3) Popište složení tzv. bitkařských gangů mladistvých. Kde se vyskytují?

Věk 12–18 let, zastoupení chlapců i dívek, většinou Češi, někdy přítomna opakovaná trestná činnost nebo páchání přestupků. Skupinky byly různě velké od pár lidí, přes třeba 10–15 přihlížejících, ale znovu chci zdůraznit, že se dle mého vnímání nejednalo o gang, ale spíše o vyřizování účtů mezi jednotlivci, kterému byla přítomna skupina přihlížejících, incidenty opakovaně řešeny u obchodních center.

4) Jaké jsou příčiny násilné kriminality mladistvých ve Vašem městě?

Absence koníčků, zájmů, nevyplněný volný čas smysluplnou aktivitou, neumí řešit konflikty bez užití násilí.

5) Dokážete popsat rodiny, ze kterých pocházejí členové tzv. bitkařských gangů?

Většinou bez stabilního rodinného zázemí, kde se rodiče nezajímají o trávení volného času svého dítěte, spíše sociálně slabší rodiny, ale nemusí být vždy pravidlem, přítomnost patologických jevů v rodině. Někteří rodiče spolupracují, jiní problém u dítěte nevnímají, nechtějí nic měnit.

6) Jak delikventi využívají svůj volný čas?

Zpravidla nemají moc koníčků, od mala nejsou vedeni ke smysluplnému trávení volného času, schází se u obchodních center, nudí se a vymýšlejí blbosti.

7) Natáčejí si aktéři své bitky na mobilní telefony? Zveřejňují nahrávky?

S natáčením na mobil jsme se setkali, i se zveřejněním nebo sdílením v rámci skupin, sociálních sítí apod.

8) Věděli členové tzv. bitkařských gangů, že jejich chování je nezákonné a znali následky svého jednání?

Zpravidla si uvědomují, že takové chování není v pořádku, i když trestní rovina a možné závažné zdravotní následky, které takovým jednáním mohou způsobit, už nedokáží dohlédnout. Někdy mají tendenci celou věc bagatelizovat, v čemž je utvrzují i jejich rodiče: „*Za mého mládí jsme se s kluky taky prali a nikdo to neřešil.*“ Setkali jsme se také se svalováním viny na druhé typu: „*On si začal, přeci si*

nenechám líbit, že mě pomlouvá.“ Někdy bylo zřejmé, že konflikt vznikl kvůli nedorozumění.

9) Je místní prevence ve Vašem městě dostačující?

Prevence funguje dobře. Ve městě jsou služby, které se prevencí zabývají, počínaje nízkoprahovým klubem, který potenciální klienty vyhledává přímo v terénu a nabízí alternativy k trávení volného času na ulici. Dále preventivní programy ve školách, na kterých se podílí i policie, včetně městské policie až po další organizace pracující s mládeží, např. Středisko výchovné péče, ale tam se jedná spíše o sekundární prevenci. Problém vnímám v nedostatečné motivaci dětí a mladistvých změnit zaběhlý způsob života, možná pro ně není nabídka aktivit např. v rámci nízkoprahového klubu dostatečně lákavá, zpravidla nezvládají organizované zájmové aktivity jako je např. docházka do fotbalového klubu, byť je samotný fotbal baví. Ve spolupráci s policií byly naším oddělením v minulosti realizovány přednášky na školách se zaměřením na páchaní trestné činnosti mladistvými.

10) Seřadte jednotlivá nabízená preventivní opatření od nejúčinnějšího.

- zvýšení nabídky a dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé ze strany organizací a obcí
- uskutečňování více preventivních přednášek o negativních důsledcích spojených s násilnou kriminalitou
- ze strany odborníků, poskytovat více péče mladistvým (i jejich rodičům), u nichž se projevují násilné sklony
- zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech
- nainstalovat více kamerových systémů v problémových lokalitách

Myslím, že jde především o problém absence smysluplně tráveného volného času, ke kterému dává základ rodina. V některých případech může být příčina ve finanční náročnosti, ale často jde o celkové nastavení způsobu trávení volného času, které se předává z generace na generaci.

Rozbor a vyhodnocení rozhovorů – Mladá Boleslav

Tato empirická část probíhala pomocí řízených rozhovorů s odborníky na problematiku násilné kriminality mladistvých se zaměřením na tzv. bitkařské gangy ve městě Mladá Boleslav. Následně bude provedena analýza a vyhodnocení jednotlivých odpovědí. Zpracování bude především písemné. Odpovědi budou ale také pro lepší přehled doplněny tabulkami. Během rozhovorů byla zjištěna spousta dalších zajímavých informací, které nebyly hlavním předmětem otázek, nicméně v rámci dané problematiky jsou užitečné a zajímavé, proto je autorka ponechala v odpovědích respondentů.

Tabulka 5 - Otázka č. 1 (Mladá Boleslav)

Otázka č. 1	Respondent č. 1	Respondent č. 2	Respondent č. 3
Pracovní pozice	Komisařka, specializace trestná činnost děti a mladistvých	Tisková mluvčí a preventistka PČR (2016–2021)	Vedoucí OSPOD, kurátorka pro mládež

Prvotní otázka mířila směrem k pracovní pozici každého respondenta. Rozhovor byl proveden s policistkou – komisařkou v působnosti Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, územní odbor Mladá Boleslav, služba kriminální policie a vyšetřování, specializace na trestnou činnost dětí a mladistvých do 18 let a dále trestnou činnost páchanou na těchto osobách. Komisařka tedy v rámci trestního řízení především vyšetřuje činy jinak trestné spáchané dětmi a provinění spáchaná mladistvými. Druhým odpovídajícím je policistka, která v letech 2016–2021 působila na oddělení tisku a prevence Krajského ředitelství policie Středočeského kraje na územním odboru policie Mladá Boleslav. Náplní tiskové mluvčí je poskytovat informace veřejnosti a médiím. Nejčastěji se jedná o komentování trestních případů. Mluvčí shání informace od svých kolegů a po konzultaci s vyšetřovatelem nebo s vedoucí m poskytuje v rámci mezí zákona informace. Co se týká poskytování informací o případech, ve kterých figurují děti a mladiství, neuvolňuje se informací mnoho, jelikož tyto osoby pojmají velikou ochranu při zveřejňování informací. V rámci své pozice se zabývala také primární a sekundární prevencí věnované dětem a mladistvým. Posledním respondentem, je vedoucí na oddělení sociálně právní

ochrany dětí Městského úřadu Mladá Boleslav, zaměření sociální prevence, kurátor pro mládež. Náplň práce kurátorky pro mládež je především zajišťovat, aby se děti a mladiství nedopouštěli protiprávního jednání a zajišťovat jejich ochranu. Každý z výše zmiňovaných pracuje s mladistvými v rámci svého oboru jinak. Lze tak o problematice násilné kriminality mladistvých získat ucelené informace.

Tabulka 6 - Otázka č. 2 (Mladá Boleslav)

Otázka č. 2	Respondent č. 1	Respondent č. 2	Respondent č. 3
Tzv. bitkařské gangy mladistvých se objevují více jak 3 roky	Ano	Ano	Ano

Všechny odpovědi na druhou otázku hovořily jasně a to tak, že se problematika tzv. bitkařských gangů mladistvých v Mladé Boleslavi objevuje více než tři roky. Nikdo z respondentů by však skupinu mladistvých vrstevníků, která páchá násilnou trestnou činnost, neoznačil slovy bitkařský gang. Použili by spíše slovní spojení - agresivní skupiny mladých školáků, skupiny náctiletých vyřizující si účty nebo násilná trestná činnost dětí a mladistvých. V rámci agresivity se v Mladé Boleslavi setkávají jak s verbálním, tak neverbálním násilím. Jedná se o desítky případů do roka, které jsou nahlášený na Policii České republiky.

Tabulka 7 - Otázka č. 3 (Mladá Boleslav)

Otázka č. 3	Respondent č. 1	Respondent č. 2	Respondent č. 3
Tzv. bitkařské gangy tvoří převážně chlapci	Spíše ano	Ne	Ne

Otázka č. 3 se věnuje složení tzv. bitkařských gangů mladistvých a kde se tyto gangy nejvíce vyskytují. Jeden z respondentů vnímá, že tzv. bitkařské gangy tvoří ve větší míře chlapci, ale nevylučuje i přítomnost gangů složených z dívek. Naopak další dva respondenti se shodují na tom, že zastoupení chlapců a dívek

je stejné a nehraje významnou roli. Preventistka uvádí příklad, kdy dvě dívky zbily svou spolužačku. Tuto násilnou kriminalitu páchají nejčastěji osoby ve věku 12–18 let, české národnosti. Jedná se o děti a mladistvé, kteří mají problémy ve škole, páchají násilné a majetkové přestupky a často mají problémy v rodinách. Jsou to skupiny mladistvých, kteří se mezi sebou znají. Buď ze složení vznikne vůdce, který vymýšlí trestnou činnost, řídí ji a navádí ostatní členy nebo se jedná o tzv. vyřizování účtů mezi jednotlivci a skupinka další 10–15 ostatních jsou pouze přihlížející. Všichni tři respondenti shodně uvedli, že se tyto skupiny nejvíce vyskytují na místě veřejnosti přístupném. V Mladé Boleslavi se nejčastěji scházejí v centru města, v blízkosti nákupních center, především u nákupního centra Bondy. Mládež tuto lokalitu vyhledává především kvůli volnému připojení na wifi.

Tabulka 8 - Otázka č. 4 (Mladá Boleslav)

Otázka č. 4	Respondent č. 1	Respondent č. 2	Respondent č. 3
Hlavní příčina násilné kriminality mladistvých je:	Nefunkční rodinné zázemí	Nevhodný obsah ve virtuálním prostředí	Absence zájmů a koníčků

Zajímavostí v odpovědích jednotlivých respondentů je to, že každý odpověděl zcela odlišně. Každý subjektivně vnímá příčinu kriminality tzv. bitkařských gangů naprosto v něčem jiném. Každý s mladistvými pracuje v rámci svého oboru a postavení jinak. Proto vnímají také hlavní příčinu násilného kriminálního jednání různě. Respondent č. 1 za hlavní problém považuje nefunkční rodinné prostředí, špatné vzory rodičů, kteří sami mají leckdy kriminální minulost. Zároveň se nedostatečně zajímají o své děti. Respondent č. 2 vidí hlavní problém ve snadné dostupnosti materiálů s nevhodným obsahem ve virtuálním prostředí. Vzhledem k jejich věku nedokáží vyhodnotit, co je skutečné a co je pouhá fikce. Třetí respondent hlavní příčinu násilné kriminality v Mladé Boleslavi spatřuje především v nevyplnění volného času smysluplnou aktivitou a tím, že neumí řešit konflikty bez násilí.

Tabulka 9 - Otázka č. 5 (Mladá Boleslav)

Otázka č. 5	Respondent č. 1	Respondent č. 2	Respondent č. 3
Rodiče se nedostatečně věnují svým dětem	Ano	Ano	Ano

Všechny odpovědi na tuto otázku jsou v jednoznačném souladu. Respondenti se shodli, že rodiče mladistvých z tzv. bitkařských gangů jim nevěnují dostatečnou pozornost. Jedná se o rodiny většinou bez stabilního rodinného zázemí, často jde o sociálně slabé rodiny, kde se vyskytuje závislost na omamných a psychotropních látkách. Rodiče sami často mají kriminální minulost a v rodině chybí pevný řád a rodičovský vzor. Sami potom mladiství nevědí, jak žít řádný život a jak smysluplně využít volný čas. Smysl pak nacházejí právě v delikventních partách. V méně případech jde i o děti z movitějších rodin. Zde rodiče upřednostňují zaměstnání před pozorností dítěte, které si ji potom vydobývá právě delikventním chováním. Co se týče spolupráce rodičů, respondenti mají spíše špatné zkušenosti. Rodiče odmítají spolupracovat, dítě se nedostavuje k úkonům trestního řízení. Rodiče často problém zlehčují a nespolupracují. Najdou se ale i tací, kteří s orgány činnými v trestním řízení spolupracují a nechají mladistvé za své jednání nést plnou odpovědnost.

Tabulka 10 - Otázka č. 6 (Mladá Boleslav)

Otázka č. 6	Respondent č. 1	Respondent č. 2	Respondent č. 3
Delikventi nemají vhodnou náplň volného času	Ano	Spíše ano	Ano

Z vyhodnocení odpovědí na otázku, která se zabývá trávením volného času delikventů, vyplývá, že mladí násilníci nemají vhodnou náplň volného času. Odpovědi navazují na předešlou otázku. Souvisí s tím vedení a chod rodiny, který u delikventních jedinců chybí. Nemají tedy ani žádný vzor, jak trávit plnohodnotně svůj volný čas. Jestli mají nějaký vzor, pak spíše ten negativní, jelikož rodiče sami svůj volný čas často tráví užíváním alkoholu, drog nebo časem stráveným na

mobilním telefonem. Jediný řád, který děti a mladiství mají, je povinná školní docházka. Ale i toto porušují a často se tak tento problém musí řešit s rodiči, kteří jsou stíháni za trestný čin ohrožování výchovy dítěte, které končí i odebráním dítěte rozhodnutím soudu. Mladiství tak nejsou vedeni ke správnému trávení volného času. Následkem toho je, že se nudí a chovají se protiprávně.

Tabulka 11 - Otázka č. 7 (Mladá Boleslav)

Otázka č. 7	Respondent č. 1	Respondent č. 2	Respondent č. 3
Mladiství si bitky natáčejí na mobilní telefony	Ano	Ano	Ano

Veliký problém dnešní doby jsou sociální sítě a přístup k internetu 24 hodin denně. Mladiství vždy neumí vyhodnocovat rizika spojená se vznikem tzv. postu na sociálních sítích. Stejně tak na druhou stranu neumí přesně přijmout informace již sdíleného obsahu. Sami ale aktéři nebo přihlížející bitek dle respondentů průběh bitky natáčejí, a to především za účelem zveřejnění na sociálních sítích. Nejedná se pouze o videa, ale také o fotografie. Tyto informace a obrazové záznamy se poté na internetu šíří jako lavina. Tento způsob se aktérům zdá atraktivní a posilují tím své uznání a sebevědomí, které jim chybí v rodině.

Tabulka 12 - Otázka č. 8 (Mladá Boleslav)

Otázka č. 8	Respondent č. 1	Respondent č. 2	Respondent č. 3
Mladiství znají trestní odpovědnost a následky páchaní násilné kriminality	Spíše ano	Spíše ano	Spíše ano

Pokud mladiství nejednají pod vlivem alkoholu nebo drog nebo nejsou nepřičetní, tak jsou si většinou vědomi, že se dopouštějí trestné činnosti nebo něčeho, co by dělat neměli. Jelikož násilná kriminalita mladistvých je často páchána v delikventních partách, členové party spoléhají na to, že vinu neponesou. Jedná se o tzv. přelévání zodpovědnosti na druhé. Celkově ale vědí, že jejich chování není v pořádku. Delikventi i jejich rodiče často jejich jednání

bagatelizují, vinu zapírají nebo svalují na druhé. Respondent č. 3 uvádí i příklady zlehčení rodičů: „Za mého mládí jsme se s kluky taky poprali a nikdo to neřešil.“ Za svalování viny na druhé uvádí: „On si začal, přeci si nenechám líbit, že mě pomlouvá.“ Některé konflikty vznikají i kvůli nepochopení situace a faktem je, že mladiství mezi sebou v dnešní době neumí komunikovat a věci si ústně vyříkat.

Tabulka 13 - Otázka č. 9 (Mladá Boleslav)

Otázka č. 9	Respondent č. 1	Respondent č. 2	Respondent č. 3
Prevence násilné kriminality je dostačující	Ano	Ano	Ano

Všichni respondenti shodně uvedli, že prevence násilné i jiné kriminality v jejich městě funguje dobře a je dostačující. Problém spíše vidí v tom, že mladiství různé formy programů nevyužívají nebo nejsou schopni dodržovat jejich pravidla. V rámci prevence a spolupráce města Mladá Boleslav a Policie České republiky funguje projekt, který se nazývá „Bezpečné město“. Tento projekt má za úkol vytvářet a podílet se na preventivních opatřeních na místní úrovni. V rámci prevence jsou pořádány přednášky na základních i středních školách, v budovách policie, ale i na veřejných akcích. Prevenci zajišťují také nízkoprahové kluby, které vyhledávají klienty přímo v terénu a nabízejí různé alternativy k trávení volného času. Na prevenci se podílí také městská policie a další organizace, které pracují s mládeží.

Tabulka 14 - Otázka č. 10 (Mladá Boleslav) - pokračování

Preventivní opatření	Respondent č. 1	Respondent č. 2	Respondent č. 3
Zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech	2	4	4
Více preventivních přednášek o negativních důsledcích spojených s násilnou kriminalitou	3	3	2
Ze stran odborníků více poskytovat péči mladistvým (i jejich rodičům), u nichž se projevují násilné sklony	1	1	3

Zvýšení nabídky dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé ze strany organizací a obcí	5	2	1
Nainstalovat více kamerových systémů v problémových lokalitách	4	5	5

V odpovědi na poslední otázku měli respondenti seřadit preventivní opatření dle svého uvážení od nejúčinnějšího po nejméně účinné. Pro lepší přehled byla zpracována tabulka, ve které je hodnocení vyjádřeno ve formě školních známek od 1 do 5.

Vyhodnocení dat empirické části zaměřené na město Mladá Boleslav

V této části bude provedeno vyhodnocení nasbíraných dat od respondentů z Mladé Boleslavi v rámci uskutečněných řízených rozhovorů. Otázky byly zaměřeny na násilnou kriminalitu mladistvých, konkrétně na tzv. bitkařské gangy a také na prevenci.

1. Tzv. bitkařské gangy mladistvých se v Mladé Boleslavi objevují více než tři roky. Ani jeden z odborníků se však s názvem „bitkařské gangy“ neztotožňuje. Spíše by použili slovní spojení násilná trestná činnost dětí, agresivní skupiny mladých školáků nebo skupiny náctiletých vyřizující si účty.
2. Tzv. bitkařské gangy tvoří jak skupiny chlapců, tak i skupiny dívek. Zastoupení chlapců a dívek je většinou stejné a nehraje významnější roli.
3. Gangy se nejčastěji scházejí na místech veřejnosti přístupných, konkrétně v centrech města u velkých nákupních center. Důležitým faktorem je volně přístupná wifi v nákupních centrech.
4. Všichni respondenti se shodli na tom, že rodiče dostatečně nevěnují pozornost mladistvým, kteří jsou členy tzv. bitkařských gangů. V těchto rodinách chybí pevný řád, vzor a jasné nastavení hranic. Rodiče nemají zájem o své děti, sami jsou často kriminálními jedinci nebo uživateli alkoholu a jiných drog. Mladiství poté nevědí, jak správně žít svůj život a hledají uplatnění v delikventních partách.

5. Mladí delikventi nemají vhodnou náplň volného času. Pochází většinou ze sociálně slabých rodin, kde chybí vedení a chod rodiny a vzor pro smysluplné trávení volného času. Mladiství se nudí, a tak se začleňují do delikventních part, ve kterých páchají násilnou kriminalitu.

6. Aktéři bitek si rvačky natáčejí na mobilní telefony a pořizují z nich i fotografie. Tyto následně umisťují na sociální sítě s cílem zviditelnit se.

7. Mladiství páchající násilnou trestnou činnost vědí, že jejich chování je nežádoucí a že se dopouštějí trestné činnosti. Často důsledky svého jednání bagatelizují.

8. Ve městě Mladá Boleslav je prevence, která je zaměřena na násilnou kriminalitu mladistvých, dostačující. Na prevenci se podílí policejní preventistka a město Mladá Boleslav, které prevenci zajišťuje prostřednictvím různých subjektů. Uskutečňují se především přednášky na základních a středních školách. Významným faktorem je projekt Policie České republiky a města Mladá Boleslav s názvem „Bezpečné město“. Na prevenci se podílí také strážníci městské policie, nízkoprahová centra a další organizace. Místní prevence funguje dostatečně.

5.3 Rozbor a vyhodnocení řízených rozhovorů – Kladno

Rozhovor s respondentem č. 4

1) Jaká je Vaše pracovní pozice?

Komisařka, operativce – Krajské ředitelství policie Středočeského kraje, územní odbor Kladno, služba kriminální policie a vyšetřování – specializace trestná činnost dětí a mládeže.

2) Objevují se tzv. bitkařské gangy ve Vašem městě více jak 3 roky? Souhlasíte s označením „bitkařské gang“?

Nevím o tom, že by se v našem městě objevovaly bitkařské gangy, občas dojde v našem městě k nějakému napadení mezi dětmi a mladistvými, ale že by šlo o gangy, které přímo vyvolávají bitky, s tím jsme se u nás nesetkali. Jedná se spíše o skupinky problémových osob, které kradou, poškozují cizí majetek, občas mezi

děti dojde k fyzickému napadení. S názvem souhlasím, v případě, že se jedná o skupinu dětí, které vyvolávají opakovaně bezdůvodné bitky.

3) Popište složení tzv. bitkařských gangů mladistvých. Kde se vyskytují?

Nedokážu popsat přesné složení bitkařský gangů. Nejvíce problémové jsou děti od 12,13 let a výše, i tyto páchají kriminalitu.

4) Jaké jsou příčiny násilné kriminality mladistvých ve Vašem městě?

Příčiny nedokážu popsat. U jedinců je to velmi individuální.

5) Dokážete popsat rodiny, ze kterých pocházejí členové tzv. bitkařských gangů?

U problémových dětí se jedná o sociálně slabší rodiny, rodiče se o ně nezajímají. S těmito rodinami je spolupráce někdy velmi těžká.

6) Jak delikventi využívají svůj volný čas?

Všeobecně delikventi nemají žádné aktivity, zájmy, nudí se.

7) Natáčejí si aktéři své bitky na mobilní telefony? Zveřejňují nahrávky?

Ano, celkově trend je takový, že bitky ale i jiné incidenty si mladiství natáčejí na své mobilní telefony. Může dojít k tomu, že si je rozesílají mezi sebou.

8) Věděli členové tzv. bitkařských gangů, že jejich chování je nezákonné a znali následky svého jednání?

Většinou mladiství nejsou moc informovaní, neví, že dělají něco špatně. Ve většině případů se přiznají, ale někteří svádí vinu na druhé.

9) Je místní prevence ve Vašem městě dostačující?

Spíše ano, prevence je rozhodně důležitá, ale v rámci zdejší policie, konkrétně linie mládež, není na prevenci časový prostor. Myslím si, že občas mají nějaké přednášky ve školách, které zařídí škola přes nějaké organizace, tykající se převážně šikany a kyberšikany.

10) Seřadte jednotlivá nabízená preventivní opatření od nejúčinnějšího.

- uskutečňování více preventivních přednášek o negativních důsledcích spojených s násilnou kriminalitou

- zvýšení nabídky a dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé ze strany organizací a obcí
- ze strany odborníků, poskytovat více péče mladistvým (i jejich rodičům), u nichž se projevují násilné sklony
- nainstalovat více kamerových systémů v problémových lokalitách
- zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech

Na daných místech bych přivítala více hlídek. Také delikventy vykázat z problémových míst, případně zákaz vstupu na tato místa. S delikventy by měl pracovat orgán sociálně právní ochrany dětí a další odborníci, motivovat je k různým aktivitám a vysvětlit následky daného jednání.

Rozhovor s respondentem č. 5

1) Jaká je Vaše pracovní pozice?

Pracuji na pozici preventisty kriminality u Městské policie Kladno, kde mám další dva kolegy. Moje pracovní činnost zahrnuje v oblasti prevence kriminality projekty z oblasti situační, ale i sociální prevence, v rámci primární prevence se jedná o přednášky, besedy, workshopy apod. pro občany města, ale i pro žáky základních, mateřských, ale i středních škol a odborných učilišť, a to na různá témata – např. věková hranice trestní odpovědnosti, šikana, domácí násilí, bezpečné chování v prostředí sociálních sítí, dodržování vyhlášek apod.

2) Objevují se tzv. bitkařské gangy ve Vašem městě více jak 3 roky?

Souhlasíte s označením „bitkařské gangy“?

Pro tuto odpověď nejsem kompetentní a ani nemám potřebná data a údaje. Městská policie Kladno potřebné statistiky a podklady nevede v případech dětí a mládeže. Zde by měla působit Policie České republiky ve spolupráci s orgánem sociálně právní ochrany dětí, školským odborem magistrátu, popřípadě s obcí. Dle mého, určité skupiny výtržníků existují i na Kladně více jak 3 roky, ale opravdu nemám informace. Pouze z údajů policie, které jsou potřebné pro bezpečnostní analýzu, mohu sdělit, že počet pachatelů ve věkové hranici 0–14 let a 15–18 let po covidové pandemii opět narostl, ale zatím vede rok 2018.

3) Popište složení tzv. bitkařských gangů mladistvých. Kde se vyskytují?

Složení dané skupiny či gangu nemohu popsat, nemám potřebné podklady a ani s nimi nepracuji. Ale jako občan mohu říci, že závadové skupiny dětí a mládeže čítají jak chlapce, tak i dívky, a to ve věkovém rozmezí 8 a více let. Většinou se jedná o děti ze slabších sociálních vrstev, kde rodina nefunguje. Samozřejmě se vyskytne problém i u dětí z tzv. normálních rodin.

4) Jaké jsou příčiny násilné kriminality mladistvých ve Vašem městě?

V našem městě nejsou definovány gangy, ale příčiny násilné činnosti dětí se odvíjí jak od vzoru rodiny (neúplné rodiny, rodiny na sociálních dávkách, drogy, alkohol), velký vliv sociálních sítí, nezáměr o ostatní. Mládež nežije, ona přežívá.

5) Dokážete popsat rodiny, ze kterých pocházejí členové tzv. bitkařských gangů?

Tato otázka opět spadá do kompetence policie, orgánu sociálně právní ochrany dětí, školy. Dle už nějakých zkušeností se většinou jedná o děti z nestabilního sociálního prostředí, ale samozřejmě delikventi jsou i mezi mládeží z tzv. střední a vyšší vrstvy. Tam je to už více méně – chci být zajímavý.

6) Jak delikventi využívají svůj volný čas?

Opět pouze můj názor a zkušenosti z projektů se sociálním zaměřením, děti ze sociálně slabých vrstev většinu času tráví venku nebo v obchodních centrech, autobusových nádražích. Tráví čas na sociálních sítích. Nikdo je nevedl ke sportu, kultuře. To, co vidí u svých dospěláků, je pro ně norma.

7) Natáčejí si aktéři své bitky na mobilní telefony? Zveřejňují nahrávky?

Nemohu podat žádné informace, žádné nemám.

8) Věděli členové tzv. bitkařských gangů, že jejich chování je nezákonné a znali následky svého jednání?

Jejich pohled na realitu je zkreslený, ať už situací v rodinách, sledováním nevhodných pořadů, sociálních sítí, nezájmem o budoucnost.

9) Je místní prevence ve Vašem městě dostačující?

Spíše ano, v rámci prevence kriminality Městská policie Kladno spolupracuje jak s výchovnými poradci na jednotlivých školách, se zástupci neziskových organizací, se zástupci Policie České republiky.

10) Seřadte jednotlivá nabízená preventivní opatření od nejúčinnějšího.

- ze strany odborníků, poskytovat více péče mladistvým (i jejich rodičům), u nichž se projevují násilné sklony
- zvýšení nabídky a dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé ze strany organizací a obcí
- uskutečňování více preventivních přednášek o negativních důsledcích spojených s násilnou kriminalitou
- zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech
- nainstalovat více kamerových systémů v problémových lokalitách

Rozhovor s respondentem č. 6

1) Jaká je Vaše pracovní pozice?

Kurátorka pro děti a mládež, Oddělení sociálně právní ochrany dětí Kladno

2) Objevují se tzv. bitkařské gangy ve Vašem městě více jak 3 roky?

Souhlasíte s označením „bitkařské gangy“?

V posledních třech letech jsme problematiku „bitkařských gangů“ v našem městě zaznamenali. Toto označení skupin dětí, které se vzájemně napadají, je adekvátní.

3) Popište složení tzv. bitkařských gangů mladistvých. Kde se vyskytují?

V poslední době se objevují skupiny nezletilých dětí, jejichž věk se snižuje, zhruba nad 12 let. Převažují chlapci nad dívkami. Většinou se jedná o děti, které bydlí ve stejné lokalitě, může se jednat i o spolužáky. Vyšší procento těchto dětí jsou děti romské národnosti. Hierarchie v gangu je těžko rozpoznatelná, děti spolu komunikují přes sociální sítě. Jedná se většinou o skupiny 3 a více dětí. K bitkám dochází nejvíce na dětských a sportovních hřištích, poblíž obchodních center nebo přímo v nich, také v parcích.

4) Jaké jsou příčiny násilné kriminality mladistvých ve Vašem městě?

Hlavní příčinou je dle mého názoru nuda, nedostatek volnočasových aktivit, neschopnost komunikace dětí a velké rozdíly mezi dětmi (sociální status

a ekonomická situace rodiny). Bitku vnímají jako formu zábavy (sázka, poměrování „kdo je lepší“).

5) Dokážete popsat rodiny, ze kterých pocházejí členové tzv. bitkařských gangů?

Členové těchto skupin pocházejí z různých rodin napříč spektrem. Převážně však z rodin, které jsou hodnoceny na nízké sociálně-ekonomické úrovni. Obecně se dá říci, že se jedná o děti, kterým se rodiče moc nevěnují, nestarají se o jejich volnočasové aktivity a o to, v jaké partě se jejich dítě pohybuje a děti se sníženým intelektem. Rodiče většinou spolupracují.

6) Jak delikventi využívají svůj volný čas?

Volný čas těchto mladistvých není zpravidla nijak naplněn. Jedinou zájmovou aktivitou je trávení volného času v partě nebo na mobilním telefonu, kde preferují sociální sítě a hraní her.

7) Natáčejí si aktéři své bitky na mobilní telefony? Zveřejňují nahrávky?

Ano, z naší zkušenosti si zpravidla bitky vždy natáčejí a následně umisťují na sociální sítě, případně rozesílají kamarádům. Jedná se z určité míry o projev šikany, chlubí se svou převahou nad slabším, případně zastrašují další.

8) Věděli členové tzv. bitkařských gangů, že jejich chování je nezákonné a znali následky svého jednání?

Děti nebo mladiství, kteří se takového jednání dopustili, zpravidla nepovažovali své chování za protiprávní, často nejsou dostatečně poučeni. O následcích bitek nepřemýšlejí. Většinou svádí vinu na druhé, nebo se přiznají částečně.

9) Je místní prevence ve Vašem městě dostačující?

Spíše ano. Prevence násilného chování dětí se provádí ve školách pedagogickými pracovníky a městskou policií. Ve městě se pohybují hlídky asistentů prevence kriminality. Probační a mediační služba ani Policie České republiky prevenci ve školách nezajišťují, stejně tak nám není známo, zda by nějaká nezisková organizace v rámci svého projektu prevenci násilí u dětí a mladistvých zajišťovala. Orgán sociální právní ochrany dětí se na prevenci podílí při motivačních pohovorech na oddělení nebo přímo v rodině dítěte.

10) Seřadte jednotlivá nabízená preventivní opatření od neúčinnějšího.

Preferovala bych zvýšení nabídky a dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé ze strany organizací a obcí – nejlépe zdarma tak, aby byly tyto služby dostupné pro všechny.

- zvýšení nabídky a dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé ze strany organizací a obcí
- uskutečňování více preventivních přednášek o negativních důsledcích spojených s násilnou kriminalitou
- ze strany odborníků, poskytovat více péče mladistvým (i jejich rodičům), u nichž se projevují násilné sklony
- zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech
- nainstalovat více kamerových systémů v problémových lokalitách

Rozbor a vyhodnocení rozhovorů - Kladno

Jako u města Mladá Boleslav i v této části bude probíhat rozbor a vyhodnocení odpovědí od respondentů. Jedná se o odpovědi specialistů, kteří se zabývají kriminalitou dětí a mladistvých ve městě Kladno.

Tabulka 15 - Otázka č. 1 (Kladno)

Otázka č. 1	Respondent č. 4	Respondent č. 5	Respondent č. 6
Pracovní pozice	Komisařka, operativec, specializace trestná činnost dětí a mladistvých	Preventistka kriminality, Městská policie Kladno	Orgán sociálně právní ochrany dětí, kurátorka pro mládež

První otázka je opět na téma pracovní pozice respondentů. Respondent č. 4 pracuje jako komisařka – operativec, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje, služba kriminální policie a vyšetřování Kladno. Na službě kriminální policie a vyšetřování působí vyšetřovatelé a operativci. Vyšetřovatelé mají zpravidla na starost administrativní a procesní stránku celého případu. Operativci provádí potřebné úkony přímo v terénu. Vyhledávají potřebné informace a důkazy pro objasnění trestné činnosti. Respondentem č. 5 je strážnice Městské policie v Kladně. Její náplní činnosti je především prevence kriminality. Na této pozici ve

městě Kladno pracují další dvě osoby. Pracovní činnost zahrnuje především prevenci situační a sociální. V rámci primární prevence jsou prováděny přednášky, besedy a workshopy, a to na různá témata jako jsou například trestní odpovědnost, šikana, domácí násilí, bezpečné chování v prostředí sociálních sítí apod. Posledním respondentem je kurátorka pro děti a mládež. Náplň činnosti kurátorky je především starat se o děti a mladistvé, kteří se dopouštějí protiprávního jednání nebo u kterých je předpoklad, že by na hraně zákona jednat mohli.

Tabulka 16 - Otázka č. 2 (Kladno)

Otázka č. 2	Respondent č. 4	Respondent č. 5	Respondent č. 6
Tzv. bitkařské gangy mladistvých se objevují více jak 3 roky	Ne	Spíše ano	Ano

Respondent č. 4 nepotvrzuje, že by se v Kladně tzv. bitkařské gangy objevovaly. Nevylučuje ale, že občas dojde k fyzickému napadení mezi dětmi a mladistvými. Že by šlo ale o bitkařské gangy, které vyvolávají bitky, si nemyslí. Častěji se setkává s delikventy, kteří páchají majetkovou trestnou činností nebo poškozují cizí majetek. Respondent č. 5 nemůže na tuto otázku spolehlivě odpovědět, jelikož nepracuje s mladistvými, kteří páchají trestnou činností. Nezná ani potřebné informace a statistiky. Mladistvé, kteří páchají trestnou činností, vyšetřuje Policie České republiky ve spolupráci s orgánem sociálně právní ochrany dětí. Nicméně dle svého rozhledu v problematice může říci, že skupiny výtržníků jsou i v Kladně. Poslední z respondentů se vyjádřil kladně. V rámci své praxe se s problematikou bitkařských gangů setkal, a to již před třemi lety. Pachatelů ve věkové hranici 0–14 let a 15–18 let po covidové pandemii opět narostl, ale nejvíce děti a mladiství jednali protiprávně v roce 2018. Všichni respondenti s označením „bitkařský gang“ souhlasí.

Tabulka 17 - Otázka č. 3 (Kladno)

Otázka č. 3	Respondent č. 4	Respondent č. 5	Respondent č. 6
Tzv. bitkařské gangy tvoří převážně chlapci	Spíše ano	Ne	Ano

První z respondentů v předchozí otázce odpověděl, že v Kladně problematiku tzv. bitkařských gangů nezaznamenává, tudíž nemůže přesně popsat jejich složení. Ale přiklání se k tomu, že ve větší míře tvoří delikventní party chlapci. Podobný pohled na věc má i další z odpovídajících. Ale souhlasí s názorem, že složení delikventních part tvoří jak chlapci, tak dívky. Poslední z respondentů uvádí, že tzv. bitkařské gangy tvoří především chlapci. Věková hranice se neustále snižuje. Děti protiprávně jednají již od 12 let. Většinou se jedná o mladistvé ze stejné lokality nebo spolužáky. Jde o skupinky tří a více členů, kteří spolu komunikují přes sociální sítě. Tyto tzv. bitkařské gangy se nejvíce vyskytují na veřejnosti, poblíž obchodních center, na dětských hřištích nebo v parku.

Tabulka 18 - Otázka č. 4 (Kladno)

Otázka č. 4	Respondent č. 4	Respondent č. 5	Respondent č. 6
Hlavní příčina násilné kriminality mladistvých je:	Individuální u všech jedinců	Špatný vzor v rodině	Absence volnočasových aktivit

Z odpovědí je patrné, že jednou z příčin násilného chování mladistvých je špatný vzor v rodině. Mladiství delikventi často pocházejí z neúplných rodin, které žijí ze sociálních dávek. Rodiče jsou často závislí na návykových látkách. Další z hlavních příčin je celková nuda a neznalost smysluplného využití volného času. Děti mezi sebou neumí komunikovat a bitku vnímají jako formu zábavy. Poměřují se, kdo je lepší. Respondent č. 5 tento stav definoval slovy: „*Mládež nežije, ona přežívá.*“

Tabulka 19 - Otázka č. 5 (Kladno)

Otázka č. 5	Respondent č. 4	Respondent č. 5	Respondent č. 6
Rodiče se nedostatečně věnují svým dětem	Ano	Ano	Ano

Mladí delikventi často pocházejí z nestabilního sociálního prostředí, kde se o ně rodiče nějak zvlášť nezajímají. Jedná se o rodiny na nízké sociálně ekonomické úrovni. Rodiče se o ně nestarají, nevěnují se jim. Nezajímají se o náplň jejich volného času, ani o to, v jaké partě se jejich dítě pohybuje. V menší míře se mladí delikventi vyskytují i v normálně fungujících rodinách.

Tabulka 20 - Otázka č. 6 (Kladno)

Otázka č. 6	Respondent č. 4	Respondent č. 5	Respondent č. 6
Delikventi nemají vhodnou náplň volného času	Ano	Ano	Ano

Volný čas delikventů není ničím naplněn. Nemají vzor v rodině, sami tedy nevědí, jak plnohodnotně svůj volný čas vyplnit. Všeobecně nemají žádné aktivity, nikdo je k nim nevede. Jejich hlavní náplň je trávení času na mobilním telefonu. To, co vidí u dospěláků, je pro ně norma. Jak již bylo popsáno výše, rodiče mladých delikventů pro ně nejsou správným vzorem. Sami nemají správně vyplněn svůj volný čas. Jsou často uživatelé alkoholu nebo drog nebo sami páchají trestnou činností.

Tabulka 21 - Otázka č. 7 (Kladno)

Otázka č. 7	Respondent č. 4	Respondent č. 5	Respondent č. 6
Mladiství si bitky natáčejí na mobilní telefony	Ano	Nevím	Ano

Mladiství si bitky natáčejí na mobilní telefony a vystavují je na sociální síť nebo nahrávky a fotografie rozesílají svým kamarádům. Jedná se o jistou formu kyberšikany. Na sociálních sítích se chlubí svojí převahou a zastrašují tak další.

Utvrzují si jisté dominantní postavení. V dnešní době informací vystavenou na sociálních sítích lze sdílet během několika sekund. Dospívající velice dobře vědí, jak ve virtuálním prostředí pracovat a jak takové informace sdílet. V takových případech se jedná o tzv. efekt sněhové koule. Informace se sdílí a další informace se nabalují jako sníh na sněhovou kouli. Respondent č. 5 nemůže odpovědět, jelikož s takovými delikventy nepracuje.

Tabulka 22 - Otázka č. 8 (Kladno)

Otázka č. 8	Respondent č. 4	Respondent č. 5	Respondent č. 6
Mladiství znají trestní odpovědnost a následky páchaní násilné kriminality	Ne	Ne	Ne

Zde se respondenti jednoznačně shodli. Mladiství v případech násilné kriminality nemají povědomí o tom, že jednají protiprávně. Většina z nich své chování za protiprávní nepovažuje. O následcích bitek nepřemýšlí. Celkově o trestní odpovědnosti nejsou dobře poučeni, nevědí, že něco dělají špatně. Jejich pohled na věc je zkreslený například hraním her na počítačích, díky informacím na sociálních sítích a nevhodnými pořady v televizním vysílání.

Tabulka 23 - Otázka č. 9 (Kladno)

Otázka č. 9	Respondent č. 4	Respondent č. 5	Respondent č. 6
Prevence násilné kriminality je dostačující	Spíše ano	Spíše ano	Spíše ano

Prevence násilné kriminality mladistvých ve městě Kladno je spíše dostačující, shodli se na tom všichni respondenti. Na otázku odpovídali ze svého pohledu, ze své pracovní pozice a tak, jak se vůbec k prevenci dostávají. Služba kriminální policie a vyšetřování prevenci neprovádí, v rámci náplně pracovní činnosti na to není časový prostor a pozice preventisty u Policie České republiky není několik let obsazena. Systém prevence je zabezpečen především na základě spolupráce městské policie, zástupci Policie České republiky, výchovnými poradci

ve školách a se zástupci neziskových organizací. Ve městě se pohybují asistenti prevence kriminality, kteří působí ve městech v rámci občůzkové činnosti a jsou zde jako zdroj informací a prevence pro občany. Orgán sociálně právní ochrany dětí se na prevenci podílí při motivačních rozhovorech.

Tabulka 24 - Otázka č. 10 (Kladno)

Preventivní opatření	Respondent č. 4	Respondent č. 5	Respondent č. 6
Zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech	5	4	4
Více preventivních přednášek o negativních důsledcích spojených s násilnou kriminalitou	1	3	2
Ze stran odborníků více poskytovat péči mladistvým (i jejich rodičům), u nichž se projevují násilné sklony	3	1	3
Zvýšení nabídky dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé ze strany organizací a obcí	2	2	1
Nainstalovat více kamerových systémů v problémových lokalitách	4	5	5

V rámci poslední otázky měli respondenti seřadit opatření od nevíce účinného po nejméně účinné. Byla zpracována tabulka, ve které je hodnocení vyjádřeno ve formě školních známek od 1 do 5.

Vyhodnocení dat empirické části zaměřené na město Kladno

V této fázi bude provedeno vyhodnocení nasbíraných informací od respondentů z Kladna, které byly pořízeny v rámci uskutečněných rozhovorů zaměřených na tzv. bitkařské gangy mladistvých a násilnou kriminalitu.

1. Tzv. bitkařské gangy mladistvých se v Kladně objevily již před třemi roky. Ne ale každý odborník, který pracuje s mladistvými, se s nimi v období své pracovní

pozice setkal. S označením bitkařské gangy pro vrstevnické skupiny, které páchají trestnou činností, všichni souhlasí.

2. Tzv. bitkařské gangy tvoří ve větší míře skupiny chlapců. Objevují se i případy, kdy uskupení tvoří jak chlapci, tak i dívky.

3. Gangy se nejčastěji vyskytují na veřejnosti poblíž obchodních center nebo v parku.

4. Lze jednoznačně konstatovat, že rodiče mladých delikventů se o své děti nedostatečně zajímají. Nevěnují jim svou pozornost, nestarají se o ně. Nezajímají se o jejich volný čas ani o to, v jakých partách se pohybují.

5. Respondenti se 100 % shodli na tom, že mladiství nemají vhodnou náplň volného času. Často se nudí a nevědí, jak svůj volný čas vyplnit. V rodičích nemají správný vzor, často oni sami neumí využít svůj čas. Ve většině případů jsou uživateli alkoholu nebo drog.

6. Mladiství si bitky natáčejí na mobilní telefon a záznamy vystavují na sociálních sítích nebo je rozesílají svým kamarádům. Znají sílu internetu a využívají ho tak k upevnění svého místa v partě a k zastrašování ostatních.

7. Mladiství neznají trestní odpovědnost a neuvědomují si následky svého protiprávního jednání. O následcích bitek nepřemýšlí. O trestní odpovědnosti nejsou dobře poučeni.

8. Prevence násilné kriminality mladistvých ve městě Kladno funguje spíše dobře a je dostačující. Systém prevence je zabezpečen spoluprací městské policie, Policie České republiky, výchovnými poradci ve školách a neziskovými organizacemi.

5.4 Rozbor a vyhodnocení řízených rozhovorů – Tábor

Rozhovor s respondentem č. 7

1) Jaká je Vaše pracovní pozice?

Moje úloha je preventivní. Působím jako tisková mluvčí a preventistka oddělení tisku a prevence Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje. Věnuji se přednáškám v oblasti prevence kriminality nejen pro děti a mládež.

2) Objevují se tzv. bitkařské gangy ve Vašem městě více jak 3 roky?

Souhlasíte s označením „bitkařské gangy“?

K názvu „bitkařské gangy“ se nedokáži vyjádřit i když se mi zdá název velmi expresivní a vzbuzující strach a paniku. V poslední době zaznamenáváme mírný nárůst násilné kriminality dětí a mládeže. Bohužel se zdá, že věková hranice dětí páchajících protiprávní činností klesá. V lidech obecně stoupá agresivita.

3) Popište složení tzv. bitkařských gangů mladistvých. Kde se vyskytují?

Ve skupinách mládeže páchající protiprávní činností se pohybují jak chlapci, tak i děvčata. Stále však převládají chlapci. Více ke složení popsat neumím. Osobně se s těmito skupinkami nesetkávám. Nejčastěji se vyskytují v Táboře v parku před nádražím, kolem vodní nádrže Jordán, v obchodním domě Dvořák a jeho okolí. Skupinky byly zaznamenány i na Pražském sídlišti.

4) Jaké jsou příčiny násilné kriminality mladistvých ve Vašem městě?

Hraje zde roli řada faktorů, jako je společenské postavení rodiny, zázemí v rodině a výchova v rodině. V dnešní uspěchané době a uvolněné společnosti rodiče neumí nastavit svým dětem jasné hranice, dětem chybí vzory. Rodiče mnohdy řeší výchovu velmi povrchně, někdy i pomocí finančních prostředků, aby se dítě zabavilo samo a nepožadovalo program po nich. Dítě si pak hledá vzory jinde než v rodině, a protože nezná ty správné hranice, může se přiklonit na špatnou stranu. Pak si může svoji frustraci vybíjet agresivitou. Velký vliv měla podle mého názoru i pandemie Covidu a s tím spojené uzavření škol a kroužků, ve kterých se mládež realizovala. Mladí lidé se nudí, nemají žádné koníčky. Velkou inspiraci děti nacházejí na sociálních sítích.

5) Dokážete popsat rodiny, ze kterých pocházejí členové tzv. bitkařských gangů?

Jedná se zejména o rodiny sociálně slabé, kdy i rodiče mnohdy páchají kriminalitu. V poslední době jsou zde i skupinky dětí z dobře situovaných rodin, které tak jednají z nudy. Velkou roli hraje alkohol, drogy a internet.

6) Jak delikventi využívají svůj volný čas?

Jak jsem již odpověděla, mladiství se nudí, nemají žádné koníčky. Rodiče mnohdy řeší výchovu velmi povrchně, někdy i pomocí finančních prostředků, aby se dítě zabavilo samo a nepožadovalo program po nich. Dítě si pak hledá vzory jinde než v rodině. Nemá správné hranice a může se přiklonit na špatnou stranu. Veliký vliv měla podle mého názoru i pandemie Covidu a s tím spojené uzavření škol a kroužků, ve kterých se mládež realizovala.

7) Natáčejí si aktéři své bitky na mobilní telefony? Zveřejňují nahrávky?

Neumím odpovědět. Já jsem takové jednání nezaznamenala, neznamená to však, že to neexistuje.

8) Věděli členové tzv. bitkařských gangů, že jejich chování je nezákonné a znali následky svého jednání?

Spíše ne, myslím, že dnešní děti znají především svá práva, ale o povinnostech moc ponětí nemají. Svá práva jsou schopni prosazovat i na úkor druhých. Mnohdy si ani neuvědomují, že svým jednáním dělají něco špatného. Říkají, že se jen baví.

9) Je místní prevence ve Vašem městě dostačující?

Prevenici v našem městě provádí Policie České republiky, obecní policie, asistenti prevence, pracovníci školských zařízení, probační a mediační služba, neziskové organizace. Na prevenci se podílím přednáškami na toto téma a na téma trestní odpovědnosti a kriminality dětí a mládeže. Snažím se dětem přiblížit i zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže číslo 218/2003 Sb. Dále pořádáme velký den Integrovaného záchranného systému

a účastníme se na různých akcích v našem okrese.

10) Seřadte jednotlivá nabízená preventivní opatření od nejúčinnějšího.

- ze strany odborníků, poskytovat více péče mladistvým (i jejich rodičům), u nichž se projevují násilné sklony
- nainstalovat více kamerových systémů v problémových lokalitách
- zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech
- zvýšení nabídky a dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé ze strany organizací a obcí
- uskutečňování více preventivních přednášek o negativních důsledcích spojených s násilnou kriminalitou

Rozhovor s respondentem č. 8

1) Jaká je Vaše pracovní pozice?

Pracuji jako kurátorka pro děti a mládež, odbor sociálních věcí, Městský úřad Tábor

2) Objevují se tzv. bitkařské gangy ve Vašem městě více jak 3 roky?

Souhlasíte s označením „bitkařské gangy“?

Neřekla bych, že jde o gangy. Ani nikdo z nás kurátorek pro děti a mládež bychom to takto nenazvaly. Jde o problémovou mládež, skupinky problémové mládeže. Tyto skupinky se objevují déle jak 3 roky. Pokud víme, tak ani Policie České republiky, či městská policie neoznačuje nějaké skupinky mladistvých tady v Táboře jako gangy. Veřejnost sice označuje určité skupinky mládeže jako gangy, řešilo se to také na sociálních sítích, informace proběhly i médiu, ale obecně nelze tyto skupinky mladistvých brát jako nějaké gangy. Ostatně i při jednání o této problematice u starosty města Tábora zaznělo jasně, že Tábor je celkem bezpečné město i ve srovnání s jinými městy. O tom, že bychom tu měli nějaké gangy nelze v podstatě hovořit. Pokud jde o napadání veřejnosti dětmi a mladistvými, tak je pravda, že k tomu někdy dochází.

3) Popište složení tzv. bitkařských gangů mladistvých. Kde se vyskytují?

Pokud jde o napadání veřejnosti dětmi a mladistvými, tak je pravda, že k tomu někdy dochází. Pokaždé je to však skupinka jiných dětí a mladistvých, většinou jiné složení. Více jde o chlapce, ale i dívky nejsou výjimkou. Pokud se dotazujete

na národnost, pak je to v podstatě většina národnost česká. Někteří mladiství se scházejí někdy v obchodním domě Dvořák, někdy na nádraží, v létě pak i jinde u Jordánu, v parku apod.

4) Jaké jsou příčiny násilné kriminality mladistvých ve Vašem městě?

Jak jsem již sdělila, nemluvíme o nich jako, že jde o gangy. Myslíme si (kurátorky pro děti a mládež, ale i sociální pracovnice OSPOD), že jde o to, že mladí lidé v současné době nemají mnoho z něčeho respekt. Bohužel nahrává tomu doba a nastavení celé společnosti. Myšlení typu: Mohu si dělat, co chci, nemám povinnost. Především je to také nezodpovědný přístup rodičů k výchově dětí. Tyto děti jsou pak tak nějak děti ulice. Potulují se po městě, cítí se někdy i nadřazeně, pokud jich je víc a jsou ve skupince.

5) Dokážete popsat rodiny, ze kterých pocházejí členové tzv. bitkařských gangů?

Jak bylo výše uvedeno, jde především o ty děti, kde se rodiče příliš nezajímají o to, jak jejich děti tráví volný čas, nezajímá je, zda chodí do školy či ne, často jde také o rodiny sociálně slabé, rodiny, kde rodiče dlouhodobě nepracují nebo pracují tzv. na černo. Ve většině případů je to tedy o tom, že děti nemají z rodiny pozitivní vzory. K tomu občas se připojí i děti z rodin, kde zázemí by bylo funkční, ale možná, především děvčata, se nějak zhlédnou v této skupince (dívky si zde najdou přítele). Přítomnost alkoholu a lehkých drog je také častá. Pokud jde o rodiče, ti s námi spolupracují, ale většinou jen tak, jak jsou nuceni. Sami pomoc často nevyhledávají. Stává se, že se na domluvený pohovor nedostaví, nemají zájem na děti pozitivně působit.

6) Jak delikventi využívají svůj volný čas?

Myslím si, že žádné povinnosti tyto děti nemají, vlastně takový vzor mají i v rodičích. Aktivity jsou spíše jen takové poflakování se venku. Jejich zájem je nic nedělat, mít od všech klid a dělat si, co se jim zrovna zachce. Jak už bylo řečeno, nemají žádný respekt, žádné cíle, žádnou zodpovědnost.

7) Natáčejí si aktéři své bitky na mobilní telefony? Zveřejňují nahrávky?

Ano, často se stává, že si nějakou bitku nahrají, vlastně všechno možné si nahrají. Zřejmě i sdílejí na sociálních sítích. Nemohu posoudit, neboť tyto sítě tak nesleduji.

Je pravda, že kolikrát byl řešen případ napadení a toto měl někdo z účastníků nahráno na svůj telefon. Problémem možná je, že tyto osoby, které se účastní nějaké bitky vlastně jen tím, že si toto nahrají, nemají žádný postih, nic se jim neděje, nemají problém s tím, že nezasáhli, nepomohli, nezabránili např. trestnému činu, ale naopak ještě si toto nahrávali.

8) Věděli členové tzv. bitkařských gangů, že jejich chování je nezákonné a znali následky svého jednání?

Tak jistě musí vědět, že takové jednání je protizákonné, ale je jim to jedno. Většinou aktéři tvrdí, že dotyčný poškozený si to nějakým způsobem zasloužil, že dostal. Do jaké míry si tedy uvědomují svoji vinu, nevím. Co může následovat, tedy jaké následky z jejich činu budou vyvozeny, o tomto jsou mladiství vždy informováni kurátorkou pro děti a mládež. Pokud jde pak o mladistvé, tak jsou dále o dalších krocích a následcích svého jednání informováni též od svého stanoveného obhájce.

9) Je místní prevence ve Vašem městě dostačující?

Ve městě je prováděna určitá prevence kriminality, a to jak Policií České republiky, obecní policií – hlídky procházející po městě, asistenti prevence kriminality, romský asistent prevence kriminality. Máme zde spoustu neziskových organizací, které se věnují prevenci mládeže. Kurátor pro děti a mládež se podílí na prevenci v rámci své náplně práce. Je pravda, že problémových dětí je dost, jejich počet stoupá a stoupá také nárůst zbytečného papírování místo praktické práce.

10) Seřadte jednotlivá nabízená preventivní opatření od nejúčinnějšího.

- zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech
- uskutečňování více preventivních přednášek o negativních důsledcích spojených s násilnou kriminalitou
- ze strany odborníků, poskytovat více péče mladistvým (i jejich rodičům), u nichž se projevují násilné sklony
- zvýšení nabídky a dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé ze strany organizací a obcí
- nainstalovat více kamerových systémů v problémových lokalitách

Myslím si, že většina tohoto zde v Táboře funguje. Každé opatření má nějaký svůj význam, na každého působí něco jiného.

Rozbor a vyhodnocení rozhovorů - Tábor

V posledním městě, které bylo vybráno pro sběr dat, byly též pořízeny řízené rozhovory s odborníky k problematice násilné kriminality mladistvých. Jedná se o jihočeské město Tábor.

Tabulka 25 - Otázka č. 1 (Tábor)

Otázka č. 1	Respondent č. 7	Respondent č. 8
Pracovní pozice	Tisková mluvčí a preventistka PČR	Kurátorka pro mládež – OSPOD Tábor

Rozhovor byl proveden s tiskovou mluvčí a preventistkou služebně zařazenou na Krajském ředitelství policie Jihočeského kraje. V rámci prevence se věnuje především přednáškám v oblasti prevence kriminality. Posledním respondentem byla kurátorka pro mládež z Oddělení sociálně právní ochrany dětí ve městě Tábor, odbor sociálních věcí.

Tabulka 26 - Otázka č. 2 (Tábor)

Otázka č. 2	Respondent č. 7	Respondent č. 8
Tzv. bitkařské gangy mladistvých se objevují více jak 3 roky	Ano	Ano

Vrstevnické násilné skupiny se ve městě Tábor objevují více jak tři roky, proto autorka odpovědi vyhodnotila kladně. Žádný z respondentů by je ale neoznačil jako bitkařské gangy. Tento název, jak sami respondenti uvedli, vytvořila média, jelikož je pro čtenáře a posluchače zajímavý a přitáhne tak chtěnou pozornost. Tento název vzbuzuje spíše strach. Skupinky mladistvých by respondent č. 8 pojmenoval jako skupinky problémových mládeží. K napadání veřejnosti dětmi nebo mladistvými ve městě Tábor někdy dochází.

Tabulka 27 - Otázka č. 3 (Tábor)

Otázka č. 3	Respondent č. 7	Respondent č. 8
Tzv. bitkařské gangy tvoří převážně chlapci	Ano	Ano

Ve skupinách mladistvých, kteří páchají násilnou trestnou činnost, převládají chlapci. K napadání veřejnosti však dochází jak ze strany chlapců, tak ze strany dívek. Děvčata tedy nejsou výjimkou. Většina je jich české národnosti. Nejčastěji se scházejí na místech veřejnosti přístupných – v parku u nádraží, v obchodním domě Dvořák. V létě se často schází u vodní nádrže Jordán.

Tabulka 28 - Otázka č. 4 (Tábor)

Otázka č. 4	Respondent č. 7	Respondent č. 8
Hlavní příčina násilné kriminality mladistvých je:	Nezodpovědný přístup rodičů	Nezodpovědný přístup rodičů

Jednou z hlavních příčin lze definovat zázemí v rodině a výchovu dětí. V rodinách chybí vzory, nastavení hranic. Rodiče mnohdy situace řeší povrchně a místo jejich pozornosti se dítěti dostává finanční náhrada, aby po rodičích nic nechtělo a zabavilo se samo. Jednoduše si pak dítě může svou frustraci vybijet agresivitou vůči ostatním. Dalším důležitým faktorem, který hraje roli v příčinách násilné kriminality mladistvých je nuda. Dospívající nemají žádné koníčky, pro máloco se nadchnou, nic je nebaví. Jak uvádí respondent č. 8, stávají se „děťmi ulice“. Hlavním příjmem jejich času jsou sociální sítě.

Tabulka 29 - Otázka č. 5 (Tábor)

Otázka č. 5	Respondent č. 7	Respondent č. 8
Rodiče se nedostatečně věnují svým dětem	Ano	Ano

Rodiče dětí, které páchají násilnou kriminalitu, se o ně moc nezajímají. Je jim jedno, jak jejich dítě tráví volný čas, jestli chodí do školy nebo ne. Jedná se

zejména o sociálně slabé rodiny, ve kterých rodiče sami páchají trestnou činnost nebo dlouhodobě nepracují. Děti poté nemají z rodiny pozitivní vzory. Velkou roli hraje v rodině přítomnost alkoholu, drog a internetu. V menší míře se může jednat i o mladistvé z funkčních rodin. Častěji se tak jedná o dívky, které v delikventní partě najdou svého přítele. Rodiče s odborníky spolupracují ale jen v nezbytně nutné míře. Iniciativa z jejich strany nepřichází, nemají zájem na dítě působit pozitivně.

Tabulka 30 - Otázka č. 6 (Tábor)

Otázka č. 6	Respondent č. 7	Respondent č. 8
Delikventi nemají vhodnou náplň volného času	Ano	Ano

Mladiství se nudí, nemají žádné zájmy, koníčky, nejsou k tomu vedeni. Nemají vhodnou náplň volného času. Děti nemají žádné povinnosti. Chtějí si dělat, co oni sami chtějí, nechťejí být do ničeho nuceni. Chtějí mít klid a jen tak se poflakovat venku. Nemají v životě žádné cíle, žádný respekt. Veliký vliv měla také pandemie Covid-19. Na základě šíření viru byly uzavřeny školy a kroužky, ve kterých měli mladiství možnost se realizovat.

Tabulka 31 - Otázka č. 7 (Tábor)

Otázka č. 7	Respondent č. 7	Respondent č. 8
Mladiství si bitky natáčejí na mobilní telefony	Nevím	Ano

Respondent č. 7 se s tímto jednáním nikdy nesetkal, nevylučuje však, že se to neděje. V Táboře bylo zaznamenáno, že si násilnické skupiny mladistvých bitku natáčeli. Většinou to točí osoby, které se bitky přímo neúčastní, ale celou situaci dokumentují na své zařízení. Za nahrávání nemají žádný postih, ani za to, že nezasáhli, bitce nezabránili.

Tabulka 32 - Otázka č. 8 (Tábor)

Otázka č. 8	Respondent č. 7	Respondent č. 8
Mladiství znají trestní odpovědnost a následky páčání násilné kriminality	Spíše ne	Spíše ano

Respondent č. 7 se spíše přiklání k tomu, že mladiství neznají trestní odpovědnost a následky páčání násilné kriminality. Mnohdy si neuvědomují, že svým jednáním dělají něco špatně. Druhý respondent se přiklání k tomu, že musí vědět, že jednají protizákonně, ale je jim to jedno. Ne vždy si mohou uvědomovat míru své viny. Svalují ji také na poškozené s tím, že si ten dotýčný za to mohl sám.

Tabulka 33 - Otázka č. 9 (Tábor)

Otázka č. 9	Respondent č. 7	Respondent č. 8
Prevence násilné kriminality je dostačující	Ano	Ano

Prevence ve městě Tábor funguje dobře. Provádí ji Policie České republiky, obecní policie, asistenti prevence, pracovníci školských zařízení, probační a mediační služba a neziskové organizace. Preventistka uskutečňuje ve městě Tábor přednášky na téma trestní odpovědnost a kriminalita dětí a mládeže. Ve městě byla také vytvořena pracovní pozice romského asistenta kriminality.

Tabulka 34 - Otázka č. 10 (Tábor) - pokračování

Preventivní opatření	Respondent č. 7	Respondent č. 8
Zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech	3	1
Více preventivních přednášek o negativních důsledcích spojených s násilnou kriminalitou	5	2

Ze stran odborníků více poskytovat péči mladistvým (i jejich rodičům), u nichž se projevují násilné sklony	1	3
Zvýšení nabídky dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé ze strany organizací a obcí	4	4
Nainstalovat více kamerových systémů v problémových lokalitách	2	5

V poslední otázce bylo respondentům navrženo několik preventivních opatření. Jejich úkolem bylo seřadit tato opatření, dle jejich názoru, od neúčinnějšího po nejméně účinné. Následně byla zpracována tabulka, ve které je hodnocení vyjádřeno ve formě školních známek od 1 do 5.

Vyhodnocení dat empirické části zaměřené na město Tábor

V poslední části, která se týká města Tábor, bude provedeno vyhodnocení dat z odpovědí respondentů, která byla pořízena při rozhovorech.

1. Vrstevnické násilné skupiny se ve městě Tábor objevují více než tři roky. Žádný z respondentů by nepoužil pojem bitkařské gangy, ale spíše skupinky problémových mládeží. Ve městě Tábor dochází k násilné kriminalitě mladistvých páchané v partách.
2. Delikventní skupiny, které páchají násilnou kriminalitu, tvoří především chlapci. Výjimkou ale nejsou ani dívky.
3. Party se scházejí na místech veřejnosti přístupných – v parku u nádraží, v obchodním domě Dvořák a u nádrže Jordán.
4. Hlavní příčinou páchání násilné kriminality mladistvých je nezáměr a nezodpovědný přístup rodičů. Rodiče se nezajímají o své děti. Mladiství si frustraci způsobenou nepozorností rodičů následně vybíjejí agresivitou. Často rodiče sami páchají trestnou činnost. Přítomnost alkoholu a drog v těchto rodinách je častá.

5. Mladiství se nudí a nemají žádné koníčky. Chtějí si dělat, co sami chtějí a většinou je to nesmyslné poflakování venku. Nemají žádný respekt ani cíle v životě. Nemají vhodnou náplň volného času.

6. Dospívající si bitky natáčejí na svůj mobilní telefon. Natáčí je osoba, která se bitky přímo neúčastní. Nemá za to žádný postih.

7. Aktéři bitek vědí, že dělají něco protizákonného, něco, co se nemá dělat. Ne vždy si uvědomují míru své viny. O následcích nepřemýšlejí. O těch jsou informováni až následovně kurátorkou pro děti a mládež nebo obhájcem.

8. Prevence v Táboře funguje dobře a je dostačující. Podílí se na ní Policie České republiky, obecní policie, asistenti prevence, pracovníci školských zařízení, probační a mediační služby a neziskové organizace. V Táboře byl také zřízen romský asistent prevence.

5.5 Porovnání výsledků jednotlivých měst

Tzv. bitkařské gangy se v Mladé Boleslavi, Kladně i v Táboře objevují více než tři roky. Každý si ale pod tímto pojmem představí něco jiného. V Mladé Boleslavi a v Táboře se s tímto konkrétním pojmem neztotožňují. Nicméně nejedná se o gangy, které mají vnitřní hierarchii, znamení k příslušnosti gangu a vstup do tohoto uskupení nedoprovází provedení nějaké protiprávní činnosti. V Mladé Boleslavi by pojem bitkařské gangy mladistvých nahradili spíše agresivní skupinou mladých školáků, v Táboře zase násilnou kriminalitou mladistvých páchanou v partách. Celkově jsou odborníci na pojem bitkařské gangy velice citliví a opatrní, protože v lidech vyvolává obavy. V Kladně s tímto označením problém nemají a s pojmem bitkařské gangy mladistvých souhlasí. Ve všech třech městech se objevují delikventní skupiny mladistvých, které páchají násilnou trestnou činnost, ale každý je nazývá jinak. Mladiství, páchající násilnou trestnou činnost ve skupině, tvoří v Kladně a v Táboře především chlapci. V Mladé Boleslavi zastoupení mužského nebo ženského pohlaví nehraje významnou roli a je většinou stejné. Ve všech třech městech se tzv. bitkařské gangy nejčastěji scházejí na místech veřejnosti přístupných a u velkých obchodních center nebo přímo v nich. Svůj volný čas tráví také v parcích. V Táboře, v letních měsících, se

s nimi lze setkat u nádrže Jordán. Jednoznačně lze konstatovat, že ve všech městech je velkým problémem rodinné zázemí mladých delikventů. Rodiče jim nevěnují pozornost, nestarají se o ně, nemají o ně zájem. Je jim jedno, v jakých partách se jejich děti pohybují. Sami často mají kriminální minulost a jsou uživateli alkoholu nebo drog. Stejně tak ve všech třech městech všichni vnímají slabinu ve vhodné náplni volného času mladistvých. Často se nudí, nevědí, co se svým časem a jak ho smysluplně využít. Nemají žádný vzor z rodiny. Nejraději se poflakují někde venku a začleňují se tak do delikventních part. Dospívající si natáčejí bitky na mobilní telefony. Je to dáno především dobou, jsou generací technologií a bez mobilního telefonu se v dnešní době již neobejdou. Často jsou na něm závislí nebo spíše na tom, co mobilní telefon ve spojitosti s internetem nabízí, a to jsou sociální sítě. Na sociálních sítích se člověk může realizovat. Nahrávky z bitek často prezentují na sociálních sítích kvůli zviditelnění a posílení své moci. Často tyto nahrávky vystavují i k zastrašování ostatních. Samotná videa nebo fotografie pořizuje osoba, která se bitek přímo neúčastní, ale nahrává je a dále rozesílá. V Mladé Boleslavi a v Táboře delikventi vědí, že násilí a bitky jsou protizákonné. Že toto jednání je i společensky nepřijatelné. Často ale bagatelizují svoji vinu. V Kladně nejsou o trestní odpovědnosti dobře poučeni. Ve všech třech městech o následcích svého jednání dopředu nepřemýšlí. V Mladé Boleslavi, Kladně i v Táboře je prevence kriminality mladistvých dostačující a na dobré úrovni. Nejčastěji se prevence provádí formou přednášek na základních a středních školách. V Mladé Boleslavi se na prevenci podílí především policejní preventista, město prostřednictvím svých subjektů a nízkoprahová centra. Za účelem prevence byl vytvořen také projekt „Bezpečné město“ mezi Policií České republiky a městem Mladá Boleslav. Autorka ze své praxe ví, že projekt „Bezpečné město“ byl zřízen také v Kladně. Jedním z faktorů, který je v Táboře a v ostatních městech není, je přítomnost romského asistenta prevence.

5.6 Odpovědi na hypotézy

Na začátku empirické části diplomové práce byly stanoveny hypotézy. Tyto hypotézy byly následně pomocí řízených rozhovorů vyvráceny nebo potvrzeny.

H1: Tzv. bitkařské gangy mladistvých jsou novým trendem kriminality. V České republice se neobjevují více než 3 roky.

Tato hypotéza byla vyvrácena. Tzv. bitkařské gangy mladistvých, tedy násilné skupiny mladistvých, jak je pojímá tato práce, se v České republice objevují více jak 3 roky. Nejedná se tedy o nový trend kriminality. Spíše ale odborníci nesouhlasí se slovním spojením „bitkařské gangy“, ale pro násilné delikventní jednání mladistvých páchaných ve skupině by použili spíše výrazy, jako jsou například agresivní skupiny mladých školáků nebo násilná kriminalita mladistvých páchaná v partách. Slovo gang by spíše nepoužili.

H2: Násilné chování mladistvých je důsledkem nedostatečné péče věnované rodiči a nevhodnou náplní volného času.

Tento předpoklad byl jednoznačně potvrzen. Dospívající páchající násilnou trestnou činnost pocházejí z rodin, ve kterých jim rodiče nevěnují dostatečnou pozornost, nezajímají se o své děti a nevěnují jim potřebnou péči. V rodinách chybí řád, vzor a jasné hranice. Často sami rodiče páchají trestnou činnost. Nezřídká se v rodinách objevuje alkohol a drogy. Mladiství nemají vhodnou náplň volného času. Nudí se a nevědí, jak svůj volný čas vyplnit, což souvisí s vedením v rodině. Nemají žádné životní cíle, proto se často stávají součástí delikventní party.

H3: Dospívající jsou dostatečně seznámeni a poučeni o trestní odpovědnosti a následcích páchání násilné kriminality.

Tato hypotéza byla potvrzena jen částečně. Většina respondentů uvedla, že dospívající vědí, že se chovají protizákonně. Trestní odpovědnost znají. Nicméně o následcích nepřemýšlejí a často důsledky svého jednání bagatelizují.

H4: Prevence násilné kriminality na místní úrovni je dostačující.

Hypotéza č. 4 se potvrdila. Prevence násilné kriminality na místní úrovni je dostatečná. Nejčastěji se na ní podílejí preventisté Policie České republiky, strážníci obecní policie, asistenti prevence kriminality, pracovníci školských zařízení, probační a mediační služba a neziskové organizace.

5.7 Možná řešení omezení výskytu tzv. bitkařských gangů mladistvých

Zde budou popsány možnosti omezení vzniku a výskytu tzv. bitkařských gangů mladistvých. Doporučení budou vycházet především z odpovědí pořízených při řízených rozhovorech a z informací získaných v teoretické části. Zároveň zde budou přidány poznatky a zkušenosti autorky z výkonu svých dřívějších pozic. Jedná se o pozici policistky na obvodním oddělení a pozici tiskové mluvčí a preventistky na Krajském ředitelství policie Středočeského kraje.

Rodina a subjekty pracující s dětmi a mladistvými

Jednou z hypotéz, která se potvrdila, byla, že **násilné chování mladistvých je důsledkem nedostatečné péče ze strany rodičů a nevhodnou náplní volného času**. Dítě se učí nápodobou od svých rodičů, přejímá jejich návyky, jejich zvyky, mají rodiče za své vzory a nerozlišují, jestli je to správný vzor nebo ne. Když se dítě narodí do disfunkční rodiny, ve které rodiče nejsou dobrými vzory, je velice těžké toto ovlivnit. Dítě je v každodenním styku s těmito osobami, tudíž na něj mají veliký vliv. Když dítě vidí, že jeho otec nebo matka páchají protiprávní jednání, pijí ve větší míře alkohol nebo užívají drogy, berou to jako normu. Je potom těžké toto odbourat, protože je to pro ně jednoduše normální, přirozené. Rodiče, kteří se takto chovají, mají dost problémů sami se sebou, natož ještě korigovat chování a výchovu svých potomků. Je jim jedno, jak se jejich dítě chová, jak prospívá ve škole, se kterou partou se schází. Nezájem rodičů může v dítěti vyvolat páchání sociálně patologických jevů. Jedním z nich je i násilná kriminalita. Bohužel se často toto jednání předává z generace na generaci. Sama autorka může potvrdit, že násilní delikventi, se kterými jednala v rámci výkonu svého povolání, vždy pocházeli z rodin, ve kterých minimálně jeden z rodičů páchal násilnou a další jinou trestnou činností. Často se jednalo i o domácí násilí páchané v rodině samotné. Rodiče byli ve veliké většině uživateli tvrdých drog, nejčastěji pervitinu. Pokud se tací lidé rozhodnou mít rodinu, není v rukou nikoho, aby tomu zabránil. Dítě, které potom vyrůstá v takovém prostředí a má sociálně patologické jednání zakotveno jako přirozené a hodnotí ho jako v pořádku, je potom těžké toto změnit. Pokud se v dítěti objeví agrese, je potřeba na to reagovat,

nic nepřichází bez příčiny. Z výše popsaného to rodičům bude nejspíš jedno, ale komu by to nemělo být jedno, jsou lidé, kteří s dětmi a dospívajícími pracují. Základem všeho je rodina, pokud rodina selže, musí nastoupit odborník, který s mladistvými pracuje. Nejčastěji se jedná o pedagogické pracovníky a výchovné poradce ve školách. Určitě je na místě nepracovat pouze s násilným delikventem, ale také více pracovat s jeho rodinou, jelikož příčina jeho agresivního chování může vznikat již tam. Autorka by tedy více pracovala s rodinou jako s celkem. Za negativní lze ovšem poznamenat, že rodiče často nespolupracují. Pak je na místě upozornit je na důsledky jejich nespolupráce. Zde by autorka chtěla také vyzdvihnout práci orgánu sociálně právní ochrany dětí, především kurátorů pro děti a mládež. Jejich úkolem je především vyhledávat takovéto jedince, pracovat s nimi a jejich rodinami, vyhledávat a odhalovat příčiny jejich delikventního jednání a pracovat na nápravě. Včasné rozpoznání změn chování u mladistvého a důsledné pracování s ním a jeho rodinou, může pozitivně ovlivnit jeho chování. Je potřeba ho tzv. přeprogramovat, dát mu správné vzory chování, jisté hranice, životní cíle a hlavně pocit, že někomu na něm záleží. Pokud toto dospívající dostane, nebude si potom muset hledat uplatnění svého já v násilném chování v delikventní partě. Je tedy potřeba více si všímat signálů v chování mladistvých, reagovat na ně, a pokud agresivní chování je spojeno s disfunkční rodinou, která nemá o svého potomka zájem, chránit ho před ní.

Některé rodiny vnímají, že mají doma mladého agresora, ale sami často nevědí, kam se obrátit s pomocí. Jako přínos autorka vnímá, kdyby se více uskutečňovaly osvěty pro rodiče, ať již ve škole, prostřednictvím jiných subjektů nebo prostřednictvím webových stránek a sociálních sítí. Více by zpropagovala Rodičovskou linku a Linku důvěry. Na **Lince důvěry** pracují odborní pracovníci, kteří poskytují krizovou intervenci.¹⁰⁹ Zde by se rodiče mohli svěřit se svými problémy a získat tak cenné rady a informace a předejít tak násilnému chování svého dítěte a začlenění do bitkařských gangů. **Rodičovská linka** je obdobná jako

¹⁰⁹ Šance dětem: *Krizová telefonická linka*. Online. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/slovník/krizova-telefonicka-linka-linka-duvery-linka-bezpeci> [citováno 2024-02-11].

Linka důvěry, ale je přímo zacílená na poradenství pro osoby, které se starají o děti, ať už se jedná například o rodiče nebo pedagogy.¹¹⁰

Využití volného času

S nezájmem rodičů jde ruku v ruce nezám o aktivity jejich dítěte. Je jim jedno, kde jejich dítě je, co dělá, s kým se stýká. Dítě nemá žádné hranice ani nastavený žádný řád. Z odpovědí respondentů lze napsat, že nabídka volnočasových aktivit je dostačující. Většinou na kroužky přihlašují své potomky rodiče. Otce ani matku delikventů ale často nezajímá, jaké jejich město nabízí volnočasové aktivity a dítě si je samo nevyhledává. Následkem toho je, že se nudí a zkouší různé věci, které jsou na hranici zákona. Potulují se venku s jimi podobnými a často se z nich stávají delikventní party, které páchají násilnou trestnou činností. Problém autorka opět vidí v rodičích a v nezájmu o jejich dítě, kde následnou výchovnou činnost musejí převzít jiné subjekty a snížit tím pravděpodobnost nesmyslného využití volného času mladistvých, který se může projevit v násilném chování jedince. Jednou z možností je více propagovat příležitosti volnočasových aktivit v jednotlivých městech. Popularizovat jejich činnost a programy Domů dětí a mládeže. Autorka by zvolila formu předávání informací ve školách a vystavení nabídky na sociálních sítích. Téměř každé město a škola má svoje webové stránky a zároveň profil na Facebooku nebo Instagramu. Mladí tráví většinu času na mobilních telefonech a je tak větší pravděpodobnost, že se informace o možnostech využití volného času k nim dostanou. Další z možností je více investovat finanční prostředky ze strany státu a měst do volnočasových aktivit dětí a mladistvých, jelikož některé rodiny si je z důvodu nízkých nebo žádných příjmů nemohou dovolit.

Prevence a spolupráce škol s preventisty

Další možností, jak omezit vznik tzv. bitkařských gangů je **správně zacílená prevence. I když na místní úrovni funguje spíše dobře.** Z odpovědí respondentů je jasné, že agresivita v dětech a mladistvých stoupá a že agresivita se objevuje čím dál tím více u dětí, jejichž věk se snižuje. Často se projevuje

¹¹⁰ Rodičovská linka: *Jak fungujeme*. Online. Dostupné z: <https://www.rodicovskalinka.cz/jak-fungujeme> [citováno 2024-02-11].

u dětí, kterým je teprve 12 let. Nejeftivnější je prevence na místní úrovni. Vznikají programy prevence kriminality, které jsou zacíleny na kriminálně rizikové jevy. Autorka by do programu více začlenila přednášky na téma násilná kriminalita a trestní odpovědnost mladistvých. Tyto přednášky a besedy by s ohledem na klesající věk násilníků směřovala na druhý stupeň základních škol a na střední školy. Lze dopředu připravit plány přednášek ve školách, na kterých by se podíleli především preventisté Policie České republiky a preventisté zařazení na obecní policii. Vedení školy tyto přednášky vítá a výhodou pro ně je, že jsou uskutečňovány bezplatně. V rámci tématu trestní odpovědnost by zařadila také následky páchaní násilné trestné činnosti. A to nejen z právního hlediska, ale také z hlediska jejich budoucí pověsti. Pokud to jsou děti základních škol, sdělit jim, že mohou mít například špatnou známku z chování, což jim může a znepríjemní přihlášení na střední školy. Lidé je budou za jejich chování odsuzovat. Aby si zkrátka uvědomily, že jedno jejich rozhodnutí může ovlivnit jejich celý budoucí život. Přednášky a besedy by autorka cílila spíše na pověst a ego posluchačů. Dále by v obsahu přednášek násilné kriminality zmínila bitkařské gangy a kriminalitu páchanou ve skupinách. Upozornila by posluchače na trestní odpovědnost všech zúčastněných a jednotlivé formy spolupachatelství. Přednášku by zakončila možnostmi pomoci pro dospívající, kteří si potřebují s někým popovídat o jejich problémech nebo tíživé situaci. Sami dospívající nevědí, jak některé situace řešit a bylo by dobré jim sdělit, kam se mohou obrátit. Cílem správné prevence je předcházet páchaní trestné činnosti a odradit tak mladistvé od delikventního jednání.

Situační prevence, obecní policie a Policie České republiky

Další možností omezení výskytu tzv. bitkařských gangů mladistvých je instalace kamerových systémů v místech, kde se scházejí a kde páchají násilnou trestnou činností. Kamerové systémy nejčastěji patří městu, ve kterém jsou nainstalovány. Pokud na záznamech budou viděny partičky mladých delikventů, je možné do tohoto místa vyslat hlídku strážníků nebo policistů. Tito strážníci a policisté mohou všechny přítomné ztotožnit a předávat informace příslušným subjektům, které s mladistvými pracují. Dle místní a osobní znalosti je možné aktuálně a v budoucnu se členy tzv. bitkařských gangů pracovat

a uskutečňovat tak prevenci, ať již primární nebo sekundární, přímo v terénu a minimalizovat tak jejich výskyt. Kamerové záznamy také slouží jako důkaz pro trestní a přestupkové řízení, pokud se již delikventi násilné trestné činnosti dopustili.

Internet, média a sociální sítě

Násilí je všude kolem nás a se vznikem internetu a sociálních sítí ještě více než kdy dřív. Jako první by autorka omezila obrazy násilí v televizních programech. Již v odpoledních hodinách se děti a mladiství mohou setkat s násilím v televizi. Na většině televizních stanic vysílají seriály s kriminální tematikou. Násilí a kriminální jednání zvyšuje sledovanost, sledovanost zvyšuje zisky, výsledkem je poté že televize přenáší více obrazů s násilím. Jako další úskalí autorka vnímá počítačové hry, ve kterých se objevuje násilí. Jedná se především o hry, kde se střílí, postavy umírají a všude je plno krve. Když se toto dostane do rukou dospívajícího jedince, není to v pořádku. Často jsou tyto „střílečky“ provozovány v týmech. Více hráčů v jednom týmu má za úkol zabít co nejvíce protihráčů. Být členem násilné skupiny nevnímají potom jako něco špatného a nereálného, vždyť to provozují každý den na počítačích. Bohužel na internetu je volně ke stažení nespočet takových her. Mládež má následkem toho zkreslené vnímání reality, nerozlišuje, že v reálném životě má člověk pouze jeden život a že násilné chování není normální. Autorka by omezila hry s násilnou tematikou. Řešením by také mohlo být zpoplatnění počítačových her. Minimálně pro mladší jedince by byla koupě takové hry problematictější. Výrazný vliv mají také sociální sítě, jedná se především o Facebook, Instagram a Tik Tok. Každý, kdo je uživatelem sociálních sítí, má každou vteřinu přístup k násilí. Dospívající násilí nevnímají jako něco špatného. Berou ho jako součást života. Je přece v televizi, mohou ho provozovat prostřednictvím počítačových her, dívat se na něj na internetu a sociálních sítích. Stoprocentně by autorka omezila pořady, seriály, počítačové hry a obrazy násilí na sociálních sítích. Zároveň by zvýšila gramotnost dětí, ale i rodičů na internetu a sociálních sítích. Jistě by bylo na místě s nimi diskutovat, co je v pořádku a co už v pořádku není, co je reálné a co je nereálné. Technologie a sociální sítě patří k dnešní době, nebylo by od věci do vzdělávání zařadit téma gramotnosti a prevence na internetu.

Závěr

Cíl diplomové práce, který si autorka vytyčila, se podařilo naplnit. Cílem práce bylo obeznámit čtenáře s problematikou násilné kriminality mladých delikventů se zaměřením na fungování tzv. bitkařských gangů, zmapovat jejich existenci a v závěru práce vytvořit návrh možných opatření k omezení výskytu násilných bitkařských skupin mladistvých.

Práce poskytuje náhled na celospolečenský problém dnešní doby, kterým je stále se zvyšující násilné a agresivní chování dospívajících jedinců, které nejčastěji páchají ve skupině. Hlavní náplní teoretické části bylo vymezení podstatných pojmů, které jsou důležité pro pochopení zvoleného tématu. Dále pak vývoj násilné kriminality mladistvých, její příčiny a právní a preventivní kontrola. Násilnou kriminalitu lze řadit mezi nejzávažnější druhy, proto je alarmující, že násilná kriminalita mladistvých v České republice zaujímá v každém roce přední postavení co do četnosti evidovaných skutků.

Součástí vývojové etapy dospívání je vznik různých skupin a part. Tyto skupiny jsou pro adolescenty velice důležité, protože se zde utvářejí vztahy a nabízejí prostor pro osamostatňování se a hledání svého já. Názory vrstevníků jsou pro ně důležitější, než názory rodičů nebo jiných autorit. Toto by bylo všechno z hlediska vývoje jedince v pořádku, kdyby však v některých takových skupinách nevznikalo delikventní chování. Každý následek má svoji příčinu a nejinak je tomu i v tomto případě. Existuje několik různých faktorů, které ovlivňují vznik násilného chování. Je potřeba znát příčiny tohoto jednání, protože jedině jejich zjištěním a zkoumáním lze následně navrhnout možná vhodná opatření, která mohou toto nežádoucí jednání eliminovat. Při zpracování problematiky tzv. bitkařských gangů mladistvých autorku překvapilo, že v podstatě neexistuje celosvětově uznávaná jednotná definice slova gang. Ze své zvědavosti a iniciativy se ptala laické i odborné veřejnosti, co si pod pojmem gang představují. Výsledkem bylo, že názory nebyly totožné a každý si představil něco jiného. Někteří vůbec nebyli schopni výraz popsat. V českých podmínkách je pojem gang z hlediska kognitivního i metodologického vnímán rozporupně. Odborná veřejnost se na gangy zaměřuje spíše jako na oblast problémových mládežnických part nebo delikventních skupin. Autorka používá slovní spojení bitkařské gangy mladistvých,

které je pro účely této práce chápáno jako bitkařské nebo násilné skupiny mladistvých. Osobně si myslí, že by se měla sjednotit přesná definice slova gang, což je opravdu vědecká výzva.

Empirické šetření, které bylo zaměřeno na problematiku tzv. bitkařských gangů mladistvých, bylo provedeno ve městech Mladá Boleslav, Kladno a Tábor. Šetření bylo prováděno pomocí řízených rozhovorů s odborníky, kteří se v rámci svého výkonu povolání zabývají kriminalitou mládeže. Na základě teoretických poznatků a provedeným empirickým šetřením autorka v závěru práce popsala možná řešení pro omezení výskytu tzv. bitkařských gangů mladistvých.

Z nasbíraných dat bylo zjištěno, že tzv. bitkařské gangy mladistvých, tedy násilné skupiny mladistvých, jak je pojmáno v této práci, nejsou novým fenoménem kriminality a v České republice se objevují více než tři roky. Je třeba také poukázat na to, že se jedná spíše o málo organizované skupiny mladistvých, a ne vždy se protiprávního jednání dopouští celá skupina. Většinou nedisponují znamením k příslušnosti gangu a vstup do tohoto uskupení nedoprovází provedení protiprávní činnosti. Při komparaci jednotlivých odpovědí bylo zjištěno, že někteří odborníci by označení bitkařský gang použili jako ekvivalent k násilné skupině mladistvých, jiní zase ne. Autorka opět poukazuje, že se naráží na úskalí nejednotnosti definice slova gang. Zároveň ji překvapilo, že věk násilníků se snižuje. Násilné chování se u některých jedinců objevuje již ve dvanácti letech.

Jednou z nejdůležitějších informací, která vyplynula z empirického šetření, je fakt, že násilné jednání mladistvých má shodného jmenovatele, a to je nedostatečná péče ze strany rodičů. Dospívající, kteří páchají násilnou trestnou činnost, nemají dostatečné rodinné zázemí, v rodinách chybí řád, vzor a jasné hranice. Sami často rodiče páchají trestnou činnost. Autorka se s tímto názorem jednoznačně ztotožňuje. Základem všeho je rodina. Pokud rodiče nastolí správný vzor pro svého potomka, budou se o něj zajímat a dávat mu lásku, velice tím snižují pravděpodobnost, že se jejich dítě bude chovat násilně. Pokud rodina selže, je potřeba odborníka, který s mladistvým, ale i se zbytkem rodiny bude pracovat. Dá dítěti potřebné vzory chování, hranice a životní cíle. Další z možností je více zpropagovat existenci a funkci Rodičovské linky a Linky důvěry.

Podstatným poznatkem empirického šetření je, že mladiství nemají vhodnou náplň volného času, nudí se, nemají žádné životní cíle. Často se dopouštějí násilné trestné činnosti a jsou řešeni policií. Výjimkou není ani přítomnost alkoholu a drog. To, že nemají zájem o volnočasové aktivity, jde ruku v ruce s nezájmem rodičů. Mladí tráví většinu svého času na sociálních sítích. Za myšlenku by stálo na těchto sítích informovat o možnostech zájmových aktivit, do kterých by mohlo být investováno více finančních prostředků ze strany státu a měst, jelikož některé rodiny si je z důvodu finanční tísně nemohou dovolit. Delikventi se scházejí na veřejných místech, jako jsou například parky, obchodní centra nebo nádraží. V rámci situační prevence by v těchto vytipovaných lokalitách měly častěji probíhat kontroly ze strany policie České republiky a městské policie. Příslušníci, strážníci a další subjekty pak mohou se členy tzv. bitkařských gangů preventivně pracovat a minimalizovat tak jejich výskyt.

Z diplomové práce vyplynul závěr, že násilní delikventi vědí, že jednají nezákonně, ale své jednání často bagatelizují a o následcích v tu chvíli rozhodně nepřemýšlejí. I když prevence na místní úrovni funguje dobře, vždy je co zlepšovat. Do nabízených témat přednášek by se jednoznačně prioritně měla začlenit problematika násilné kriminality a trestní odpovědnost mladistvých.

Velikým úskalím dnešní doby jsou moderní technologie ve spojitosti s internetem. V televizních programech se vysílají pořady s násilnou tematikou již v odpoledních hodinách. Oblíbené počítačové hry jsou tzv. střílečky. Více hráčů v týmu má za úkol zabít protihráče a tím vyhrát. Děti a mladiství mají násilným obrazem často zkreslené vnímání reality. Nemůžeme se poté divit, že být členem tzv. bitkařského gangu vnímají jako něco reálného a pro ně naprosto přirozeného. Jistě je na místě s nimi diskutovat, co je v pořádku a co už v pořádku není. Smyslem by bylo do vzdělávání zařadit téma gramotnosti na internetu.

Autorka diplomovou práci vypracovala tak, aby mohla poskytnout ucelený zdroj informací pro odborné pracovníky, kteří se zabývají problematikou násilného chování mladistvých skupin, ale aby posloužila také jako informační pramen pro širokou veřejnost.

Seznam použité literatury

Monografie

CORSINI, R. J. *The Dictionari of psychology*. Philadelphia: Brunner/Mazel, 1999, ISBN 1-58391-028-X.

DOLEJŠ, Martin; KASALOVÁ, Vanda a VAVRYSOVÁ, Lucie. *Kdo a co řídí české adolescenty?* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5425-2.

FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-521-0.

GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZOUBKOVÁ, Ivana; BARILIK, Igor; BOHUSLAV, Lukáš et al. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. 1. vydání. Beckova edice právní instituty. V Praze: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-450-6.

CHMELÍK, Jan. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 2. vydání. Praha: Policie ČR. Úřad vyšetřování pro Českou republiku, 1998.

KUCHTA, Josef; VÁLKOVÁ, Helena; HULMÁKOVÁ, Jana; BURIÁNEK, Jiří; FIRSTOVÁ, Jana et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Beckovy mezioborové učebnice. Praha: C. H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-813-4.

MACEK, Petr. *Adolescence*. 2. upravené vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7.

MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita mládeže v podmínkách současné české společnosti: pro studenty magisterského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN 978-80-7251-483-0.

MAREŠOVÁ, Alena. *Kriminalita v roce 1996*. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1998. s. 18-19. ISBN 80-86008-47-9.

MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5309-6.

MATES, Pavel; SLABÝ, Antonín; ŠKODA, Jindřich; ŠMERDA, Radek; VAVERA, František. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. ISBN 978-80-7380-917-1.

MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.

MORAVCOVÁ, Eva; PODANÁ, Zuzana; BURIÁNEK, Jiří; ČERMÁKOVÁ, Iveta; HOMOLOVÁ, Pavla et al. *Delikvence mládeže: trendy a souvislosti*. Praha: Triton, 2015. ISBN 978-80-7387-860-3.

NOVOTNÝ, František; SOUČEK, Josef; HRUŠKA, Jiří; KOLOUCH, Jan; ŠUBRT, Milan et al. *Trestní právo hmotné*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-651-4.

NOVOTNÝ, František; SOUČEK, Josef; HRUŠKA, Jiří; KOLOUCH, Jan; ŠUBRT, Milan et al. *Trestní právo hmotné*. 3. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-291-2.

PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5.

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

ŠČERBA, Filip a COUFALOVÁ, Bronislava. *Efektivita sankcionování mladistvých*. Teoretik. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-131-1.

VÁLKOVÁ, Helena; KUČHTA, Josef; HULMÁKOVÁ, Jana; BURIÁNEK, Jiří; ČERNÍKOVÁ, Vratislava et al. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Beckovy mezioborové učebnice. V Praze: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-732-3.

VEČERKA, Kazimír; HOLAS, Jakub; ŠTĚCHOVÁ, Markéta; DIBLÍKOVÁ, Simona; ŽÁRSKÝ, Martin et al. *Sociálně patologické jevy u dětí: závěrečná zpráva z výzkumu*. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. ISBN 80-86008-74-6.

VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Gangy: vězeňské, pouliční a motorkářské*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0377-5.

ZOUBKOVÁ, Ivana; NIKL, Jaroslav a ČERNÍKOVÁ, Vratislava. *Kriminalita mládeže*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2001. ISBN 80-7251-070-3.

ZOUBKOVÁ, Ivana; HÁKOVÁ, Lucie; MAREŠOVÁ, Alena a TOMÁŠEK, Jan. *Aktuální problémy kriminologie: pro studenty magisterského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2018. ISBN 978-80-7251-491-5.

Časopisecké články

CAHO, R.; FERNANDÉZ-MONTALVO, J.; LÓPEZ-GOÑI, J. J.; ARTEAGA, A., and HARO, B. *Psychosocial and Personality Characteristics of Juvenile Offenders in a Detention Centre regarding Recidivism Risk*. Online. The European Journal of Psychology applied to legal Context. Vol. 12. Num. 2 July 2020. s. 69-75. Dostupné z: <https://journals.copmadrid.org/ejpalc/art/ejpalc2020a9> [citováno 2023-11-18].

DITTON, Jason; DUFFY, James. Bias in newspaper reporting of crime news. *British Journal of Criminology*, Online. Vol. 23, No. 2, April 1983, str. 159-165.

Dostupné z:

<https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/bjcrim23&div=17&id=&page=> [paywall]. [citováno 2023-11-12].

Zákonná úprava a interní akty řízení

Česko. *Trestní předpisy: zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, redakční uzávěrka 1. 6. 2022*. ÚZ: úplné znění, č. 1491. Ostrava: Sagit, 2010-. ISBN 978-80-7488-530-3.

Česko. *Trestní předpisy: zák. č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, redakční uzávěrka 1. 6. 2022.* ÚZ: úplné znění, č. 1491. Ostrava: Sagit, 2010-. ISBN 978-80-7488-530-3.

Česko. *Trestní předpisy: zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, redakční uzávěrka 1. 6. 2022.* ÚZ: úplné znění, č. 1491. Ostrava: Sagit, 2010-. ISBN 978-80-7488-530-3.

ZPPP č. 180/2012 o plnění základních úkolů služby pořádkové policie

Rezoluce OSN 44/25, 1999

Webové stránky a internetové zdroje

BERÁNEK, Ladislav. *Policejní preventisté*. Online. In: Policie České republiky, 2010. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policejni-preventiste.aspx> [citováno 14-11-2023].

eSynonyma.cz: *Bitka – synonyma*. Online. In: eSynonyma.cz. Dostupné z: <https://esynonyma.cz/synonymum-bitka-286> [citováno 2023-11-17].

FARRINGTON, David P., Brandon, WELSH, C. *Saving children from a Life of Crime: Early Risk Factors and Effective interventions*. Online. New York: Oxford University Press, Incorporated, 2006. ISBN 978-0-19-530409-1. Dostupné z: ProQuest Ebook Central: <http://ebookcentral.proquest.com/lib/natlbooks/detail.action?docID=415741> [pay wall]. [citováno 2023-11-12].

JANOSEK, Vladimír. *Napadení jiného na veřejnosti jako TČ výtržnictví*. Online. In: Butiková advokátní kancelář se specializací na trestní právo. 20. 1. 2021. Dostupné z: <https://www.akjanosek.cz/2021/01/20/napadeni-jineho-na-verejnosti-jako-tc-vytrznictvi/> [citováno 2023-11-17].

Kolektiv autorů z Ponto, z. s. *Bitkaření*. Online. In: Bezpečná Plzeň – prevence. Dostupné z: <https://www.bezpecnaplzen.eu/prevence/jak-si-nezkazit-zivot/bitkareni/bitkareni.aspx> [citováno 2023-11-17].

MÁDLOVÁ, Pavlína. *Bitky mladých lidí v ulicích – gangy, nebo něco úplně jiného?* Online. In: Šance dětem. 27. 2. 2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/bitky-mladych-lidi-v-ulicich-gangy-nebo-neco-uplne-jineho> [citováno 2023-11-09].

Ministerstvo vnitra České republiky. *Účinnější boj proti internetové kriminalitě. Policie má novou koncepci k potírání trestných činů v kyberprostoru.* Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ucinnejsi-boj-proti-internetove-kriminalite-policie-ma-novou-koncepci-k-potirani-trestnych-cinu-v-kyberprostoru.aspx> [citováno 2023-11-12].

Ministerstvo vnitra České republiky. *Prevence kriminality.* Online. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/> [citováno 14-11-2023].

Ministerstvo vnitra České republiky. *Nová strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022 – 2027 byla schválena vládou.* Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/nova-strategie-prevence-kriminality-v-cr-na-leta-2022-2027-byla-schvalena-vladou.aspx> [citováno 14-11-2023].

Policie České republiky. *Statistické přehledy kriminality za rok 2012 – 2022.* Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx> [citováno 2023-11-10].

Pouliční násilí v EU: skupiny mladistvých a násilí na veřejnosti: Bezpečnost demokracie a města: Manifest z Aubervilliers a Saint-Denis konaný 12.-14. 12. 2012 Online, PDF. Přeložil Ilija DOROVSKÝ. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. ISBN 978-80-7338-138-7. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/413.pdf> [citováno 2023-11-17].

Rodičovská linka: *Jak fungujeme.* Online. Dostupné z: <https://www.rodicovskalinka.cz/jak-fungujeme> [citováno 2024-02-11].

SPURNÁ, Tereza. *Možnosti sociální práce s agresivními dětmi a mládeží.* Online. Hradec Králové, 2020 [citováno 2023-11-09]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/rtquk5/40488119>. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta. Mgr. et Mgr. Radka Janebová, Ph.D.

trestni-rizeni.com: *Jaký je rozdíl mezi ublížením na zdraví a rvačkou*. Online. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/zodpovezene-otazky/jaky-je-rozdil-mezi-ublizenim-na-zdravi-a-rvackou> [citováno 2023-11-17].

VESELÁ, Michaela. *Community policing*. Online. In: Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/community-policing.aspx> [citováno 14-11-2023].

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář. Online. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9. Dostupné z: www.beck-online.cz [paywall]. [citováno 14-11-2023].

Seznam grafů a tabulek

Seznam grafů

Graf 1 – Vývoj kriminality mladistvých mezi lety 2012-2022	22
Graf 2 – Vývoj násilné kriminality mladistvých v letech 2012-2022.....	24
Graf 3 – Násilná kriminality mladistvých (páchané skutky) 2012-2022	24

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Kriminalita mladistvých v Čechách, na Moravě a ve Slezsku z pohledu statistik trestní justice v letech 1902–1922. – pokračování	19
Tabulka 2 - Skladba kriminality mládeže ze statistik Veřejné bezpečnosti (trestná činnost, kterou mládež spáchala nebo se na ní podílela v roce 1967) – název převzat z originálu.	21
Tabulka 3 - Struktura kriminality páchané mladistvými za rok 2022	23
Tabulka 4 – Struktura respondentů řízených rozhovorů.....	49
Tabulka 5 - Otázka č. 1 (Mladá Boleslav).....	58
Tabulka 6 - Otázka č. 2 (Mladá Boleslav).....	59
Tabulka 7 - Otázka č. 3 (Mladá Boleslav).....	59
Tabulka 8 - Otázka č. 4 (Mladá Boleslav).....	60
Tabulka 9 - Otázka č. 5 (Mladá Boleslav).....	61
Tabulka 10 - Otázka č. 6 (Mladá Boleslav).....	61
Tabulka 11 - Otázka č. 7 (Mladá Boleslav).....	62
Tabulka 12 - Otázka č. 8 (Mladá Boleslav).....	62
Tabulka 13 - Otázka č. 9 (Mladá Boleslav).....	63
Tabulka 14 - Otázka č. 10 (Mladá Boleslav) - pokračování	63
Tabulka 15 - Otázka č. 1 (Kladno).....	71
Tabulka 16 - Otázka č. 2 (Kladno).....	72
Tabulka 17 - Otázka č. 3 (Kladno).....	73
Tabulka 18 - Otázka č. 4 (Kladno).....	73
Tabulka 19 - Otázka č. 5 (Kladno).....	74
Tabulka 20 - Otázka č. 6 (Kladno).....	74
Tabulka 21 - Otázka č. 7 (Kladno).....	74

Tabulka 22 - Otázka č. 8 (Kladno).....	75
Tabulka 23 - Otázka č. 9 (Kladno).....	75
Tabulka 24 - Otázka č. 10 (Kladno).....	76
Tabulka 25 - Otázka č. 1 (Tábor).....	83
Tabulka 26 - Otázka č. 2 (Tábor).....	83
Tabulka 27 - Otázka č. 3 (Tábor).....	84
Tabulka 28 - Otázka č. 4 (Tábor).....	84
Tabulka 29 - Otázka č. 5 (Tábor).....	84
Tabulka 30 - Otázka č. 6 (Tábor).....	85
Tabulka 31 - Otázka č. 7 (Tábor).....	85
Tabulka 32 - Otázka č. 8 (Tábor).....	86
Tabulka 33 - Otázka č. 9 (Tábor).....	86
Tabulka 34 - Otázka č. 10 (Tábor) - pokračování	86

Seznam příloh

Příloha 1 – Otázky strukturovaného rozhovoru	I
Příloha 2 - Vzor informovaného souhlasu	III

Příloha 1 – Otázky strukturovaného rozhovoru

- 1) Jaká je Vaše pracovní pozice v oblasti kriminality mladistvých?
- 2) Objevují se tzv. bitkařské gangy mladistvých ve Vašem městě více jak 3 roky? Souhlasíte s označením „bitkařské gangy“? Pokud ne, jaký název byste pro takové skupiny použil/a?
- 3) Popište složení tzv. bitkařských gangů mladistvých. (pohlaví, věk, národnost, delikventní osoby, recidivisté, spolužáci, vůdce gangu). Kde se nejvíce vyskytují, kolik jich je a kde páchají delikventní jednání? (místo veřejnosti přístupné, ústraní, obchodní centra).
- 4) Jaké si myslíte, že jsou příčiny násilné kriminality tzv. bitkařských gangů ve Vašem městě?
- 5) Dokážete popsat rodiny, ze kterých pocházejí členové tzv. bitkařských gangů? (rodiče se nezajímají o své děti, sociálně slabé rodiny, děti z bohatých rodin, rodiče páchající kriminalitu, přítomnost alkoholu, drog). Spolupracují s Vámi rodiče?
- 6) Uměli byste říci, jak delikventi využívají svůj volný čas? Mají nějaké aktivity, zájmy, povinnosti?
- 7) Natáčejí si aktéři svoje bitky a napadání na mobilní telefony a nahrávky následně zveřejňují na sociálních sítích nebo je rozesílají v rámci komunikace ostatním? Je pro ně důležité, aby o bitce věděli ostatní?
- 8) Věděli členové tzv. bitkařských gangů, se kterými jste jednali, že takové chování je nepřijatelné a protizákonné? Věděli, co svým jednáním můžou druhým způsobit a jaké následky z toho budou vyvozeny? Uvědomovali si svoji vinu? Svalovali vinu na ostatní členy gangu?
- 9) Myslíte si, že prevence v oblasti násilné kriminality mladistvých ve Vašem městě funguje dobře, je dostačující? Víte, kdo ve Vašem městě provádí prevenci? (Policie České republiky, obecní policie, asistenti prevence, pracovníci školských zařízení, probační a mediační služba, neziskové organizace). Podílíte se na prevenci i vy? Pokud ano, jakým způsobem?

10) Dle Vašeho názoru, seřadte jednotlivá preventivní opatření, od nejúčinnějšího po nejméně účinné.

- a) zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech
- b) uskutečňování více preventivních přednášek o negativních důsledcích spojených s násilnou kriminalitou
- c) ze strany odborníků, poskytovat více péče mladistvým (i jejich rodičům), u nichž se projevují násilné sklony
- d) zvýšení nabídky a dostupnosti volnočasových aktivit pro mladistvé ze strany organizací a obcí

Příloha 2 - Vzor informovaného souhlasu

INFORMOVANÝ SOUHLAS S ÚČASTÍ V EMPIRICKÉM ŠETŘENÍ K DIPLOMOVÉ PRÁCI:

Bitkařské gangy mladistvých a možnosti omezení jejich výskytu

ŘEŠITEL: Bc. Veronika Čermáková

VEDOUČÍ: PhDr. Alena Marešová, Ph. D.

Informovaný souhlas s poskytnutím informací pro rozhovor v rámci empirického šetření a jejich následné využití pro diplomovou práci pod názvem Bitkařské gangy mladistvých a možnosti omezení jejich výskytu vedené na Katedře Kriminologie Fakulty Bezpečnostně právní na Policejní akademii České republiky v Praze.

Byla jsem informována o účelu rozhovoru, kterým je sběr dat pro potřeby empirického šetření do diplomové práce Bc. Veroniky Čermákové. Cílem výzkumu je zjistit a analyzovat informace, které se týkají násilné kriminality mladistvých se zaměřením na takzvané bitkařské gangy mladistvých.

Bylo mi sděleno, jaký bude mít rozhovor průběh. Jsem seznámena s právem odmítnout odpověď na jakoukoli otázku. Souhlasím s nahráváním rozhovoru a jeho následným zpracováním v diplomové práci. Záznam nebude poskytnut třetím stranám a po přepsání bude ihned smazán.

Svůj souhlas s účastí ve studii dávám dobrovolně. Víím, že svůj souhlas mohu kdykoliv zrušit bez udání důvodů a že mi z toho nevznikne žádná újma.

Souhlasím s přímou citací rozhovoru v diplomové práci a tudíž i zpřístupnění těchto citací na internetu v rámci diplomové práce.

Empirické šetření – rozhovor je anonymní ve vztahu k citlivým osobním údajům, které se mě týkají (tzn. ke všem informacím týkajících se mého soukromého života a k dalším informacím, které případně plynou z rozhovoru, ale nemají vztah ke zkoumané problematice a k mé veřejné roli.) Ve výzkumu budu identifikovatelná v rámci mé funkce a místa působení.

V Dne

Podpis řešitele:

Jméno, příjmení a podpis respondenta: